

Fragmenta in Joannem

9 Jo 1, 32 Εἰ γὰρ καὶ αἰσθητοῖς ὀφθαλμοῖς δυνατὸν ἦν ἰδεῖν ὡς ἐν εἶδει περισσευῶν τὸ πνεῦμα κατιόν, ἀλλ' ὅμως οὐ διὰ τοῦτο πᾶσα ἀνάγκη πᾶσι κατάδηλον εἶναι τὸ πρᾶγμα.

12 Jo 2, 1–9 Κατὰ θεωρίαν καταβέβηκεν ἐξ οὐρανῶν ὁ τοῦ θεοῦ λόγος, ἵνα τὴν ἀνθρώπου φύσιν νυμφίου δίκην οἰκειωσάμενος κυοφορήσῃ ἀναπέσει τὰ πνευματικὰ τῆς Ἰοφίας σπέρματα. συγκροτεῖται δὲ ὁ γάμος ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ τοῦτ' ἔστι ἐν ἐσχάτοις τοῦ αἰῶνος καιροῖς· ὁ γὰρ τρίτος ἡμῖν ἀριθμὸς ἀρχὴν εἰσφέρει καὶ μεσότηα καὶ τέλος. τούτῳ φαίνεται προσεικὸς τὸ δι' ἐνὸς τῶν προφητῶν εἰρημένον· πατάξει καὶ μοτώσει ἡμᾶς· καὶ ὑγιάσει ἡμᾶς μετὰ δύο ἡμέρας, ἐν τῇ ἡμέρᾳ δὲ τρίτῃ καὶ ἀναστησόμεθα καὶ ζησόμεθα ἐνώπιον αὐτοῦ· καὶ γνωσόμεθα διώζομεν τοῦ γινῶναι καὶ τὸν κύριον, ὡς ὄρθρον ἔτοιμον εὐρὴ Ἰομεν αὐτόν· ἔπληξε γὰρ διὰ τὴν ἐν Ἀδὰμ παράβασιν, ἀλλὰ πάλιν αὐτὸς ἐμότωσεν κατὰ τὴν τρίτην ἡμέραν, τοῦτ' ἔστιν ἐν ἐσχάτοις καιροῖς, ὅτε δι' ἡμᾶς γενόμενος ἄνθρωπος ὑγίη τὴν φύσιν ἀπέδειξεν ὅλην ἐκ νεκρῶν ἀναστήσας ἐν ἑαυτῷ. οὐκοῦν διὰ τούτου τὴν τρίτην ἡμέραν εἶπεν καθ' ἣν ὁ γάμος ἐτελεῖτο. ἐν Κανὰ δὲ τῆς Γαλιλαίας φησὶν, οὐκ ἐν Ἱεροσολύμοις, ἵνα εἴπῃ ἔξω τῆς Ἰουδαίας ἐν τῇ τῶν ἐθνῶν χώρα· Γαλιλαία γὰρ τῶν ἐθνῶν, ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκότει εἶδεν φῶς μέγα· δῆλον γὰρ ὡς Ἰουδαῖοι μὲν τὸν ἐξ οὐρανῶν ἀπώσαντο νυμφίον, προσεδέξατο δὲ αὐτὸν ἀσμένως ἢ ἐξ ἐθνῶν ἐκκλησία, ἔρχεται δὲ οὐκ αὐτόμολος ὁ σωτήρ· πολλαῖς γὰρ ἀγίων ἐκαλεῖτο φωναῖς· ἀλλ' οἶνος ἐλελοῖπει τοὺς ἐστιωμένους· οὐδένα γὰρ ἐτελείωσεν ὁ νόμος, οὐκ ἐξήρκεσεν πρὸς τὸ εὐφρᾶναι τελείως, ἀλλ' οὐδὲ αὐτὸ τὸ τῆς ἐμφύτου στύψεως μέτρον εἰς τὸ δύνασθαι διασώζειν ἐξετείνετο. οὐκοῦν ἀληθὲς ἂν εἴη καὶ ἐφ' ἡμῶν τὸ οἶνον οὐκ ἔχουσιν. ὁ δὲ θεὸς οὐ περιορᾷ τῇ τῶν ἀγαθῶν ἐνδείᾳ τριβομένην τὴν φύσιν, ἀλλ' οἶνον μὲν ἀνέδειξε τοῦ πρώτου βελτίονα· τὸ γὰρ γράμμα ἀποκτείνει, τὸ δὲ πνεῦμα ζωοποιεῖ· τὰ γὰρ θεῖα τῆς εὐαγγελικῆς διδασκαλίας παιδεύματα πληρεστάτην εἰσφέρει τὴν εὐλογίαν. θαυμάζει δὲ τὸν οἶνον τοῦτ' ἔστι τὴν νέαν ὁ ἀρχιτρίκλινος· ἕκαστος γὰρ τῶν εἰς τὴν θείαν ἱερωσύνην τελούντων τὸν ὑπὲρ νόμον αὐτοῦ καταπλήττεται λόγον. πρώτῳ δὲ αὐτῷ κελεύει δοθῆναι Χριστός· τὸν γὰρ κοπιῶντα γεωργὸν δεῖ πρῶτον τῶν καρπῶν μεταλαμβάνειν καὶ νοεῖτω ὁ ἄκρο ατῆς, ὃ λέγω.

22 Jo 5, 45 Οὐδὲ γὰρ ἦν εὐπρεπὲς καταλιπόντα αὐτὸν τὸ τοῦ κριτοῦ ἀξίωμα ὡς ἐν δικαστηρίῳ τὰς καθ' ἐκείνων ποιεῖσθαι κατηγορίας. ἔστιν ὁ κατηγορῶν ὑμῶν Μωσῆς, εἰς ὃν ὑμεῖς ἠλίκατε· ἐν τῷ καιρῷ γὰρ τῆς κρίσεως κατήγορος αὐτῶν κατασταθήσεται, ὅτι μὴ προσέσχον τοῖς λόγοις αὐτοῦ μηδὲ ἐπίστευσαν αὐτοῦ ταῖς προρρήσεσιν, δι' ὧν παρεσήμανε τοῦ κυρίου τὴν παρουσίαν.

23 Jo 6, 1–2 Ἡ μετάβασις καὶ ἡ τῶν τόπων ἐναλλαγὴ ἱκανῶς τὴν τοῦ πλήθους ἐδοκίμαζε προαίρεσιν· τῶν γὰρ ῥαθυμοτέρων δι' ὄκνον ἐπὶ χώρας μενόντων οἱ σπουδαιότεροι ἠκολούθουν αὐτῷ καὶ εἰς τὴν ἔρημον, ἐκ τῶν γινομένων σημείων τὰς ψυχὰς ὀσημέραι βεβαιούμενοι. 24 Jo 6, 5 Τῶν συνόντων αὐτῷ τὸ ἀφιλάργυρον καὶ τὴν ἐκούσιον πτωχείαν ἐπιδεικνύει οὐδ' ὅσον εἰς τὸ πρίασθαι τὰς ἀναγκαίας ἐχόντων τροφάς. 25 Jo 6, 5–7 Ἐχρῆν αὐτὸν ἀκούσαντα πόθεν ἀγοράσωμεν ἄρτους, ἵνα φάγωσιν οὗτοι τῇ δυνάμει τοῦ κυρίου ἀναθεῖναι τὸ ὄλον. νῦν δὲ μηδὲν ἐπάξιον τῆς δυνάμεως τοῦ κυρίου λογιζάμενος ταπεινὰ καὶ ἀνθρώπινα διενοεῖτο φάσκων·

διακοσίων δηναρίων ἄρτοι οὐκ ἄρκοῦσιν αὐτοῖς, ἵνα ἕκαστος βραχύ τι λάβῃ ὡς παχύτερος οὖν τὴν νόησιν καὶ βραδύτερός πως, ἤπερ ἐχρῆν πρὸς τὴν τῶν θειοτέρων ἰόντι κατάληψιν προτείνει τὴν πεῦσιν γυμνάζων εἰς πίστιν τὸν μαθητὴν· τοῦτο γὰρ σημαίνει τὸ πειράζων ἐν τούτοις, εἰ καὶ καθάπερ ὁ μακάριος εὐαγγελιστὴς δισχυρίσατο· αὐτὸς γὰρ ἤδει τί ἔμελλεν ποιεῖν. 27 Jo 6, 9 Ὁμοίως τῷ Φιλίππῳ ἐλέγχεται μηδὲν μέγα φαντασθεῖς μηδὲ ἐπάξιον τοῦ διδασκάλου φρονήσας δι' ὧν ἐπήγαγεν· ἀλλὰ ταῦτα τί ἐστὶν εἰς τοιοῦτους; 31 Jo 6, 33–35 Ἐπειδὴ πάντες ἡμεν νενεκρωμένοι τῇ ἀμαρτίᾳ ἢ ἐπειδὴ μετὰ τὴν ἀνάστασιν τὴν αἰδίων καὶ ἄφθαρτον δίδωσι ζωὴν τοῖς πιστεύουσιν, ἠνίκα οὐκ ἔσται βρῶσις οὐδὲ πόσις αἰσθητὴ καὶ διὰ τοῦτο οὐ μὴ πεινάσῃ. τὸ μὲν μάννα τῶν μετὰσχόντων ἐν τῇ ἐρήμῳ πρὸς ὀλίγον διέθρεψε τὸ σῶμα, τῇ δὲ ψυχῇ οὐδὲν πρὸς ἀρετὴν καὶ εὐζωΐαν συνεβάλλετο· πάντες γὰρ ἐκεῖνοι δίχα ὀλίγων ἀσεβήσαντες ἐφωράθησαν, ὁ δὲ ζῶν ἄρτος ῥήμασι ζωῆς τὰς ψυχὰς τῶν πιστευόντων ἀνακτησάμενος ζωὴν τὴν ἀληθινὴν περιποίησε τῷ κόσμῳ. 32 Jo 6, 35 32 Τὸ μὲν σῶμα αἰσθητὸν ὑπάρχον καὶ αἰσθητῷ τρεφόμενον ἄρτῳ οὐδαμῶς ἀρκεῖται τῇ πρὸς ἅπαξ μεταλήψει· ἐμφορηθὲν γὰρ εὐθὺς πάλιν διὰ τὴν φύσιν ὀλίγου παρελθόντος διαστήματος αὐθις ἄρχεται πεινῆν. ἢ δέ γε νοερὰ καὶ ἀσώματος ψυχὴ ζώντων λόγων τῶν τοῦ κυρίου μεταλαβοῦσα καὶ τῷ ἐπουρανίῳ ἄρτῳ πνευματικῶς τραφεῖσα πρὸς πάντα τὸν ἐφεξῆς χρόνον ἀνευδής διαμένειν πέφυκεν. ὅθεν σὺν ἀληθείᾳ ἔλεγεν· ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς καὶ τὰ ἐξῆς. 33 Jo 6, 35 Ὅπερ ὁ ἐκ τῆς γῆς ἄρτος εἴωθε ποιεῖν τὴν ἀσθενῆ φύσιν τῆς σαρκὸς ζωογονῶν , τοῦτο καὶ αὐτὸς διὰ τῆς τοῦ πνεύματος ἐνεργείας ποιεῖ τὸ πνεῦμα ζωοποιῶν καὶ αὐτὸ τὸ σῶμα συνέχων εἰς ἀφθαρσίαν ἄφθαρτον μετὰ τὴν ἀνάστασιν διδούς τοῖς πιστεύουσιν εἰς αὐτόν. ἦτοι ἄρτον ζωῆς ἐνταῦθα τὴν ἑαυτοῦ σάρκα ἐρεῖ ὡς ἐσθιομένην ἐν τοῖς μυστηρίοις. 35 Jo 6, 46 ἔοικε δὲ καὶ αὐτὸν πάλιν αἰνιττεσθαι Μωυσέα· ὥντο γὰρ ἀνοήτως διὰ τὸ εἰσελθεῖν εἰς τὸν γνόφον αὐτὸν τεθεᾶσθαι τὴν ἄρρητον τοῦ θεοῦ φύσιν τοῖς τοῦ σώματος ὀφθαλμοῖς, ὅπερ ἐστὶ κατὰ φύσιν. ἀλλ' ἵνα μὴ σαφῶς τοῦτο εἰπὼν δοκῇ πως αὐτοὺς ἐπὶ τὸ σύνηθες παροτρύνειν θρά Joς , ἀορίστως αὐτὸ τέθεικε κατὰ πάντων. εἰ δὲ μόνος ὁ υἱὸς ὄρα τὸν πατέρα, ἔξω τῶν πάντων ἐστὶ καὶ ὑπὲρ πάντα καὶ ἐπάνω πάντων. 37 Jo 6, 53 Ἔστιν, οἶμαι, καὶ καθ' ἕτερον τρόπον καὶ βαθυτέραν θεωρίαν τὰ λεγόμενα ἐκλαμβάνειν· οἱ γὰρ εἰλικρινῶς τὴν ἔνσαρκον αὐτοῦ οἰκονομίαν παραδεξάμενοι καὶ τῷ τῆς ψυχῆς λογισμῷ διὰ τῆς συγκαταθέσεως ὡς περ ἀπογευσάμενοι τοῦ δόγματος λογικῶς ἐσθίουσι τὴν σάρκα καὶ μεταλαμβάνουσι διὰ τῆς πίστεως τοῦ αἵματος ἐκ τῶν προειρημένων τὴν αἰώνιον κληρονομοῦντες ζωὴν. 38 Jo 6, 54–55 Διό φησιν· ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἶμα ἔχει ζωὴν αἰώνιον. ἐγχωρεῖ δὲ τούτων καὶ ἄλλως τὴν μετάληψιν πνευματικὴν ἐπιδειξαι· τοῦ γὰρ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος ἢ διδασκαλίας καὶ ἢ τῆς λέξεως ἀνάγνωσις εὐσύνοπτος πᾶσι τοῖς ἐντυγχάνουσιν ὡς περ σὰρξ ὀρωμένη ὑπὸ πάντων καταλαμβάνεται, ἢ δὲ τῶν δηλουμένων διάνοια ἀκατάληπτος οὖσα τοῖς πολλοῖς ὡς περ αἶμα ἐν σαρκὶ ἐν τῷ μαθητῶν λόγῳ ἀποκέκρυπται. ὅπερ πνευματικῶς μεταλαμβάνειν ἡμᾶς βουλόμενος τοιοῦτοις ἐχρήσατο ῥήμασιν· ὡς περ γὰρ ἐπὶ τοῦ σώματος ἢ μὲν σὰρξ πρόδηλός ἐστιν ὀρωμένη ὑπὸ πάντων, τὸ δὲ αἶμα ἐν τῷ πάθει διεσπαρμένον τέως ἀόρατον ὑπάρχει, εἰ μὴ τρωθέντος τοῦ σώματος προχυθείη, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τὴν μὲν λέξιν τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ ὑπὸ πάντων ὁμοίως ἀκουομένην σάρκα ὀνομάζει, τὰς δὲ θεωρίας καὶ τὸν ἐγκείμενον νοῦν δυσθεώρητον ὄντα καὶ τοῖς πολλοῖς ἀκατάληπτον αἰνιγματωδῶς αἶμα προσηγόρευεν. ὅθεν ἐπήγαγε λέγων· ἢ γὰρ σὰρξ μου ἀληθὴς ἐστὶν βρῶσις. ἢ δὲ τοῦ ἀληθοῦς προσθήκη τὸ παρηλλαγμένον καὶ ἐξαιρετικὸν τῆς βρώσεως καὶ τοῦ τρόπου αὐτῆς παρίστησιν, δι' οὗπερ οἱ λογικῶς ἐσθιοντες καὶ πίνοντες ἀνακίρνανται

τῷ κυρίῳ εἰς μίαν αὐτῷ σύγκρασιν καὶ συνάφειαν διὰ τῆς ἀγάπης ἀποτελούμενοι. 39 Jo 6, 60 Σκληρὸς ἦν ἀληθῶς ὁ λόγος ὁ νομιζόμενος σαρκοφάγους τινὰς καὶ αἰμοβόρους τοὺς ἀκούοντας ἀποτελεῖν, τοῖς δὲ πνευματικῶς τὰ πνευματικὰ ἐκλαμβάνουσιν οὐδὲν ἐφαίνετο σκληρόν, ἀλλὰ ῥήματα εὐσεβείας ὑπάρχοντα τὴν αἰώνιον αὐτοῖς πρυτανεύει ζωὴν. 40 Jo 6, 62 Κὰν τὰ μάλιστα ἢ κάθοδος μου ἢ ἐξ οὐρανοῦ λανθάνειν δοκεῖ πάντας ἀνθρώπους καὶ διὰ τοῦτο ἀμφίβολος ἢ καὶ ἄπιστος τοῖς ἀκούουσι νομίζεται, ἀλλ' οὖν γε ἢ μετὰ τὴν ἀνάστασίν μου εἰς οὐρανοὺς ἄνοδος ὑπ' ὄψιν τῶν μαθητῶν γίνο μὲνη ἐναργῶς τὴν ἐπὶ τῆς καθόδου ἀμφιβολίαν λύσει· οὐ γὰρ ἂν δυνηθεῖν βλεπόντων αὐτῶν ἀναληφθῆναι εἰς τὸν οὐρανόν, εἰ μὴ πρῶτον ἐκείθεν τὴν πρὸς ὑμᾶς κάθοδον ἐποιήσαμην. εἰς ἔλεγχον δὲ τῆς τῶν Μαρκελλιανῶν ἀσεβείας καὶ τοῦτο ἐφθέγγετο, ἵνα δείξῃ τὸν ἐν οὐρανῷ πρότερον ὄντα υἱὸν ἀνθρώπου ὀνομαζόμενον, ὅπως μὴ τὸ σῶμα, ἀλλ' ὁ ἀνειληφῶς τὸ σῶμα υἱὸς ἀνθρώπου γεγωνῶς πιστεῦται. 41 Jo 6, 63 Καὶ τοῦτο τῆς αὐτοῦ θεότητος ὑπῆρχε τὸ τὰ ἀπόρρητα φέρειν εἰς μέσον.

44 Jo 7, 15 Εἰ ἤδεισαν, ὅτι αὐτός ἐστιν ἡ Joφία, ὁ ἐν ἀρχῇ θεὸς λόγος, ἐν ᾧ πάντες οἱ θησαυροὶ τῆς Joφίας καὶ τῆς γνώσεως ὑπάρχουσιν, οὐκ ἂν ἐθαύμασαν πῶς γράμματα ἤδει μεμαθηκῶς μηδαμῶς, ἀλλ' ἔγνωσαν σαφῶς, ὅτι καὶ τοῖς ἄλλοις αὐτὸς τὴν εὕρεσιν καὶ τὴν ἐπιστήμην τῶν πραγμάτων ἐχαρίσατο. 46 Jo 7, 19 Ὁ Μωυσῆς μὲν γὰρ νομοθετῶν μισοφονίας ἀπέχεσθαι κελεύει, ὑμεῖς δὲ ἤδη διὰ ἀκρότητα πονηρίας περὶ τῆς ἐμῆς ἀναιρέσεως βουλευέσθε. 47 Jo 7, 23 Περιτέμνειν μὲν ἐν σαββάτῳ ἐπέτρεπε Μωυσῆς, φονεῦν δὲ οὐδαμῶς συνεχῶρει. πῶς οὖν ἐκείνου τὸ μείζον καὶ τὸ ἕλαττον δεικνύντος ὑμεῖς περὶ μὲν τὸ ἕλαττον ἀκριβολογεῖσθε, τὸ δὲ μείζον παραβλέποντες οὐκ αἰσθάνεσθε σαββά του ἕνεκεν φόνον ἐργαζόμενοι καίπερ οὐ φυλάττοντες αὐτὸ δι' ὄλου. 48 Jo 7, 23 Τίς γὰρ οὐκ οἶδεν ὡς ἐκεῖνοι μὲν ἐν χειρὶ ἐνεργοῦντες καὶ σιδήρῳ περὶ τέμνοντες καὶ σάρκα ἀκρωτηριάζοντες τὸ σάββατον ἀληθῶς διὰ τῆς πράξεως ἐβεβήλουν, αὐτὸς δὲ ψιλῶ ῥήματι καὶ ἐξουσίᾳ θεραπεύσας ἔδειξε διὰ τῆς παραδοξοποιίας, ὅτι καὶ τοῦ σαββάτου κύριος ὑπῆρχε. 49 Jo 7, 28–29 Τὸ μὲν εἰδέναι αὐτὸν καὶ πόθεν ἐλήλυθεν, ὡς ἀκρίτως λέγουσιν, συνεχῶρει, ἀγνοοῦντας μέντοι τὸν ἀποστείλαντα διὰ τὴν εἰς αὐτὸν ἀπιστίαν ἐλέγχει. οὐ μὴν δέ, ἀλλὰ καὶ ἑαυτὸν γινώσκειν τὸν πατέρα καὶ ὑπ' ἐκείνου ἀπεστάλθαι διὰ τῶν ἔργων ἐδείκνυεν. 52 Jo 7, 33–34 Ἔμελλεν ὅσον οὐδέπω μετὰ τὴν τοῦ πάθους οἰκονομίαν ἀπαίρειν ἐκ γῆς εἰς οὐρανὸν καὶ μηκέτι ἐνθάδε τοῖς ἀσεβέσιν ὄρασθαι, καίπερ ζητοῦσιν αὐτόν. διόπερ ἔλεγεν· ζητήσετέ με καὶ οὐχ εὕρησετε, καὶ ὅπου εἰμι ἐγὼ ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. ἀδύνατος γὰρ ἦν αὐτοῖς διὰ τὴν τῶν ἔργων δυσσέβειαν ἢ εἰς οὐρανὸν ἄνοδος καὶ ἢ πρὸς αὐτὸν ἀφίξις· μόνοις γὰρ τοῖς ἀγίοις τοῖς τὰ τοῦ κυρίου προστάγματα καὶ δικαιώματα πεποικηκόσιν ἐπήγγελται ἢ τῶν οὐρανῶν βασιλεία. 53 Jo 7, 38 Εἰς τὰς γραφὰς παραπέμπει, ἵνα ἐκ τῆς ἐκείνων περὶ αὐτοῦ προρρήσεως ἐναχθῶσιν εἰς πίστιν, ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ρεύσουσιν ὕδατος ζῶντος. 54 Jo 7, 40 Διάφορος ἦν ἡ γνώμη ἅτε ἐν πλήθει τεταραγμένῳ· οὐδὲ γὰρ ἀκριβῶς προσεῖχον τοῖς λεγομένοις οὐδὲ τοῦ μαθεῖν ἕνεκεν. διὰ δὲ τοῦτο οὐδὲν αὐτοῖς ἀποκρίνεται.

56 Jo 8, 17–18 Ἐκ τῶν εἰρημένων οὐ μόνον τὴν Ἰουδαίων ἀγνωμοσύνην, ἀλλὰ πολλῶ μᾶλλον καὶ τῶν Σαβελλιανῶν τὴν δυσσέβειαν διελέγχει φανερώς δύο πρόσωπα ἑαυτοῦ τε καὶ τοῦ πατρὸς εἰσηγούμενος. 57 Jo 8, 21–22 Τοῦ πατρὸς ἀποστείλαντος αὐτὸν ἰλασμόν γενέσθαι τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν οἱ μὲν πιστεύσαντες καὶ καταδεξάμενοι τὴν χάριν λύσιν τῶν προγεγονότων κακῶν ἐλάμβανον, οἱ δὲ

ἀπιστοῦντες δι' ἀναισθησίαν ἀθετήσαντες τὴν χάριν ἔμενον ὁμοίως ὑποκείμενοι ταῖς αὐτῶν ἀμαρτίαις, τὸ οὖν μετὰ τὴν ἀνάληψιν αὐτοῦ γενησόμενον προέλεγεν ὅπερ μὴ νοήσαντες ἀφρόνως ἔλεγον· μήτι ἀπο κτενεῖ ἑαυτὸν καὶ τὰ ἐξῆς. 58 Jo 8, 24 Κοσμικοὶ ὄντες καὶ ἀνάξιοι τῆς ἄνω βασιλείας διὰ τὴν προβοῦσαν παρα νομίαν οὐδαμῶς ἐδύναντο ὅπου αὐτὸς ὑπῆγεν ἔλθειν. τοῖς γοῦν ἐν ἀμαρτίαις ἀποθνήσκουσι γέεννα καὶ πυρὸς κάμινος καὶ τὸ ἐξώτερον σκότος ἠτοίμασται. ὅθεν προδιαμαρτυρόμενος ἔλεγεν· εἶπον ὑμῖν ὅτι ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἀμαρτίαις ὑμῶν. 59 Jo 8, 26 Καὶ εἰς νοῦν μὴ λαμβάνητε τὸν τῆς κρίσεως καιρὸν, ἀλλ' ὁ πέμψας με, φησὶν, ἀληθὴς ἐστίν, ὃς ὥρισε τὸν τῆς ἀποδόσεως καιρὸν, ὃς καὶ ἀπέστειλέν με κηρῦσαι τοῦτο καὶ φανερὸν τῷ κόσμῳ καταστήσαι. 60 Jo 8, 28 Οἶδα, φησὶν, ὅτι νῦν οὐ συνίετε τὰ λεγόμενα οὐδὲ τίνα λέγω πατέρα· ὑπερ βαίνει γὰρ ὑμᾶς ἐκεῖνα συνιέναι. ἀλλ' ἐπὶ σταυροῦ γνώσεσθε τὴν δύναμιν τὴν ἐμὴν καὶ ὅτι οὐδὲν ὑπεναντίον τῷ πατρὶ διαπράττομαι, ὅταν ἴδητε τὴν ἐμὴν κτίσιν κινουμένην ἅπασαν , τὸν δὲ πατέρα ἐντεῦθεν τὴν ἐπὶ τῷ γινομένῳ δει κύντα σαφῶς ἀγανάκτησιν, ὃς σύνεστί μοι, καὶ νῦν συνηδόμενον τοῖς ὑπ' ἐμοῦ λεγομένοις καὶ πραττομένοις. 61 Jo 8, 37 ὡσπερ καὶ διὰ τοῦ Ἰεζεκιήλ ὠνειδίζοντο λέγοντος· ἡ μήτηρ σου Χετταία καὶ ὁ πατήρ σου Ἀμορραῖος καὶ διὰ Ἡσαίου· ἀκούσατε λόγον κυρίου, ἄρχοντες Ἰουδαίων , προσέχετε νόμῳ θεοῦ ἡμῶν, ἄρχοντες Γομόρρας, ὧν γὰρ τὰ ἔργα ἐμιμοῦντο , τούτων καὶ υἱοὶ εἶναι ἐλέγοντο. 63 Jo 8, 44 Ἐκεῖνος τὸν πρῶτον ἀπατήσας ἄνθρωπον θνητὸν τὸ γένος διὰ τῆς ἐκείνου παραβάσεως ἀπειργάσατο, ἐκεῖνος τὸν Κάϊν πρὸς ἀδελφοκτονίαν καθώπλισεν, ἐκεῖνος κατὰ γενεὰν τὸ αἷμα τῶν δικαίων διὰ τῶν ἀδίκων ἐκχυθῆναι παρ εσκεύασεν, οὐπερ καὶ αὐτοὶ τὴν κακίαν μιμούμενοι ἐπεβούλευον τῷ Χριστῷ. 64 Jo 8, 44 Ἀποστάτης γὰρ τῆς ἀληθείας ἐξ ἀρχῆς γενόμενος διὰ ψεύδους τὰ πάντα συνέχεεν, τοῦτο μὲν θεὸν πρὸς ἀνθρώπους διαβαλὼν, τοῦτο δὲ ἀνθρώπους θεῷ, οἷον θεὸν μὲν πρὸς τὴν Εὐάν, ἀνθρώπους δὲ θεῷ, τὸν Ἰωβ λέγων μὴ δωρεὰν Ἰωβ σέβεται τὸν θεόν; καὶ πάλιν· ἐπειδὴ γὰρ ἐχθροὶ ἐστε τῆς ἀληθείας , διὰ τοῦτο με διώκετε, ἐπεὶ εἰ μὴ διὰ τοῦτο εἶπατε τὸ ἔγκλημα. 65 Jo 8, 45 Ὅτι οἰκείως ἔχοντες πρὸς τὸ ψεῦδος τὴν παρ' ἐμοῦ λεγομένην ἀλήθειαν οὐ προσέισθε· οὐ γὰρ ἐν τῇ φύσει τοῦ πράγματος κεῖται ἡ ἀδυναμία τῆς πίστεως, ἀλλ' ἐν τῇ οἰκείᾳ προαιρέσει. 66 Jo 8, 47 Ὁ ὧν ἐκ τοῦ θεοῦ τὰ ῥήματα τοῦ θεοῦ ἀκούει. ἐκ τοῦ θεοῦ τοὺς πιστεύοντας δηλονότι καὶ πειθομένους τοῖς προστάγμασιν αὐτοῦ λέγει, ὅτι ἐξ αὐτοῦ τὸν τύπον τῆς εὐσεβείας λαβόντες καὶ ἐν ἔξει ἀρετῆς γενόμενοι υἱοὶ θεοῦ πρὸς τὸ ἐξῆς ὠνομάσθησαν· οὐ γὰρ ὡς κατ' οὐσίαν ἐκ θεοῦ γεγο νότας λέγει· οὐδὲν γὰρ τῶν πάντων ἐκ τῆς ἀμερίστου καὶ ἀδιαιρέτου οὐσίας ὡς μέρος ὑπέστη, εὐδοκίᾳ δὲ μόνον καὶ θελήματι ἰδίῳ εἰς τὸ εἶναι παραγαγόν. ἐκ δὲ τοῦ ἐπαγομένου τὸ προκείμενον ἐρμηνεύει· τί γὰρ φησιν πρὸς τοὺς ἀπειθεῖς; διὰ τοῦτο ὑμεῖς οὐκ ἀκούετε, ὅτι ἐκ θεοῦ οὐκ ἐστέ. ὡσπερ τούτους ἄλλοτρίους θεοῦ οὐ διὰ τὴν οὐσίαν παρ' αὐτοῦ γὰρ ἦσαν, ἀλλὰ διὰ τὴν προαίρεσιν εἶπεν, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τοὺς ὑπακούοντας διὰ τὸ ἐκούσιον τῆς πίστεως καὶ τῆς προαιρέσεως τὴν ἀρετὴν ἐκ θεοῦ εἶναι λέγει. ἀκούοντας δὲ φησιν ἀντὶ τοῦ οὐ τοῖς αἰσθητοῖς ὡσίν, ἀλλὰ τοὺς πειθομένους τοῖς λεγομένοις. 67 Jo 8, 55–56 Ὁ ἐν ἀρχῇ προσαγορευόμενος λόγος ἐνθάδε λόγον τηρεῖ, τοῦτ' ἔστι τὸ πρόσταγμα τοῦ πατρός, ἵνα ὁ τηρῶν λόγος υἱὸς νοεῖται καὶ οὐχ ὁ τηρούμενος. θελήσας τοίνυν ἡρέμα αὐτοὺς ἐπιστήσαι καὶ ἀγνοοῦντας διδάξαι περὶ τε τῆς ἀξίας καὶ ἀρχαιότητος αὐτοῦ φησιν· Ἀβραὰμ ὁ πατήρ ὑμῶν ἠγαλλιάσατο ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμὴν, καὶ εἶδεν καὶ ἐχάρη. ἠγαλλιάσατο μὲν ἀξιούμενος τῶν θείων αὐτοῦ ὄπτασιῶν δι' ὧν αὐτῷ ἐχρημάτιζεν· ἠύχετο γὰρ ἰδεῖν ἐναργῶς τὴν ἡμέραν κυρίου ἦνπερ εἶδεν καὶ ἐχάρη· ὀφθαλμοῖς γὰρ πρὸς τῇ δρυὶ τῇ Μαμβρῇ εἶδεν αὐτὸν ὀφθέντα αὐτῷ ὀπηνίκα καὶ τὴν τοῦ Ἰσαὰκ ἔλαβεν

ἐπαγγελίαν, ὅτε καὶ κριτὴν αὐτὸν τῆς ὅλης οἰκουμένης ὠμολόγησεν. 68 Jo 8, 59 πῶς ἐκρύβη; οὐκ εἰς γωνίαν τοῦ ἱεροῦ ἑαυτὸν περιστείλας οὐδ' εἰς οἰκίσκον, ὡς ἄν τις οἰηθεῖη, καταφυγῶν οὐδὲ μὴν ὀπίσω τοίχου ἢ στύλου περικάμψας, ἀλλ' ἐξουσία θεϊκῆ ἀόρατον ἑαυτὸν τοῖς ἐπιβουλεύουσι καταστήσας διὰ μέσου αὐτῶν μὴ ὀρώμενος καὶ ἐξῆλθε καὶ παρήγεν οὕτως.

69 col1 Jo 9, 1–3 Νομίζοντες δι' οἰκείας ἢ προγο νικῆς ἀμαρτίας περιπίπτειν τοῖς νοσῆμασι τὴν τοιαύτην ποιοῦνται ἐρώτησιν. ὁ δὲ Ἰησοῦς θεία ἐπιστήμη τὰς τῶν πραγμάτων ποιούμενος διαιρέσεις ἀμ φότερα ἀπηγόρευσε νῦν· καίτοι εἰσὶ μὲν τινες δι' οἰκεία πταίσματα τιμω ρούμενοι ὡς ὁ παράλυτος, εἰσὶ δὲ καὶ διὰ τοὺς γονεῖς ὡς ἔνθα φησὶν· ἐπάταξα τὰ τέκνα ὑμῶν καὶ παιδείαν οὐκ ἐδέξασθε. ἄλλοι δι' οὐδὲν τούτων, ἄλλοι διὰ δοκιμασίαν ὡς ὁ Ἰώβ. οὗτος δὲ ὁ τυφλὸς διὰ τοῦτο ἐπλάσθη τυφλός, ἵνα ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἐπίδη μίας ἰασόμενος αὐτὸν ὁ Χριστὸς πᾶσι γνωστὸν ποιήσῃ, ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ τοῦ παντὸς ζώου πλάστης. Τινὲς καὶ διὰ προγονικῆς ἀμαρτίας ἐπλήγησαν καθάπερ καὶ διὰ τοῦ προφήτου λέγεται· μάτην ἐπάταξα τέκνα ὑμῶν, παιδείαν οὐκ ἐδέξασθε. 70 Jo 9, 4 Φῶς ἐλθὼν εἰς τὸν κόσμον ἡμέραν λέγει τὸν τῆς ἐπιδημίας καιρὸν, ἐν ᾧ περ ἔδει αὐτὸν τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς ἐργαζόμενον τὴν πρὸς ἐκεῖνον ἑαυτοῦ δεικνύειν συγγενῆ ὁμοουσιότητα. νύκτα δὲ λέγει τὴν ἑαυτοῦ ἀναχώρησιν. 71 Jo 9, 5 Φῶς ἑαυτὸν καλεῖ διὰ τε τὸ φωτίζειν τὰς τῶν εἰς αὐτὸν πιστευόντων ψυχὰς καὶ ὅτι ἠμελλεν ἀνοῖξαι τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ ἐκ γενετῆς τυφλοῦ. 72 Jo 9, 6–7 Διὰ τούτου δείκνυται, ὅτι αὐτὸς ἐδημιούργησε τὰ πάντα καὶ ὅτι ἐκ πηλοῦ τὸν ἄνθρωπον ἐποίησεν· δι' ὧν γὰρ τὸ λιπὸν διὰ πηλοῦ ἀναπληροῖ, δηλοῖ ὅτι καὶ τὸν πάντα ἄνθρωπον ἐκ γῆς ἐποίησε καὶ τοὺς μετὰ ταῦτα ἐκ σπερμάτων καὶ αἱμάτων συνισταμένους αὐτὸς πάλιν διαπλάττει· ἰδοὺ γὰρ ἐπὶ τοῦ τυφλοῦ ἀμφοτέρα δείκνυσιν, ὅτι τὸ μὲν ἄλλο αὐτοῦ σῶμα ἐξ αἱμάτων καὶ σπερμάτων συνέστησεν, ἔασας δὲ ἀπλάστους τοὺς ὀφθαλμοὺς νῦν αὐτοὺς ὅπερ ἐστὶ κάλλιστον τοῦ σώματος μέρος διὰ τοῦ πηλοῦ ἀναπληροῖ, ἐν τῷ ἐνὶ ζῳῷ τὰ δύο ἐπιδείξας ἔργα τῆς δημιουργίας. ἀπελθόντος δὲ αὐτοῦ καὶ νιψαμένου ἀνεώχθησαν αὐτοῦ οἱ ὀφθαλμοὶ οὐκ ἀποπαύοντος τοῦ πηλοῦ ἀπὸ τῆς τοῦ ὕδατος νίψεως, ἀλλὰ παρα δόξως προσβολῇ αὐτοῦ ὑπάγοντος καὶ ἀπορρήτως τὰ ὄμματα ἀνεπλήρωσεν ὁ πηλός. 73 Jo 9, 8–9 Τῶν μὲν τὸν αὐτὸν εἶναι λεγόντων ἐκ τοῦ χαρακτήρος τῆς ὄψεως οὐ πιστευόντων δὲ διὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἄλλων δὲ ἐνδοιαζόντων ἐπὶ τούτῳ τὸ ἀμφίβολον αὐτοῖς λύων ὁ ἀναβλέψας ἔλεγεν, ὅτι ἐγὼ εἰμι. 75 Jo 9, 10 Δέον ἀπὸ τοῦ ἔργου γινῶναι τίς ἦν ὁ ποιήσας τὸ θαῦμα, ἀπὸ τῆς ὄψεως ἐπιζητοῦσιν ἐπιγινῶναι ὅστις ἦν. 76 Jo 9, 10–11 Ἀποθέμενοι τὴν ἀμφιβολίαν ἐπυνθάνοντο λοιπὸν τὸ πῶς ἀνεώχθησαν αὐτοῦ οἱ ὀφθαλμοί. ἀπεκρίθη καὶ εἶπεν τὸ ἀληθές, ἄνθρωπον δὲ τέως ὄνο μάζει τὸν Ἰησοῦν διὰ τὸ ἀνθρώπινον σῶμα. 77 Jo 9, 15 Τῶν Φαρισαίων ἐρωτησάντων τῇ αὐτῇ καὶ πρὸς αὐτοὺς ἐχρήσατο διηγήσει. 78 Jo 9, 16 Εἰς τοσαύτην δὲ ἀσεβείας ἀκρότητα ἔφθασαν ὡς τὸ σάββατον ἀλόγως τῆς θείας αὐτοῦ προκρίνειν δυνάμεως, δέον ἐκ τοῦ παραδόξως γεγονότος λογίσασθαι, ὅτι σαββάτου ὁμοῦ καὶ πάσης νομοθεσίας δεσπότης ὑπῆρχεν ὁ τοσαύτης ἐπειλημμένος δυνάμεως. 79 Jo 9, 16 79 Ὑπὸ ἄκρας ἀσεβείας τὸ σάββατον τῆς αὐτοῦ θείας δυνάμεως προετίμων καίτοιγε καὶ ἐπὶ Μωυσέως οὐκ ἄλλως πιστευθείσης τῆς τοῦ σαββάτου ἐντολῆς εἰ μὴ διὰ τοῦ γεγονότος ἐπὶ τοῦ μάννα σημείου. ἐχρῆν οὖν ἐωρακότας αὐτοὺς τὸ θαῦμα τὸ ἐπὶ εὐεργεσίᾳ ἀνθρώπων γεγονὸς εἰς τὴν τοῦ σαββάτου ἀργίαν ὑπεῖξαι ὡς περ τότε ἐν ἀρχῇ καὶ νῦν εἰς τὸ μαθεῖν, ὅτι εἰς εὐεργεσίαν ἀνθρώπων ἢ τῆς ἐντολῆς ὑπόθεσις μεταποιεῖται. ἀλλ' ἐκεῖνοι ὑπὸ ἀπιστίας τυφλώττοντες οὐχ ὀρώσιν, ὅτι καὶ ὁ θεὸς μέχρι νῦν ἐν σαββάτῳ τὰ ἑαυτοῦ ἔργα ποιεῖ οὐδὲ ὅτι οἱ ἱερεῖς ἐν τῷ ἱερῷ τὸ

σάββατον ἐβεβήλουν. διὸ καὶ ὡς βλασφημοῦντες κατ' αὐτοῦ ἔλεγον τὸ οὐκ ἔστιν οὗτος παρὰ θεοῦ. ἄλλοι δὲ κἂν ἐκ μέρους εἰς αἴσθησιν ἐλθόντες διεμάχοντο πρὸς ἐκείνους ὑπὸ θείας δυνάμεως λέγοντες γίνεσθαι ταῦτα οὐ μὴν διὰ ἐνεργείας ἀμαρτωλῶν καὶ διαμερισθεῖσαν εἶχον τὴν ἰδίαν γνώμην. 80 Jo 9, 17 Σχιζόμενοι ἀπ' ἀλλήλων διαπυθάνονται πάλιν τοῦ τυφλοῦ. ὁ δὲ οὐκέτι ἄνθρωπον ἀπλῶς, ἀλλὰ προφήτην ὀνομάζει παρρησιαζόμενος. 81 Jo 9, 18–19 Εἰς τοσαύτην ἀναίδειαν ἦλθον οἱ Φαρισαῖοι ὡς μηδὲ αὐτῷ τῷ ἀναβλέψαντι πιστεύειν, ὅτι τυφλὸς ἦν πρότερον καίπερ τῶν γειτόνων καὶ τῶν ἐπι σταμένων αὐτὸν τοῦτο εἰπόντων. ἕως ὅπου τοὺς γονεῖς αὐτοῦ μεταπεμψάμενοι ἠρώτησαν αὐτούς, εἰ αὐτός ἐστιν ὁ υἱὸς αὐτῶν, ὃν λέγουσιν τυφλὸν γεγενῆσθαι. 82 Jo 9, 22 Οὕτω γὰρ ἦν ἡ κακία κατακρατήσασα τῶν ἀρχόντων ὡς μὴ μόνον ἑαυτοὺς βλάπτειν διὰ ἀπιστίαν, ἀλλ' ἤδη καὶ τοῖς λοιποῖς ἀποκλείειν τὴν ὁδὸν τῆς σωτηρίας διὰ ἀπειλῆς. 83 Jo 9, 24–25 Διὰ ὑπερβολὴν πονηρίας ἀμαρτωλῶν τὸν δίκαιον ἔλεγον οἱ Ἰουδαῖοι. ὁ δὲ ἀναβλέψας οὐ μόνον, ὅτι τῆς εὐεργεσίας τὴν χάριν σαφῶς ὁμολογεῖ τοῦ κυρίου, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἔλεγχον τῆς ἐκείνων δυσσεβείας ἔλεγε τὸ ἐν οἴδᾳ, ὅτι τυφλὸν με ὄντα ἐποίησεν ἀναβλέψαι. 85 Jo 9, 26 Ἡρώτων συνεχῶς οὐχ ἵνα θαυμάσαντες ἀποστῶσι τῆς ἀσεβείας, ἀλλ' ἵνα ἐπὶ πλεῖον μάχωνται πρὸς τὰ λεγόμενα. 86 Jo 9, 27 Εἰδὼς ὅτι μάχεσθαι ἤθελον, οὕτως αὐτοῖς ἀπεκρίνατο. 87 Jo 9, 28 Ὡς λοιδοροῦντες αὐτὸν σφόδρα τοῦ κυρίου μαθητὴν ὠνόμαζον, ἑαυτοὺς δὲ Μωυσέως οὐχ ὡς ἐκείνον τιμῶντες, ἀλλ' ὡς ἐναντιούμενοι τῇ τοῦ κυρίου διδασκαλίᾳ. 88 Jo 9, 29 Ἀκρίτως φθεγγόμενοι καὶ οὐκ εἰδότες, ὅτι αὐτὸς ἦν ὁ Μωυσεῖ λαλήσας, ἐναντία ἑαυτοῖς φθέγγονται νῦν μὲν λέγοντες οὐκ οἴδαμεν πόθεν ἐστὶν οὗτος, ἄλλοτε δὲ εἰπόντες τοῦτον οἴδαμεν πόθεν ἐστίν. ὁ δὲ Χριστὸς ὅταν ἔλθῃ, φησὶν, οὐδεὶς οἶδε πόθεν ἐστίν. 89 Jo 9, 30 Ὡς ἀγνώμονας αὐτοὺς διελέγχων φησὶν, ὅτι οὐκ ὀφείλει τις διὰ τὴν ὑμετέραν ἄγνοιαν ἀθετεῖν τὴν ἐκείνου δύναμιν, ἀλλὰ χρὴ τὴν ἐκείνου φιλίαν προφέρειν εἰς ἔλεγχον τῆς ὑμῶν ἀπιστίας. 90 Jo 9, 31 Ἴνα μὴ δόξη δι' ὧν σιωπᾷ τοῖς λέγουσιν αὐτὸν ἀμαρτωλῶν συντίθεσθαι ἐπιδείκνυσιν, ὅτι δι' ὧν αὐτὸν εὐηργέτησεν, θεοσεβής ἐστίν· ἡ γὰρ τοῦ θεοῦ εὐδοκία ἡ γενομένη περὶ τὴν ἐμὴν θεραπείαν γνώρισμά ἐστι τῆς τοῦ εἰσακουσθέντος εὐσεβείας. 91 Jo 9, 32 Τοιοῦτων γὰρ ἀγίων καὶ προφητῶν διαπρεψάντων καὶ αὐτοῦ Μωυσέως οὐδεὶς ἠνοιξεν ὀφθαλμοὺς τυφλοῦ. ἐκ γενετῆς δὲ φησὶν, ἵνα μὴ τις ἢ τὴν τέχνην ἢ τὴν φύσιν προφασίσῃται, ὅπερ ἦν εἰκὸς λεχθῆναι ἐπὶ τινος τῶν ἀπὸ χρόνου βλεπόντων καὶ τυφλωθέντων ὕστερον καὶ πάλιν ἀναβλεψάντων. 92 Jo 9, 33 Διὰ τούτου τὴν τόλμαν ἐλέγχει τῶν εἰρηκότων ὁ ἄνθρωπος οὗτος οὐκ ἔστιν ἀπὸ θεοῦ, ὅτι τὸ σάββατον οὐ τηρεῖ. 93 Jo 9, 34 Οὐ δυνάμενοι ἀντιβλέψαι πρὸς τὰ λεγόμενα εἰς ὕβρεις ἐτράπησαν λέγοντες ἃ μὴ ἐγχωρεῖ, μηδὲ ὑπὸ τοῦ τυφλοῦ διδασκόμενοι, ὅτι τὸν μὴ ἐλθόντα εἰς ὕπαρξιν ἀδύνατον ἀμαρτῆσαι, ἀλλὰ μετὰ τὴν εἰς τὸν βίον πάροδον ἐκάστου τοῦ αὐτεξουσία τῆς ψυχῆς χρωμένου ὡς βούλεται, ἀλλ' οὐδὲ παῖς ὑπὲρ πατρὸς πάσχει. ἐκεῖνοι οὖν ἀκρίτως πάντα λαλοῦντες καὶ ποιοῦντες ἐξέβαλον αὐτὸν καὶ ἀφώρισαν τοῦ ἰδίου συνεδρίου. 94 Jo 9, 35–36 Πρὸς τῷ θεραπεῦσαι αὐτὸν καὶ τῆς ἀληθοῦς γνώσεως παρασχεῖν τὸν φωτισμὸν ἐβούλετο. διὸ αὐτὸν ἠρώτησεν, εἰ πιστεύει, ἵνα συνθεμένου αὐτοῦ καὶ τὴν τοῦ δόγματος ἀκρίβειαν παραδῶ· ἦν γὰρ εὐχάριστος περὶ τὸν εὐεργέτην. διὸ ἀκούσας πιστεύεις εἰς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ εὐθύς συνθέμενος ἔσπευσεν ἀκριβῶς μαθεῖν τίς ἐστὶ πρὸ τοῦ εἰς αὐτὸν πιστεῦσαι λέγων καὶ τίς ἐστίν, κύριε, ἵνα πιστεύσω εἰς αὐτόν. 95 Jo 9, 38 Οὐ ρήμασι μόνον συνέθετο, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς προσκυνήσεως ἐδείκνυε τῆς ψυχῆς τὴν καθοσίωσιν οὐκέτι αὐτὸν ἄνθρωπον ἢ προφήτην ὀνομάζων, ἀλλὰ κύριον καὶ θεὸν διὰ τῆς προσκυνήσεως ὁμολογῶν. 96 Jo 9, 39 Οὐ μόνον οἱ τοῖς ὄμμασιν τυφλοὶ ἐθεραπεύοντο, ἀλλὰ καὶ οἱ πρῶην τῇ ἀπιστίᾳ τυφλώττοντες ἐφωτίζοντο διὰ τῆς τοῦ κυρίου διδασκαλίας, οἱ δὲ

δο κοῦντες βλέπειν τυφλοὶ διὰ τὴν ἀπιστίαν γεγονάσιν. τοῦτο εἶπε πρὸς τὴν ἔκβασιν ἀφορῶν τῆς ἐκάστου πολιτείας τῶν τε ἀπιστησάντων Ἰουδαίων καὶ τῶν πιστευσάντων ἔθνων· ὁ μὲν γὰρ σκοπὸς τῆς αὐτοῦ παρουσίας ὑπὲρ τῆς ἀπάντων ἐγίνετο σωτηρίας, ἡ δὲ τῶν ἀνθρώπων προαίρεσις τοὺς μὲν βλέποντας, τοὺς δὲ τυφλοὺς ἀπειργάσατο. 97 Jo 9, 40–41 Διαφόρου οὔσης τῆς τυφλώσεως τῆς μὲν κατὰ σῶμα, τῆς δὲ κατὰ προ αἵρεσιν οὐδεμίαν μέμψιν ἐπάγει ὁ κύριος τῷ ἄκοντι τὴν τύφλωσιν ὑπομείναντι, τὸν δὲ ἐκ προαιρέσεως ψυχικῆς κατὰ πονηρίαν τοῦτο ὑποστάντα ἐναγῆ καὶ παράνομον φησιν ὡς ἐκόντα σκοτισθέντα. διὸ ὡς τοιοῦτοις οὔσι τοῖς Φαρισαίοις ἀνεξάλειπτον λέγει ἔσεσθαι τὴν ἁμαρτίαν. 98 Jo 9, 41 Εἰ τυφλοὶ ἢ τε ἀνάγκη ἀποβαλόντες τὰς ὄψεις, οὐκ ἂν εἶχετε ἅμαρτίαν· οὐδεὶς γὰρ ἐκῶν ὑπομένει πάθος. ἐπειδὴ δὲ νομίζοντες σωματικῶς ὄραν τυφλοὺς διὰ τῆς ἀπιστίας ἑαυτοὺς ἀπειργάσασθε, διὰ τοῦτο ἡ ἁμαρτία ὑμῶν ἀνεξάλειπτος μένει.

99 col1 Jo 10, 1–5 Τῶν προφητῶν ἀπάντων καταγ γειλάντων αὐτοῦ τὴν εἰς ἀνθρώπους παρουσίαν ὡς διὰ θύρας εἰσῆλθε διὰ αὐτῶν πρὸς τὰ ἀπολωλότα πρόβατα, μόνος αὐτὸς πάντα ποιήσας τὰ προ ἀγγελθέντα μηδενὸς ἄλλου δυνηθέντος εἰσελθεῖν διὰ τῆς θύρας μηδὲ ἐκ παρθένου τεχθῆναι ἢ ἀνοιξαὶ ὀφθαλμοὺς τυφλῶν καὶ ὅσα ἄλλα εἴρηται περὶ αὐτοῦ. διελέγχων δὲ ὡσπερ τῶν ἀπατεῶνων τὴν πλάνην κλέπτας αὐ τοὺς καλεῖ ὡς διὰ ψεύδους ὑφαρπάζειν θελόντων τοῦ Χριστοῦ τὴν προσηγορίαν. οὐκοῦν ὁ μόνος διὰ τῆς προ εἰρημένης εἰσελθὼν θύρας ποιμὴν ὀνομάζεται ὑπὸ πάντων τῶν ἁγίων. θυρωρὸν δὲ λέγει τούτῳ ἀνοίγοντα τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τὸ διὰ τῶν προφητῶν τὴν εἴσοδον αὐτοῦ κηρύξαν, τοῖς ἄλλοις πᾶσι διὰ τὰ προδηλωθέντα σημεῖα ἀποκλείσαν τὴν θύραν, <ἦν> μόνῳ τῷ κυρίῳ ἀνοίγει τῷ διὰ τῶν θαυματουργιῶν τὰ καθ' ἑαυτὸν πιστω σαμένῳ. οὐ ἀκούει τὰ λογικὰ πρόβατα τῆς φωνῆς, τοὺς πιστοὺς φησιν, καὶ ἀκολουθεῖ αὐτῷ, ἃ καὶ ἴδια καλεῖ ἀλλοτρίων ὄντων τῶν ἀπίστων. ταῦτα καὶ ἀποδιαμερίζει ἀπὸ τῶν ἀσεβῶν ἐξάγων αὐτὰ ἴδια καὶ ἡγούμενος καὶ ποδηγῶν αὐτὰ ἐπὶ τὸν κατ' ἀρετὴν βίον. οὐ καὶ γνωρίζουσι τὴν φωνὴν τῶν θείων παρ ἀγγελμάτων, ἀλλοτρίῳ δὲ οὐ μὴ ὑπακούουσι τῷ τὰ παράνομα κηρῦσθοντι, οὓς δεῖ καὶ φεύγειν. θυρωρὸν λέγει τὸν παράκλητον, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τὸ διὰ τῶν προφητῶν τὴν εἴσοδον αὐτοῦ κηρύξαν, τοῖς δὲ λοιποῖς ἅπασιν διὰ τὰ προδηλωθέντα σημεῖα ἀποκλείσαν τὴν θύραν καὶ μόνην τῷ κυρίῳ ταύτην ἀνοῖξαν τῷ καὶ διὰ τεραστίων τὰ καθ' ἑαυτὸν πιστω σαμένῳ. 100 Jo 10, 1–5 Τῶν προφητῶν προκαταγγειλάντων αὐτοῦ τὴν εἰς ἀνθρώπους παρουσίαν καὶ διὰ τῆς προφητικῆς θεωρίας προευτρεπισάντων αὐτῷ τὴν εἰς τὸν βίον εἴσοδον μόνος αὐτὸς διὰ πάντων ὥδευσε τῶν περὶ αὐτοῦ γεγραμμένων καὶ ὡσπερ διὰ θύρας εἰσελθὼν εἰς τὸν ἀνθρώπινον βίον παρεγένετο πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραὴλ. τούτῳ, φησίν, ὁ θυρωρὸς ἀνοίγει καὶ τὰ πρόβατα τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούει πρόβατα ὀνομάζων λογικὰ τοὺς ἐπιγνόντας αὐτοῦ τὴν φωνὴν καὶ ἀκολουθήσαντας τοῖς τῆς εὐσεβείας λόγοις· ἐπειδὴ γὰρ τῶν προβάτων τὰ μὲν ὑπήκοα καὶ πειθήνια γέγονεν τῷ ποιμένι, τὰ δὲ μακρὰν που διὰ τῆς ἀπειθείας ἀποσκιρτήσαντα εἰς αὐθαίρετον ἐχώρησεν ἀπώλειαν, ἀναγκαίως διέκρινεν τὰ ἴδια ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων, τὰ σωζόμενα ἀπὸ τῶν ἀπολλυμένων, τὰ ὑπακούοντα ἀπὸ τῶν ἀπειθούντων. 103 Jo 10, 5 Ἀναγκαῖόν ἐστι τοὺς ἀνακειμένους τῷ κυρίῳ πᾶσαν μὲν τὴν τοῦ ἀλλοτρίου φεύγειν παρανομίαν, ἐκκλίνειν δὲ αὐτοῦ παντελῶς τὴν ἀσέβειαν καὶ μὴτε φωνῆς ἀκούειν μὴτε λόγῳ πείθεσθαι διὰ τὸ ἐπιβλαβὲς τῆς ἀπάτης. 104 Jo 10, 6 Ὡς ἐν παροιμίας λόγῳ μνησθέντος αὐτοῦ προβάτων καὶ διαφορᾶς ποιμένων οὐ συνῆκαν τῶν εἰρημένων τὴν δύναμιν. 105 Jo 10, 7 Πρὸς τὰς τῶν πραγμάτων ὑποθέσεις ἀμείβει καὶ τὰς τῶν ὀνομάτων χρήσεις. ὥδε οὖν θύραν ἑαυτὸν καλεῖ ὡς

ἀποκλείων τὰ πρόβατα, τοὺς δὲ κλέπτας ἀπείργων τε καὶ ἐλέγχων. 106 Jo 10, 8 Διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ἀκριβῶς τῇ λέξει ἐχρήσατο εἰπὼν ὅσοι ἦλθον, ἀλλ' οὐχ ὅσοι ἀπεστάλησαν· οἱ μὲν γὰρ τοῦ θεοῦ προφήται ἀποσταλέντες παρεγένοντο, οἱ δὲ ψευδοπροφήται μηδενὸς ἀποστείλαντος ἤρχοντο ἐπὶ διαστροφῇ τῶν ἀπατωμένων. 107 Jo 10, 8 Κλέπτας λέγει καὶ ληστὰς οὐ τοὺς ἀγίους ἄνδρας καὶ προφήτας, ἀλλὰ καὶ τοὺς πρὸ τῆς αὐτοῦ παρουσίας ἐπὶ λύμῃ τῶν ἀνθρωπίνων ψυχῶν ἐλθόντας οἷος ἦν Θεοδᾶς καὶ Ἰούδας ὁ Γαλιλαῖος, οἵτινες ἦλθον,, οὐκ ἀπεστάλησαν· τὸ γὰρ τοῦ ἀπεστάλθαι ὄνομα ἐπιτηδειότερόν ἐστι κατὰ προφητῶν. 108 Jo 10, 9 Οἱ γὰρ εἰς αὐτὸν πιστεύοντες καὶ ὑπὸ τὴν λογικὴν αὐτοῦ γινόμενοι ποιμνὴν μετὰ ἀδείας εἰσέρχονται καὶ ἐξέρχονται νεμόμενοι τὴν τοῦ ποιμένος κηδεμονίαν νῦν, ἐν δὲ τῷ μέλλοντι αἰῶνι διὰ αὐτοῦ ὡς διὰ θύρας εἰς τὴν αἰώνιον ζωὴν παραπεμπόμενοι. 109 Jo 10, 10 Κλέπτην λέγει τὸν ἐναντίον οὗ ἀποπλανῶντος τὰ πρόβατα καὶ εἰς ἀπώλειαν ἐμβάλλοντος ἐδέησεν ἐλθεῖν τὸν κοινὸν σωτήρα, ὃς οὐ μόνον ἠσφαλίσατο τὴν ποιμνὴν ἐκ τῆς τῶν ληστῶν ἐπιβουλῆς, ἀλλὰ καὶ δούς ζωὴν αἰδίου ἐν δόξῃ καὶ τιμῇ παρασκευάζει εἶναι. 110 Jo 10, 12–13 Μισθωτὸν ἀμελοῦντα τῶν προβάτων ἕκαστον τῶν ἀρχόντων ὀνομάζει τοῦ λαοῦ ἔχοντα μὲν ὄνομα ποιμένος, μηδὲν δὲ ποιῶντα εἰς ἀσφάλειαν τῶν λαῶν· <ἀλλ'> ὡς ἀλλοτρίοις αὐτοῖς ἐκέχρητο· οὐ γὰρ ἦσαν αὐτῶν ἴδια. διὸ ὀρώντες τὸν λύκον ἔφευγον ἕκδοτον τοῖς θηρίοις τὴν ποιμνὴν καταλιμπάνοντες οὐδὲν ἀχθόμενοι ἐφ' οὗς ἐώρων τοὺς λαοὺς ὑπὸ τοῦ διαβόλου τοῦ νοητοῦ λύκου διαφθειρομένους. 111 Jo 10, 14–15 Ἴδια ἑαυτοῦ πρόβατα λέγει τοὺς τέως ἐξ Ἰουδαίων πιστεύσαντας καὶ ἐπεγνωκότας διὰ τῶν εἰς αὐτοὺς εὐεργεσιῶν τὸν ἑαυτῶν ποιμένα. ὡσπερ, φησὶν, ἐναργές ἐστι τὸ γινώσκειν καὶ γινώσκεισθαι ὑπὸ τῶν προβάτων, οὕτω καὶ ἡ γνῶσις τοῦ πατρὸς πρὸς τὸν υἱὸν καὶ ἡ τοῦ υἱοῦ πρὸς τὸν πατέρα διὰ αὐτοψίας συνίσταται. τὰ δὲ δύο συνίστησι πρόσωπα, ἵνα δείξῃ, ὅτι οὐκ ἦν αὐτὸς ὁ πατήρ. ὅπερ δὲ εἶπεν, μετ' οὐ πολὺ ἐποίησε προσενέγκας ἑαυτὸν ὑπὲρ πάντων λύτρων. 112 Jo 10, 16 Ὡς θεὸς προγνώστης λέγει τοῦτο περὶ τοῦ ἐξ ἐθνῶν λαοῦ ὡς μέλλοντος συνάπτεσθαι τῷ Ἰσραὴλ καὶ τότε μὲν λόγῳ εἶπεν, ὕστερον δὲ ἔργῳ γέγονε καὶ μίαν ἐξ ἀμφοτέρων τὴν ἀγίαν αὐτοῦ πεποίηκεν ἐκκλησίαν. 113 Jo 10, 16–18 Αὐτὸς μὲν ἦν ὁ πρῶην ἀοράτως ποιμαίνων τὸν Ἰσραὴλ, ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Ἰσραὴλ χρόνῳ ὑπὸ ἀσεβείας εἰς ἀπώλειαν ἔπεσεν, ἐδέησε καὶ αὐτοψεῖ αὐτὸν ἐλθεῖν ἐπὶ τὰ ἀπολωλότα πρόβατα οἴκου Ἰσραὴλ, ὅπως πρὸς ταῖς ἄλλαις εὐεργεσίαις καὶ ὑπὲρ τῆς τῶν προβάτων σωτηρίας δούς τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν τὴν ἀγαθοῦ ποιμένος ἐπιδείξῃται διάθεσιν. περὶ τοῦ πάθους δὲ ὧδε διαλέγεται διδάσκων, ὅτι ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου σωτηρίας τοῦτο γίνεται καὶ οὐκ ἄκων ἐπὶ τοῦτο ἔρχεται. λοιπὸν λέγει τὰ δείγματα τοῦ ποιμένος καὶ τοῦ μισθωτοῦ καὶ δείκνυσιν οὕτω κρατοῦντα αὐτὸν ὡς τὸν πατέρα, ὅπου γε ποιμνὴν ἐστι καὶ ἴδια αὐτοῦ τὰ πρόβατα. ὑψηλῶς οὖν φθεγγόμενος ἐν ταῖς παραβολαῖς συσκιάζει τὸν λόγον, ἵνα μὴ δῶ φανεράν λαβὴν τοῖς ἀκροαταῖς. 115 Jo 10, 17 Οὐ νῦν, φησὶν, ἀγαπᾷ με ὁ πατήρ, ἀλλὰ πρὸ χρόνων αἰώνιων αἰεὶ, πλην ἐπεὶ εὐδοκία πατρὸς ἐπιδίδωμι ἑμαυτὸν εἰς θάνατον, ἀρέσκει τοῦτο τῷ πατρί. 116 Jo 10, 18 Οὐ γὰρ ἀνάγκη, ἀλλ' ἐκὼν ἦλθεν ἐπὶ τὸ πάθος καὶ ἐξουσίαν εἶχε τοῦ ἀναστῆσαι ἑαυτὸν ἐκ νεκρῶν. 117 Jo 10, 18 Ἀνόητος οὗτος ὁ λέγων ἄψυχον τὸ τοῦ Χριστοῦ σῶμα καὶ θεότητα ἀντὶ ψυχῆς εἶναι· ἀνόητον γὰρ ἐννοῆσαι παθητὴν θεότητα, παθητὴ δὲ ἡ ψυχὴ. διὰ τοῦτο δὲ λέγουσι παθητὴν τοῦ υἱοῦ τὴν θεότητα, ἵνα ἐλάττονα αὐτὸν δείξωσι τοῦ πατρὸς, πλην καὶ ἐπὶ τοῦ πατρὸς εὐρίσκομεν, φησὶν, τὸ ἡ ψυχὴ μου, δι' οὗ νοοῦμεν, φησὶν, τοῦ πατρὸς τὴν θεότητα. 118 Jo 10, 19–21 Οἱ εἰς βάθος κακῶν ὀλισθήσαντες ἔλεγον δαιμόνιον ἔχειν τὸν ἔλευθερώσαντα ἡμᾶς τῆς τῶν δαιμόνων τυραννίδος. οἱ δὲ ὀλίγον νήφοντες διήλεγχον ἐκείνους λέγοντες μὴ εἶναι ταῦτα τὰ ῥήματα δαιμονιζομένου. εἰς ἀπόδειξιν δὲ τῆς

ἀληθείας καὶ τὴν ἀνάβλεψιν προέφερον τοῦ τυφλοῦ. 119 Jo 10, 22–23 Ἐγκαινίων ἑορτὴν ἐποίουν οὐχ ὡς νῦν γεγονότος τοῦ ναοῦ, ἀλλ' ὅτι κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ὁ Ζοροβαβὲλ ἔτελείωσε τὸν ναόν. ὡς ἅτε χειμῶνος ὄντος ἐν τῇ στοᾷ οἱ ὄχλοι συνήγοντο, μεθ' ὧν ἦν καὶ ὁ Χριστός. 1 Jo 10, 24 Οἱ ἄπιστοι ἐκ τῶν πραγμάτων ἐλεγχόμενοι καὶ ἀμφίβολον ἔχοντες τὴν γνώμην ὡς ἐν ἀμφιβολίᾳ ἠρώτων. 121 Jo 10, 25 Εἰδώς, ὅτι ἐκ τοῦ πολλάκις εἰπεῖν οὐκ ἐπιστεύθη, τὰ ἔργα ἄγει εἰς μέσον ὡς ἰσχύοντα πρὸς ἀπόδειξιν ὑπὲρ τοὺς λόγους· ἔδει μὲν γὰρ τοῖς λόγοις αὐτοῦ πιστεύειν διὰ τὸ θεοπρεπὲς αὐτῶν καὶ τὴν ἐξησηκὴν τοῦ βίου ἀρετὴν. ἐπειδὴ δὲ τούτους παρεκρούοντο δι' ὑπερβολὴν ἀγνωμοσύνης, ἐχρῆν κἂν τὴν ἀπὸ τῶν ἔργων δέξασθαι μαρτυρίαν. 122 Jo 10, 26 Ἐλλοτριώθησαν δὲ οὗτοι τῆς ποιμένης παρὰ τὴν ἑαυτῶν πονηρίαν μὴ βουληθέντες τὴν ἔνθεον αὐτοῦ δέξασθαι διδασχὴν. 123 Jo 10, 27 Τὴν οἰκείωσιν τῶν ἰδίων προβάτων διὰ τὴν ὑπακοὴν γεγενῆσθαι φησιν ὡσπερ ἐκ τοῦ ἐναντίου τὴν ἀλλοτριώσιν. 124 Jo 10, 28 Τοῖς δι' εὐπίθειαν ἀκολουθοῦσι ζωὴν αἰώνιον δίδωσι καὶ τὴν πρὸς τὸ μέλλον ἀσφάλειαν ἐπαγγέλλεται. 125 Jo 10, 29 Τοῦ πατρὸς πάντα δεδωκότος εἰς χεῖρας τῷ μονογενεῖ καὶ ὁ πατὴρ προσεπιδίδωσι τὴν ἰδίαν σκέπην ὑπὲρ τῆς τῶν προβάτων ἀσφαλείας· τῆς γὰρ ἀμφοτέρων κηδεμονίας τὸ τέλος ἔν. 126 Jo 10, 30 126 Ἐν λέγει ἑαυτὸν τῷ πατρὶ κατ' οὐσίαν, οὐ καθ' ὑπόστασιν καὶ τὸ ἐν πᾶσιν ἰσάζειν αὐτὸν τῷ πατρὶ· δύο γὰρ καθ' ὑπόστασιν ἠρίθμησεν, ἑαυτὸν καὶ τὸν πατέρα δι' ὧν μάλιστα εἶπεν τὸ ἐσμέν. 127 Jo 10, 31–32 Ὁρῶν αὐτοὺς σφόδρα ὀργιζομένους, ὑπομιμνήσκων αὐτοὺς ὧν ἐποίησεν ἐζήτει διὰ χρηστότητος εἰς αἴσθησιν αὐτοὺς ἀγαγεῖν τῆς εὐεργεσίας καὶ παῦσαι τῆς καθ' ἑαυτοῦ ὀργῆς. 128 Jo 10, 33 Δι' ὧν λέγουσι τὰ μὲν ἔργα ὡς καλῶς γεγονότα ἀποδέχονται, διὰ δὲ τοὺς λόγους ἠγανάκτουν βλασφημεῖν ἠγούμενοι, ὅτι ἔλεγεν ἑαυτὸν υἱὸν θεοῦ ὁ νεκρὸς ἐγειρῶν καὶ τυφλοὺς ἰώμενος. 129 Jo 10, 34–36 Εἰ οἱ Ἰσραηλῖται θεοὶ ἐλέχθησαν, καίπερ οὐκ ὄντες ἄνθρωποι εὐαγεῖς, διὰ τὸ μόνον εἶναι Ἰσραηλῖται, ὑμεῖς τὸν ἔργα δεικνύντα, ὅτι θεός εἰμι, καὶ οὐ φιλῶ ῥήματι ἐν μόνοις κομπάζοντα λόγοις ὑβρίζετε· ἐχρῆν μὲν γὰρ, εἰ καὶ μὴ ἔργοις τοῦτο ἔδειξα, ἀλλὰ μόνον εἶπον, μὴ ἀγανακτεῖν ὑμᾶς, ἐπεὶπερ καὶ ὁ νόμος θεοῦ καλεῖ τοὺς ἀνθρώπους· πλὴν ἔχω καὶ τὴν ἀπὸ τῶν ἔργων μαρτυρίαν. διὸ ἀντικρὺς ἀσεβεῖς οἱ λέγοντες, ὅτι βλασφημῶ εἰπὼν ἑμαυτὸν υἱὸν θεοῦ. 130 Jo 10, 37–38 Πράως ὁ κύριος ἀνταποκρίνεται λέγων, εἰ μὲν τὸν θεὸν πατέρα ὀνομάζων μὴ ἐποίουν ἔργα ὅμοια τοῦ πατρὸς, δι' ὧν ἐδείκνυον, ὅτι θεοῦ υἱός εἰμι, εἴχετε, φησίν, τὰ παρ' ἡμῶν, νῦν δέ, εἰ καὶ μὴ λέγοντί μοι πείθεσθε, ἀλλ' οὖν διὰ τῶν ἔργων κἂν δυσωπηθῆτε, ὅτι ὁ πατὴρ ἐν ἐμοὶ ἐστὶ κἀγὼ ἐν τῷ πατρὶ. 131 Jo 10, 39 Δείκνυσιν, ὅτι ἐν τῇ αὐτοῦ ἐξουσίᾳ ἦν τὸ κατασχεθῆναι· ἰδοὺ γὰρ μεταξὺ ὧν αὐτῶν οὐκ ἐπέτρεπεν αὐτοῖς κατασχεῖν αὐτὸν καίπερ τοῦτο θελόντων ἐκεῖ νων ποιῆσαι. 132 Jo 10, 40 Διὰ τοῦτο ἦλθεν εἰς τὸν τόπον τοῦτον, ἵνα διὰ τοῦ τόπου ὑπομνήσῃ τοὺς ἀνθρώπους τῶν λόγων Ἰωάννου, ὧν εἶπεν περὶ αὐτοῦ, ὃ καὶ ποιήσας πολλοὺς ὠφέλησεν. 133 Jo 10, 41–42 Ἀναμιμνησκόμενοι δὲ τῶν Ἰωάννου φωνῶν, ὧν εἶπεν περὶ αὐτοῦ, ὅτι νυμφίος ἦν καὶ ἀμνὸς αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου καὶ ὅσα ἄλλα, ἀναγκαίως ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν.

134 Jo 11, 3 Δι' ἄσκησιν θεοσημείας γνήσιαι οὔσαι ἀδελφαὶ εἰς νόμον πεσόντος τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν Λαζάρου ἀπέστειλαν πρὸς τὸν κύριον λέγουσαι· κύριε, ἴδε ὃν φιλεῖς ἀσθενεῖ· ἐφίλει γὰρ καὶ αὐτὸν ὁ κύριος ὡς θεοσεβῆ. 135 Jo 11, 4 Προεώρα γὰρ, ὅτι ἠμελλεν ἡ τοῦ Λαζάρου ἀνάστασις εἰς πᾶσαν λαληθῆναι τὴν οἰκουμένην, δι' ἧς ἐδοξάζετο ὁ υἱὸς σὺν τῷ πατρὶ. 136 Jo 11, 5–6 Ἠγάπα δὲ αὐτὰς διὰ τὴν σὺν φρονῶν καὶ θεοσεβῆ πολιτείαν αὐτῶν. ἐπὶ τηδὲ δὲ ἔμεινε τὰς δύο ἡμέρας, ἵνα ἀποθανόντος τοῦ Λαζάρου μείζονα τὴν ἐπ' αὐτῷ ἐνδείξῃται δύναμιν καὶ τὸ

θεοπρεπές κράτος. 137 Jo 11, 8 Πείραν λαβόντες οί μαθηταί τῆς τῶν Ἰουδαίων ὠμότητος ἐδειλίων ἀπελθεῖν εἰς τὴν Ἰουδαίαν μὴ πάλιν τὰ αὐτὰ πάθωσιν. 138 Jo 11, 9–10 Διδάσκει, ὅτι χρὴ αἰεὶ ἐκάστης ἡμέρας καὶ ὥρας εὐεργετεῖν τοὺς ἀνθρώπους. ἔπειτα δὲ καὶ παραθαρσύνει αὐτοὺς ὡς οὐδὲν ὑποστήθονται δεινὸν ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν τὸ φῶς τοῦ κόσμου, ἐν ᾧ οἱ περιπατοῦντες οὐ προσκόπτουσιν· οἱ γὰρ ἐν σκότει τῆς ἀγνοίας πορευόμενοι προσκόπτουσιν μὴ ἔχοντες τὸ φῶς τῆς ἀληθείας. 139 Jo 11, 11 Αὐτὸς ὡς θεὸς ἔλεγε περὶ τῆς κοιμήσεως τοῦ θανάτου, οἱ δὲ μαθηταί ὡς ἄνθρωποι ἐνόμιζον, ὅτι περὶ τοῦ σωματικοῦ διελέγετο αὐτοῖς ὕπνου. διὸ καὶ ὡς ἐπωφελὲς ἔλεγον τοῦτο. 140 Jo 11, 12 Τοῦτο εἶπον οἰόμενοι αὐτὸν περὶ σωματικοῦ λέγειν ὕπνου. 141 Jo 11, 14–15 Σαφῶς τὸν θάνατον εἰπὼν ἔχαιρεν εἰδῶς, ὅτι ἡ κατάστασις τοῦ τεθνηκότος μεγάλως ἔμελλεν ὠφελῆσαι τοὺς μαθητὰς εἰς τὴν πίστιν· εἰ γὰρ ἦν ἐκεῖσε ἔτι ἀρρωστοῦντος αὐτοῦ, δυσωπηθεὶς ἴασατο ἂν αὐτὸν καὶ οὐκ ἐποίει τὸ μέγα τῆς ἀναστάσεως θαῦμα. 142 Jo 11, 16 Ταῦτα εἶπεν ὁ Θωμᾶς προσδοκῶν, ὅτι εὐθὺς ἀπελθόντας αὐτοὺς λιθοβολήσουσι καὶ ἀποκτενοῦσιν. 143 Jo 11, 17–19 Ὅσῳ παρέτρεχεν ὁ μετὰ τὴν ταφὴν χρόνος, τοιοῦτω θαυμασιωτέρα ἢ πρᾶξις τοῦ ἀνιστάντος. τῆς ἐγγύτητος δὲ τοῦ τόπου ἐμνήσθη, ἵνα δείξῃ, ὅτι πολλοὶ ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐξήεσαν πρὸς τὸ παραμυθῆσασθαι τὰς ἀδελφὰς Λαζάρου. 144 Jo 11, Ὑξεῖσι μὲν οὖν ἡ Μάρθα ἀκούσασα τὴν τοῦ κυρίου παρουσίαν οὐκ ἀνακοινωσαμένη πρὸς τὴν ἀδελφὴν διὰ τὸ βούλεσθαι κεκρῦφθαι τὴν παρουσίαν ἀπὸ τῶν παρόντων Ἰουδαίων ὡς ἂν ἐχθρῶν Χριστοῦ καὶ διωκόντων αὐτόν· ὀλιγοπιστίας δὲ ῥήματα φθέγγεται. 145 Jo 11, Ἐπιλησθεῖσα τοῦ πένθους ἔτρεχεν ἡ Μάρθα πρὸς τὸν κύριον, ἡ δὲ Μαρία τοῦτο ἀγνοοῦσα ἔμεινεν ἐν τῷ οἴκῳ. 146 Jo 11, 21 Πεπεισμένη, ὅτι εἰ παρῆν ὁ κύριος, οὐκ ἂν ἀπέθανεν ὁ Λάζαρος, οὐδὲ πρὸς τὴν μέλλουσαν ἀμφέβαλλεν εὐεργεσίαν. 147 Jo 11, 24 Ἐπειδὴ ἀορίστως ἐπηγγείλατο μὴ προσθεῖς, ὅτι νῦν ἀναστήσεται Λάζαρος, εἰκότως οὕτως ἀνταπεκρίνατο ἡ Μάρθα ἐσχάτην ἡμέραν λέγουσα ἐν ἧ ἡ καθόλου τῶν ἀνθρώπων ἀνάστασις γίνεται. 148 Jo 11, 25 Πᾶσι μὲν τοῖς πιστεύουσιν ἐπηγγείλατο ζωὴν, μάλιστα δὲ περὶ τοῦ προκειμένου ἐποιεῖτο τὸν λόγον. 149 Jo 11, 25–26 Τοῦτό φησιν, ὅτι οἱ ὑποστάντες τὸν κοινὸν τοῦ σώματος θάνατον αὐθις ἐγερθήθονται. πᾶς δὲ ὁ πιστεύων οὐχ ὑποστήσεται τὸν ὀλέθριον θάνατον τὸν τῆς αἰδίου βασάνου. 150 col1 Jo 11, 25–27 Διὰ τῆς ἀποκρίσεως τὸ δόκιμον τῆς προαιρέσεως ἀποδειξά βούλεται ὁ Χριστὸς τῆς γυναικός. ἡ δὲ οὐ μόνον Χριστὸν καὶ υἱὸν θεοῦ ὡμολόγει, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενον, ἵνα δείξῃ, ὅτι οὐ μόνω τῷ Ἰσραὴλ, ἀλλὰ παντὶ τῷ κόσμῳ ἀγαθὸν ἦλθεν ὁ Χριστός. οὐ μόνον δὲ Χριστὸν καὶ υἱὸν θεοῦ αὐτὸν ὡμολόγησεν, ἀλλ' ἤδη καὶ εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενον λέγει, ὅπως ἐκ τούτου δείξῃ, ὅτι οὐ τῷ Ἰσραὴλ μόνω διαφέρει, ὡσπερ τὸ πρῖν, ἀλλὰ γὰρ παντὶ τῷ κόσμῳ κοινὸν ἀγαθὸν ὑπὸ τοῦ πατρὸς νῦν ἐξαπέσταλται. 151 Jo 11, 29 Ἰσόρροπον τῆς τοῦ ἀδελφοῦ λύπης λαβοῦσα χαρὰν ἡ Μαρία διὰ τοῦ ἀκοῦσαι, ὅτι ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς, πάντα ὑπερθεμένη ἔδραμε πρὸς αὐτόν, ὅπερ γνώρισμα ἦν τῆς πρὸς αὐτὸν πίστεως. 152 Jo 11, 31–32 Δραμοῦσα ἡ Μαρία ὑπόνοιαν δέδωκε τοῖς Ἰουδαίοις, ὅτι ἐπὶ τὸ μνημεῖον τρέχει, ἵνα κλαύσῃ ἐκεῖ. διὸ καὶ ἠκολούθησαν αὐτῇ. ἐκεῖ δὲ τὸν κύριον κατέλαβεν, ὅπου καὶ ἡ Μάρθα συνέτυχεν αὐτῷ. 153 Jo 11, 32 Ὡς ἀδελφικὸν ἔχουσα καὶ τὸ φρόνημα τοῖς αὐτοῖς ἐχρήσατο ῥήμασι σὺν δρομον ἔχουσα τῇ ἀδελφῇ τὴν πίστιν τὴν περὶ τὸν διδάσκαλον καίπερ ἐν διαφόροις ὥραις συντυχοῦσαι τῷ κυρίῳ. 154 Jo 11, 33 Ταράξας ἑαυτὸν καὶ τῇ προθυμίᾳ τοῦ πνεύματος παρεσκευασμένη τὴν δύναμιν εἰς τὸ προκείμενον μετ' ἐμβριμίας εἶπεν. 155 Jo 11, 33 Τὸ δὲ ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύματι σημειοῦται ὁ εὐαγγελιστὴς δηλῶν τὸ ἐκούσιον τῆς γνώμης. δάκρυον ἐξέχει γὰρ καὶ κάματον ὑπέμεινε σωματικὸν τὰ πάθη οὐκ ἀκουσίως ὑπομένων, ἀλλ' ἐπ' ἐξουσίας τῷ σώματι ἐπιτάττων· ἐπὶ γὰρ ἡμῶν τῶν

ἀνθρώπων δάκρυα μὲν ἐκχεῖται οὐχ ὅταν θέλωμεν, σώματος δὲ ὄντα φυσικὰ πάθη ἀκουσίως ταῦτα ὑπομένομεν, ὁ δὲ θεὸς οὐχ οὕτως, ἀλλ' ἐπ' ἐξουσίας πάντα ποιῶν καὶ κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆ αὐτῆ δυνάμει χρήσεται. 156 Jo 11, 34 156 Οὐκ ἀγνοῶν τοῦτο εἶπεν, ἀλλ' ἵνα ἐκ τῆς πεύσεως τὰ παρόντα πλήθη παρορμήσει ἐπὶ τὸ θεάσασθαι τὸ θαῦμα προφάσει τοῦ ὑποδείξει τὸν τρόπον καὶ πολλοὶ πιστεύσωσιν. 157 Jo 11, 35 Ἐδάκρυσε συμπαθήσας τοῖς δακρύουσιν, οὐ μὴν τὸν τεθνηκότα ὃν ἤμελλεν ἀναστήσειν. 158 Jo 11, 36–37 Οἱ Ἰουδαῖοι σύμβολον τῆς πρὸς τὸν ἀπελθόντα ἀγάπης τὰ δάκρυα ὑπελάμ βανον. διὸ ἔλεγον ταῦτα, μεμνημένοι δὲ τοῦ ἐπὶ τοῦ τυφλοῦ <θαύματος> συνεζήτουν πρὸς ἑαυτούς, πῶς συνεχώρησε τὸν Λάζαρον ἀποθανεῖν. ἐκεῖνοι μὲν οὖν ἤττονα ἐζήτουν, ὁ δὲ Ἰησοῦς μείζονα ἐποίησεν· οὐ γὰρ ὅμοιον ἦν τὸ ποιῆσαι τὸν Λάζαρον μὴ ἀποθανεῖν τῷ ἀναστήσει αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, ὅπου εἰ νοσοῦντα αὐτὸν ἤγειρεν, ἠδύνατο οἱ ἀγνώμονες <ἐπὶ> τοῦ νοσήματος τὴν φύσιν ἀνενεγκεῖν τὴν ὑγείαν, ὅπερ οὐκ ἔστιν εἰπεῖν ἐπὶ τοῦ ἐκ νεκρῶν ἀναστάντος. 159 Jo 11, 38–39 Συντείνας ἑαυτὸν ἐπὶ τὸ προκείμενον θαῦμα μετ' ἐμβριμῆσεως ἐπὶ τὸν τρόπον ἦλθεν. δυνάμενος δὲ δίχα ἀνθρωπίνης ἐνεργείας καὶ τὸ σπήλαιον ἀνοίξει τοῖς παροῦσιν ἐπιτρέπει ποιῆσαι τοῦτο, ὅπως τῆς δυσωδίας αἰσθόμενοι πληροφορηθῶσιν, ὅτι οὐ μόνον ἐτεθνήκει, ἀλλ' ὅτι καὶ ὁσμῆς ἤδη ἐπεπλήρωτο. 160 Jo 11, 39 Τεκμαιρομένη τῶν ἡμερῶν τὸ διάστημα, ὅτι ἱκανὸν ἦν λῦσαι τοῦ νεκροῦ τὸ σῶμα, εἶπεν τοῦτο. 161 col1 Jo 11, 40 Δόξα δὲ θεοῦ δείκνυται οὐκ ἐκ τῆς ἀκολουθίας τῶν κατὰ φύσιν γενομένων, ἀλλ' ἐκ τῆς θαυματουργίας τῶν ὑπὲρ τὴν φύσιν παρ' ἐλπίδα ἀποτελουμένων. Δόξα θεοῦ δείκνυται ἐκ τῆς θαυματουργίας τῶν ὑπὲρ φύσιν παρ' ἐλπίδα τελουμένων. 162 Jo 11, 41 Ἀποκινηθέντος τοίνυν τοῦ λίθου καὶ τοῦ σπηλαίου ἀνοιγέντος ὁ Ἰησοῦς ἤρεν τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ εἶπεν· εὐχαριστῶ σοι, πάτερ, ὅτι ἤκουσάς μου. 163 Jo 11, 43 ἐγὼ δὲ νομίζω μεγάλην αὐτὴν εἰρηκέναι διὰ τὸ θεῖον αὐτὴν εἶναι καὶ μετ' ἐξουσίας εἰρησθαι τῆς θεοπροποῦς καὶ οὐ διὰ τὸ ἀνάστημα καὶ γεγωνὸς τῆς φωνῆς. 164 Jo 11, 43–44 Διὰ τὸ ἄπιστον τῶν Ἰουδαίων οὐ μόνον τὸν νεκρὸν ἐζωποποίησεν, ἀλλὰ καὶ δεδεμένον τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας ἐξελεθεῖν παρεσκεύασεν, ὅπερ καὶ αὐτὸ μέγιστον ὑπῆρχε θαῦμα. καὶ ἵνα μὴ τις εἴπῃ, ὅτι ὡς φίλος θάνατον προσεποιήσατο καὶ ὅτε ἐφώνησεν αὐτόν, ἐξῆλθεν· καὶ γὰρ ὅμοιον ἦν σημεῖον σχεδὸν τῆς ἀναστάσεως τὸ περιπατεῖν δεδεμένον. 165 Jo 11, 44 Διὰ τὸ μὴ ἔχειν τοὺς ἀγνώμονάς τι λέγειν ἐκέλευσεν αὐτοὺς ἰδίαις χερσὶν λῦσαι τὰ τοῦ Λαζάρου δεσμά, ἵνα καὶ ἄκοντες μαρτυρήσωσιν τούτῳ. 166 Jo 11, 45–46 Νικηθέντες τῷ θαύματι ἐπίστευσαν καὶ ἀπελθόντες εἶπον τοῖς ἀρχι ερεῦσιν οἱ Ἰουδαῖοι, ἃ ἐωράκασιν. 167 Jo 11, 47–48 Τοσαύτην εἶχον πώρωσιν ὡς ὁμολογεῖν μὲν αὐτοῦ τὰ σημεία, οὐδὲν δὲ ἤττον σκέπτεσθαι περὶ τῆς ἀναιρέσεως αὐτοῦ διὰ τοῦτο μόνον ἐξ ἀμέτρου κακίας φονῶντες κατ' αὐτοῦ. 168 Jo 11, 48 Τοῦτο ἔλεγον, ἐπεὶπερ συνέβαινε τοὺς πιστεύοντας καὶ βασιλέα αὐτὸν εὐθὺς ὁμολογεῖν, καὶ ἐπετίθεντο αὐτοῖς οἱ Ῥωμαῖοι ὡς ἀνταίρουσιν. καὶ διὰ τοῦτο ἀνάστασιν ὑπέμειναν ὑπὸ Ῥωμαίων παθόντες ἀνήκεστα. 169 Jo 11, 49–52 Προέλεγε δὲ τὸ γενησόμενον οὐ προφητικῆς μετέχων ἀρετῆς, ἀλλὰ διὰ τὸ ἀντιλαβέσθαι ἱερατικῆς ἀξίας. ἔλεγε δὲ οὐκ εἰδὼς ὃ ἐλάλει οὐδὲ ἐπιστάμενος τὴν τοῦ πράγματος οἰκονομίαν· ὁ μὲν γὰρ εἰς τὴν κατὰ τοῦ κυρίου ἐπιβουλήν παρῶμα τοὺς ἀκούοντας, ἐπ' ἄλλης δὲ θεωρίας ἐτελεῖτο τὸ πρᾶγμα τοῦ πατρὸς λύτρον ἑαυτὸν δεδωκότος ὑπὲρ πάντων καὶ ἀποθανόντος οὐχ ὑπὲρ μόνου τοῦ λαοῦ, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ πάντων πεπιστευκότων ἔθνων. τοῦτο δὲ διὰ τῶν ἐξῆς ἐρμηνεύει ὁ εὐαγγελιστής. τέκνα δὲ θεοῦ καλεῖ τοὺς ἐξ ἔθνων πιστεύοντας. 170 Jo 11, 53 Ὡσπερ αὐτὸς εἶπεν διὰ τοῦ προφήτου· λόγον παράνομον κατέθεντο κατ' ἐμοῦ. 171 Jo 11, 54 Διέτριβε δὲ ἔξω τῆς χώρας οὐ δεδοικῶς τὰς ἐκείνων ἐπιβουλάς, ἀλλὰ περιμένων τὸν ἐπιτήδειον τοῦ πάθους καιρὸν καὶ ἵνα μὴ

ἐξερεθίσθη αὐτούς· ἀφόρητος γὰρ ἦν αὐτοῖς καὶ φαινόμενος μόνον. 172 Jo 11, 55–57 Ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, οὐ τοῦ κυρίου· παρατήρει γὰρ αἰεὶ τὰ λεγόμενα, ἀλλ' οὐδὲ ὅπου οὗτοι εἰστήκεσαν, ἐώρτασεν ὁ Ἰησοῦς, ἀλλ' εἰς τὸ μέγα <πάσχα> ἀνέωγεν τὸ σαρκακωμένον καὶ κεκοσμημένον. πολλοὶ δὲ ἐκ τῆς χώρας ἀνέβαινον ἀγνίσαι ἑαυτούς. καὶ ἔδωκαν παραγγελίαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, ἵνα πιάσωσιν αὐτόν.

173 col1 Jo 12, 1–2 Παραγενόμενον δὲ ἐκεῖ ὑπεδέξατο Λάζαρος καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ οὐχ ὡς ἀναστήσαντα αὐτὸν μόνον ἐκ νεκρῶν καὶ αὐθις εἰς ζωὴν ἀνακαλεσάμενον, ἀλλὰ προηγουμένως ὡς εὔσε βείας διδάσκαλον καὶ σωτήρα τῶν ἀνθρωπίνων ψυχῶν. Ὑπεδέξατο αὐτὸν ὁ Λάζαρος οὐχ ὡς ἀναστήσαντα αὐτόν, ἀλλὰ ὡς εὔσε βείας διδάσκαλον καὶ σωτήρα ψυχῶν. δείπνου δὲ γεγονότος ἡ Μάρθα αὐτουργοῦσα διηκόνει εἰδυῖα, ὅτι αὐτὸς ἦν ὁ καὶ τῷ Ἀβραάμ ἐπιξενωθεὶς. ἀναγκαίως δὲ τοῦ Λαζάρου μέμνηται ὁ εὐαγγελιστής, ἵνα δείξη, ὅτι ἀναστὰς ἐκ νεκρῶν πολὺν ἐπέζησε χρόνον καὶ οὐκ εὐθὺς ὡς φάσμα φανεῖς τοῖς ἀνθρώποις εὐθὺς πάλιν ἀπέθανεν, ἀλλ' ἔμεινεν ἐσθίων καὶ πίπνων καὶ τὰ συνήθη τοῖς ἀνθρώποις ποιῶν. 174 Jo 12, 3 Τοῦ δὲ οἴκου πληρωθέντος τῆς ἐκ τοῦ μύρου εὐωδίας συμβολικῶς ἔπε δείκνυτο ἐκεῖνο, ὅπερ πνευματικῶς οὐκ εἰς μακρὰν ἀποτελεσθῆναι ἤμελλεν· εὐθὺς γὰρ μετὰ τὸ πάθος τῆς Χριστοῦ εὐωδίας ἡ σύμπασα οἰκουμένη ὡσπερ μέγας οἶκος ἐπληρώθη μύρου. τῷ τοίνυν αἰσθητῶ τὸ νοητὸν ἐκεῖνο προεμήνυε· τοῦ γὰρ σώματος αὐτοῦ ἀλαβάστρου δίκην ἐκκεντηθέντος ἡ τῆς γνώσεως εὐωδία τὸν ὅλον ἐπλήρωσε κόσμον. 175 col1 Jo 12, 3 Σπουδαιότερα αἰεὶ γινομένη περὶ τὰ μαθήματα, διηνεκῶς ἀκούσασα τῶν λόγων τοῦ σωτήρος ἐγίνωσκε σαφῶς, ὅτι ἐνέστηκε λοιπὸν ὁ τοῦ πάθους καιρὸς, ὅθεν τῷ μὲν μύρω ἤλειψεν, ταῖς δὲ θριξίν ἐξέμαξε τοὺς πόδας αὐτοῦ, ἵνα διὰ τοῦτο τὸ σὺμβολον τῆς μελλούσης ὑπὲρ ἡμῶν αὐτοῦ ταφῆς ἐπιδείξη. οὐ μόνον δὲ τοῦτο, ἀλλ' ἵνα καὶ τὴν ἐκ τῆς ἐπαφῆς τῶν ποδῶν αὐτοῦ εὐλογίαν κομίσασθαι δυναθῇ· οὐ γὰρ τοιοῦτον ἐδίδου, ὅσον αὐτὴ μεταλαμβάνουσα ὠφελεῖτο. Ὡς σπουδαία οὔσα περὶ τὰ μαθήματα καὶ συνεχῶς ἀκούουσα τῶν τοῦ κυρίου λόγων ἐπεγίνωσκεν, ὅτι λοιπὸν ὁ τοῦ πάθους ἐνειστήκει καιρὸς. διὸ πρὸς σὺμβολον τῆς μελλούσης αὐτοῦ ταφῆς ἀλείφει αὐτὸν τῷ μύρω, ταῖς δὲ θριξίν ἐκμάσσει, ἵνα τὴν ἐξ αὐτοῦ κομίσῃται εὐλογίαν. τὸ δὲ πλησθῆναι τὸν οἶκον τῆς ὁσμῆς σὺμβολον ἦν τῆς μετὰ τὸ πάθος τοῦ Χριστοῦ ἅπασαν τὴν οἰκουμένην εὐωδίας διαδιδούσης· τοῦ γὰρ σώματος τοῦ Χριστοῦ δίκην ἀλαβάστρου κεντηθέντος ἡ τῆς γνώσεως εὐωδία τὸν κόσμον ἐπλησεν. 176 Jo 12, 4 Οὐ τῶν πτωχῶν κηδόμενος τοῦτο εἶπεν, ἀλλὰ τῆς φιλαργυρίας ἐφιέμενος. 177 Jo 12, 6 Ἦνείχετο δὲ αὐτοῦ ὁ κύριος κλέπτοντος τὰ τῶν πτωχῶν, ἕως ἂν ὑπομείνη παρ' αὐτοῦ καὶ τὸν τῆς προδοσίας ἔλεγχον. οὐκ ἐλέγχει τὸν μαθητὴν ὁ κύριος, ὅτι διὰ τὴν οἰκείαν κλοπὴν ἐπετίμα τῇ γυναικί, τῇ πολλῇ μακροθυμίᾳ ἐντρέψαι αὐτὸν βουλόμενος· ὅτι γὰρ ἤδει, καὶ ἄνωθεν αὐτὸν ἤλεγξεν. εἰ δὲ ἄλλος εὐαγγελιστής φησιν, ὅτι πάντες οἱ μαθηταὶ τοῦτο ἐφθέγγαντο, φαμέν, ὅτι καὶ πάντες καὶ οὗτος, ἀλλ' οἱ λοιποὶ οὐ τῇ αὐτῇ προαιρέσει. ὁ δὲ κύριος διὰ τοῦτο ὡς εἰκὸς ἐνεπίστευσεν αὐτῷ τὴν οἰκονομίαν, ἵνα ἔχων ἐκ τοῦ γλωσσοκόμου τῆς ἐπιθυμίας ἱκανὴν παραμυθίαν μὴ εἴπη, ὅτι διὰ χρημάτων ἔρωτα τὴν προδοσίαν ἐποιήσαμην, καὶ ἠνείχετο αὐτὸν καὶ οὐκ ἐνεκάλει ἀναιρῶν αὐτοῦ πᾶσαν ἀπολογίαν. 178 Jo 12, 7–8 Διὰ τῆς προθέσεως τῆς γυναικὸς ὁ σωτὴρ διδάσκει ἐναργῶς, ὅτι ἡ τοῦ μύρου οἰκονομία σὺμβολον γέγονε τῆς ταφῆς αὐτοῦ. ἡτις τελευταία χάρις δοκεῖ εἶναι τοῦ ἀπιέναι μέλλοντος· ὅτε γὰρ δύναταί τις, εὐποιεῖ τοὺς πένητας βουλόμενος. 179 Jo 12, 9 Συνήεσαν δὲ οἱ ὄχλοι οὐ μόνον, ἵνα τὸν ἀναστήσαντα ἴδωσιν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀναστάντα, ὃν ὡς εἰκὸς ἤλθόν τινες καὶ

έρωτησαι, πῶς γίνεται ὁ χωρισμὸς τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ ἄπεισιν καὶ τίνες οἱ διακομίζοντες. 181 Jo 12, 10 Πάντα λοιπὸν ὡς παράφρονες ἐβουλεύοντο οἱ ἀρχιερεῖς καὶ τὸν Λά ζαρον φονεῦσαι οἰόμενοι συναναιρεθῆσθαι τὴν πίστιν καὶ τῶν αὐτῶ συντυγχανόντων. 182 Jo 12, 12–13 Οὐδεμίαν ἐπιστροφὴν οἱ ὄχλοι ποιησάμενοι τῶν ἡγουμένων καίπερ ὀρώντες αὐτοὺς φονῶντας ἔδραμον εἰς συνάντησιν τοῦ Χριστοῦ οὐχ ὡς ἄνθρωπον δοξολογοῦντες, ἀλλ' ὡς ἐπουράνιον βασιλέα, καὶ δι' ὧν ἔλεγον, ἐπλήρουν τὴν τοῦ Δαβὶδ προφητείαν. 183 Jo 12, 13–15 Εἰ δὲ μηδὲν ἕτερόν φησιν ὁ εὐαγγελιστὴς ὧν οἱ προλαβόντες ἔφασαν εὐαγγελιστὰ ἐπὶ ταύτῃ τῇ εἰσόδῳ εἰρησθαι ἢ γεγενῆσθαι, οὐ δεῖ ξενίζεσθαι· ὡς ἐπίπαν γὰρ τὰ παραλελειμμένα τοῖς ἄλλοις εἰπεῖν προθέμενος ἐπιτέμνεται, ἃ τῇ ἀκολουθίᾳ τοῦ λόγου ἐξ ἀνάγκης διηγεῖται τοῦ περὶ Λαζάρου. 184 Jo 12, 14–15 Τὸ ἐπὶ τοῦ πώλου καθεσθῆναι ἐπὶ τῇ αὐτοῦ ἔκειτο προαιρέσει· τὸ μέντοι βοῆσαι τὰ πλήθη καὶ κράξαι τὴν τοιαύτην φωνὴν οὐκέτι ἦν ἐπ' αὐτῶ, ἀλλ' ἐπὶ τῇ τῶν εὐφημούμενων ἐξουσίᾳ· εἰ μὲν γὰρ ἄφ' ἑαυτῶν κινούμενοι ἐβόων, ἔργῳ ἐδείκνυον τὸ ἀποτέλεσμα τῆς προφητείας καὶ μάρτυρες τῆς ἀληθείας ἐγίνοντο. εἰ δὲ ὑπὸ τῆς ἀοράτου αὐτοῦ δυνάμεως παρορμώμενοι τὴν δοκολογίαν ἐποιούοντο, καὶ οὕτω γνώρισμα παρείχον τῆς ἐνθέου αὐτοῦ ἐξουσίας. 185 Jo 12, 14–15 Ἵνα πληρώσῃ τὴν προφητείαν, ἐκάθισεν ἐπὶ τῆς ὄνου, ἀλλ' ἐπέειπερ ἐξῆν τῷ βουλομένῳ καθίσαντι ἐπὶ ὄνον ψευδῶς ἑαυτῶ ἐπιφημίζειν τὴν τοιαύτην προφητείαν, ἐξ ὧν οἱ ὄχλοι ἢ ἐκόντες ἢ τῇ ἀοράτῳ τοῦ Χριστοῦ δυνάμει ἐπὶ τὸ εὐφημεῖν αὐτὸν ἦλθον, ἔδειξαν ἐπ' αὐτῶ λεχθὲν τὸ τῆς προφητείας. 186 Jo 12, 16 Ἐκ τῶν μὲν τεραστίων, ὧν ἐποίει, ἤδεσαν, ὅτι αὐτὸς ἦν ὁ Χριστός, μετὰ δὲ τὴν ἀνάστασιν αὐτοῦ βεβαίως ἐκτήσαντο τὴν περὶ αὐτοῦ γνώσιν ἐκ τῆς τῶν γραφῶν μαρτυρίας. 187 Jo 12, 17 Ἐκ τούτου οὖν ἔστι γινῶναι, ὅτι οὐκ ἀκρίτως ἐπίστευσεν ὁ ὄχλος, ἀλλὰ οἱ μὲν εἶδον, οἱ δὲ ἤκουσαν παρὰ τῶν ἑωρακότων, ὅτι ἀνέστησεν τὸν Λάζαρον. 188 Jo 12, 19 Ζημίαν ἡγούμενοι τὸ τῶν πιστευόντων κέρδος ταῦτα οἱ Φαρισαῖοι ἔλεγον. 189 Jo 12, –24 Τῆς φήμης πανταχοῦ διερχομένης καὶ Ἑλληνες λοιπὸν παραγίνονται. ἐξ ὧν προσῆλθον Φιλίππῳ τῷ ἀπὸ Βηθσαϊδᾶ λέγοντες· κύριε, θέλομεν τὸν Ἰησοῦν ἰδεῖν. ὁ δὲ Φίλιππος κοινοῦται τῷ Ἀνδρέᾳ, ἀμφοτέρω δὲ ἀναφέρουσι τῷ διδασκάλῳ. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκρίνεται αὐτοῖς λέγων· ἐλήλυθεν ἡ ὥρα. 190 Jo 12, 23–24 Δέον ἦν πρῶτον γενέσθαι τὴν διὰ τοῦ πάθους ἀπολύτρωσιν, ἣν δι' ἡμᾶς ὑπομείνας ἀνέστη· ὅτε δὲ μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἐδοξάσθη ὑπὸ πάντων ὡς υἱὸς θεοῦ, τότε καὶ τοὺς ἐξ ἔθνῶν καταλαμφθῆναι τῷ κηρύγματι. 191 Jo 12, 24–25 Τῷ προκειμένῳ ἐχρήσατο παραδείγματι σημαίνειν θελήσας τὰ πλήθη τὰ διὰ τοῦ πάθους ὠφελεῖσθαι μέλλοντα. εἰ τοίνυν καὶ ὁ τοῦ θεοῦ υἱὸς οὐκ ἠθέληεν τοῦ ἰδίου ἀξιώματος παρακατιῶν ὑπομείναι τὸν θάνατον, μόνος ἔμενεν ἐν τῇ ἰδίᾳ δόξῃ· νῦν δὲ διὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς φιλίαν παθεῖν ἀνασχόμενος σαρκὶ καὶ ἀναστὰς πάντας ἀνθρώπους συνανέστησεν ἑαυτῶ. φανερώσας οὖν τὸ ἐκ τοῦ ἰδίου πάθους κέρδος προτρέπεται καὶ τοὺς εἰς αὐτὸν πιστεύοντας τοῦ θανάτου καταφρονεῖν. 192 Jo 12, 24–25 Τὸ κέρδος τὸ ἐκ τοῦ πάθους διὰ τῶν εἰρημένων φανερώσας προτρέπει καὶ τοὺς εἰς αὐτὸν πεπιστευκότας ὁμοίως αὐτῶ τοῦ θανάτου καταφρονεῖν· ὁ γὰρ θελήσας ἐνθάδε πρὸς ὀλίγον φείσασθαι τῆς ψυχῆς ὄλεθρον αὐτῇ πρὸς τὸ μέλλον προξενεῖ, ὁ δὲ ἀφειδήσας αὐτῆς ἐν τῷ παρόντι καὶ τῆς ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ καταφρονήσας ζωῆς τὴν ἀφθαρτον ἑαυτῶ καὶ αἴδιον ἐν τῷ μέλλοντι περιποιεῖ. 193 Jo 12, 25 Ὁ τῆς ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ καταφρονήσας ζωῆς τὴν ἀφθαρτον ἐν τῷ μέλλοντι κληρονομήσει ζωὴν. 194 Jo 12, 26 Προτρέπει δὲ αὐτῶ ἀκολουθεῖν μιμουμένους τὸν βίον καὶ τὴν τῆς πολιτείας αὐτοῦ ζηλοῦντας ἀρετήν. καὶ εἶποι μοι δ' ἂν πάντα τὸν ὅτι πότε οὖν κατὰ λόγον θεοῦ πράττοντα διακονεῖν τῷ λόγῳ καὶ ὑπηρετεῖν τῷ υἱῷ τοῦ θεοῦ καὶ ἀκολουθεῖν αὐτῶ μηδὲν ἀλόγως πράττοντα· οὐ γὰρ ἀπλῶς περιπατοῦντα ἔπεσθαι

παρακελεύεται· πολλοὶ γὰρ ἦσαν τῶν ἀσεβῶν συμπεριπατοῦντες αὐτῷ καὶ ἀκολουθοῦντες, ἵνα λόγῳ παγιδευσωσιν αὐτὸν ἢ ῥήματος αὐτοῦ λαβέσθαι δυνηθῶσιν. τοῖς δὲ μαθηταῖς κατ' ἴχνος αὐτοῦ τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἐνθέου πολιτείας ἀκολουθοῦσιν αὐτόθεν ἐπαγγέλλεται κατ' οὐρανὸν οἴκησιν· ὅπου γάρ, φησὶν, ἐγὼ εἶμι, τοῦτ' ἔστιν ἐν τῷ οὐρανῷ, ἐκεῖ καὶ ὁ διάκονος ὁ ἐμὸς ἔσται. οὐ μόνον δὲ τὴν παρ' αὐτοῦ ἐπαγγέλλεται δωρεάν, ἀλλὰ καὶ τὴν παρὰ τοῦ πατρὸς ὑπισχνεῖται τιμὴν. 195 Jo 12, 26 Εἰς τὴν ὁμοίαν ἑαυτῷ ἀρετὴν προτρέπεται τοὺς μαθητὰς καὶ ἐπαγγέλλεται αὐτοῖς τὴν ἐν οὐρανοῖς οἴκησιν οὐ μόνον τὴν ἰδίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ πατρὸς ὑπισχνούμενος τιμὴν. 196 col1 Jo 12, 27–29 Ἀνθρωπίναις ἐνταῦθα καὶ ταπεινοτέραις ἐχρήσατο λέξεσιν ἐκ τούτων δεικνύς, ὅτι ὄντως τῆς ἀνθρωπίνης ἐκοινωνήσε φύσεως· ἢ ἴσως προορῶν τὴν πτώσιν τῶν ἀπίστων καὶ τῶν τέως νομιζομένων εἶναι οἰκετῶν τὴν μέλ λουσαν ἀπαλλοτριώσιν ἐταράσσετο φειδόμενος αὐτῶν τῆς ἀχαρίστου γε νεᾶς· οὐ γὰρ δεδιὼς τὸν θάνατον, ὡς οἴονταί τινες, τὴν λεγομένην ὑπέμεινε ταραχὴν· οὐ γὰρ ἠγνόει τίνας ἔνεκεν τὴν πρὸς ἡμᾶς ἐποιήσατο ἄφιξιν, ὡς ἐγγύθεν ἔδειξεν εἰπὼν διὰ τοῦτο ἦλθον εἰς τὴν ὥραν ταύτην· εἰ γὰρ ἐταράσσετο διὰ φόβον θανάτου, πῶς ἂν ἐδίδασκε τοὺς ἄλλους τούτου καταφρονεῖν λέγων· μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεννόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι. μέλλων τοιγαροῦν ἐφάπτεσθαι τῆς τῶν προειρημένων πείρας, ἐπεκαλεῖτο τὸν δι' αὐτὸ τοῦτο αὐτὸν ἀποστείλαντα. ξένης δὲ τῆς παρ' ἡμῖν συνήθους φω νῆς ἐπακούσαντες ἀμφίβολον ἐξ ἀνάγκης ἔσχον τὴν διάνοιαν. Ταπεινὰ φθέγγεται ὡς ἄνθρωπος δεικνύς, ὅτι ἀληθῶς γέγονεν ἄτρεπτος ἄνθρωπος καθ' ἡμᾶς, εἰ καὶ ὁρῶν τὴν τῶν ἀπίστων πτώσιν ἐταράττετο καὶ τὴν τῶν δοκούντων οἰκείων ἄλλο τρίωσιν· οὐ γὰρ δεδιὼς τὸν θάνατον τοῦτο εἶπεν ὁ διὰ τοῦτο ἐνανθρωπήσας. διὸ καὶ φησιν· διὰ τοῦτο ἦλθον εἰς τὴν ὥραν ταύτην, ἵνα ὑπομείνω τὴν τοῦ πάθους οἰκονομίαν· οὐ γὰρ ἐδειλία τὸ πάθος ὁ τοῖς μαθη ταῖς παραινῶν θανάτου καταφρονεῖν. 197 Jo 12, 28 Ἐδόξασε γὰρ αὐτὸν ὡς ἴδιον υἱὸν δεσπότην ἀναδείξας πάσης τῆς κτίσεως· καὶ νῦν δὲ πάλιν διὰ τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως. 198 Jo 12, 28 198 Ἦτοι τὸ ὄνομα τὸ δόξασόν με ἀντὶ τοῦ διὰ τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως ἐπίδοξόν με ποιήσῃον τοῖς ἀνθρώποις· τοῦτο γὰρ καὶ διὰ τῆς φωνῆς ὑπέσχετο ὁ πατήρ. 199 Jo 12, 29–30 Ξένης καὶ ἀσυνήθους φωνῆς ἐπακούσαντες ἀντέβαλλον περὶ τούτου, τὴν δὲ ἄγνοιαν αὐτῶν περιελεῖν βουληθεὶς τῶν ὑπὸ θεοῦ οἰκονομουμένων τὸ μυστήριον ἀποκαλύπτει. 0 Jo 12, 31 Κρίσις γὰρ ἐγένετο τοῦ κόσμου πάντων ἀνθρώπων ὡς ἐπὶ ξυροῦ ἔστη κότων καὶ διὰ πίστεως καὶ ἀπιστίας δοκιμαζομένης τῶν μὲν οἰκειουμένων τῷ θεῷ, τῶν δὲ ἐχθρῶν καθισταμένων. ὁ δὲ γε ἄρχων τοῦ αἰῶνος δικαίως ἐξε βάλλετο διὰ τῆς τοῦ κυρίου πολιτείας καὶ εὐποιίας καὶ μακροθυμίας καθαιρουμένης τῆς τοῦ διαβόλου ἀρχῆς, ἣν διὰ ἀπάτης καὶ παρακοῆς καὶ ἀμαρτίας τῶν ἀνθρώπων ἐκτήθη· ἐπειδὴ γὰρ τὴν ἰδίαν ἀπάτην καὶ τὴν τῶν ἀνθρώπων παρά βασιν, ἐξ ἧς καὶ ὁ θάνατος, εἰς ἰδίαν ἀπολογίαν προβάλλει κρινόμενος τοῦ ὀφείλειν ἔχειν τοὺς τοιοῦτους ὑφ' ἑαυτόν, οὕτω καὶ ὁ κύριος ἀναμαρτήτως ὑπ' αὐτοῦ εἰς θάνατον παραδοθεὶς ἔδειξεν, ὅτι οὐ δικαίως ὑπήγαγε τὸν ἄνθρωπον ὑφ' ἑαυτόν· οὐ γὰρ διὰ τὸ εἶναι τοὺς ἀνθρώπους ἀμαρτωλοὺς ἐπηνέχθη αὐτοῖς ἡ φθορά, ἀλλὰ διὰ τὸν τοῦ διαβόλου φθόνον ἐν ἀρχῇ ὁ ἄνθρωπος ἤμαρτεν. ἐπεὶ οὖν ὁ Χριστὸς ἄνθρωπος γέγονεν, οὐχ ἤμαρτεν, ἀλλὰ πάλιν ὁ διάβολος ἐπήγαγεν τὸν θάνατον ὡς ἀμαρτωλῶ, εἰκότως ὡς ἄδικος κατεκρίθη καὶ τέως τῆς ἀρχῆς ἐξέπεσεν, ἐλυτρώθη δὲ καὶ ὁ ὢν ὑπ' αὐτὸν ἄνθρωπος. 1 Jo 12, 32 Ἐπειδὴ διὰ τοῦ θανάτου τὴν ἀπολύτρωσιν ἔμελλε ποιεῖν καὶ διὰ τοῦ σταυροῦ πάντα ἔλκειν πρὸς ἑαυτόν, εἶπε τοῦτο. 2 Jo 12, 34 Συνιέντες, ὅτι περὶ τοῦ ἰδίου θανάτου τοῦτο ἔλεγεν, ἀντέθηκαν αὐτῷ ἐπαποροῦντες τὸ πῶς οἶόν τέ ἐστι λέγειν, ὅτι

ἀποθνήσκεις καὶ σώζεις πάντας τοῦ νόμου λέγοντος τὸν Χριστὸν εἰς τὸν αἰῶνα μένειν, ἀγνοοῦντες, ὅτι ὡς πρόβατον μὲν ἐπὶ σφαγὴν ἀχθήσεται. ὅταν δὲ σφαγεῖς ἀναστῆ, τότε οὐκέτι ἀποθνήσκει, ἀλλὰ μένει εἰς αἰεί. 3 Jo 12, 35 Ἀκολούθως διεμαρτύρετο· ἔτι γὰρ ὀλίγος ἦν καιρὸς ὁ μεταξὺ τοῦ πάθους καὶ ταύτης τῆς διαλέξεως. φῶς δὲ ἑαυτὸν καλεῖ ὡς διὰ τῆς εὐαγγελικῆς διδασκαλίας φωτίζοντα τὰς ψυχάς. 4 Jo 12, 35 Σκοτίαν δυνατὸν λέγεσθαι καὶ τὴν ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι τῶν ἀσεβῶν κατάκρισιν ὡς σαφέστερον ἀλλαχοῦ εἶπε περὶ τοῦ μὴ ἔχοντος ἔνδυμα γάμου· ἐκβάλετε γὰρ αὐτόν, φησίν, εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. 5 Jo 12, 36 Οἱ πιστεύσαντες οὐ μόνον ὅτι κατηργάσθησαν τῇ ἐπιγνώσει τοῦ φωτός, ἀλλὰ καὶ φῶς γεγόνασι καὶ ὠνομάσθησαν. 6 col1 Jo 12, 36 Ἐκρύβη οὐ δειλίας ἔνεκεν οὐδὲ ἀφανῆ ἑαυτὸν παντελῶς καθιστάς, ἀλλ' ὑπεχώρει χρησίμως, ἵνα σχολὴν αὐτοῖς ἐνδιδόναι δόξῃ εἰς ἐπίσκεψιν τῶν εἰρημένων· οὕτω γὰρ ἐπὶ συννοίας γενόμενοι καὶ τοὺς λόγους αὐτοῦ μετὰ τῶν πράξεων ἀκριβῶς ἀναπεμπαζόμενοι εἰς αἴσθησιν ἔλθειν ἠδύναντο τοῦ ἀξιώματος αὐτοῦ, εἶγε ἐβούλοντο εὐγνωμόνως συνορᾶν τὰ πράγματα· εἰ γὰρ καὶ τὰ μάλιστα προῆδει αὐτῶν τὴν ἀπιστίαν, ἀλλ' ὅμως τὸ παρ' ἑαυτοῦ διὰ φιλανθρωπίαν ἐποίει. Οὐ δειλίας <ἔνεκεν> ὑποχωρεῖ, ἀλλὰ διδούς αὐτοῖς σχολὴν εἰς ἐπίσκεψιν τῶν εἰρημένων. εἰ γὰρ καὶ ἤδει τὴν αὐτῶν ἀπειθειαν, ἀλλ' ὅμως τὸ παρ' ἑαυτοῦ ποιεῖ διὰ φιλανθρωπίαν. 7 col1 Jo 12, 38–40 Οὐκ ἐξ ἀνάγκης αὐτοὺς εἰς τοῦτο ἀγούσης, ἀλλ' ἐφ' ἅπερ ἕκαστος αὐτῶν προεἶλετο. ἴσως δὲ ἐπειδὴ ἡ προλα βούσα αὐτῶν παρανομία ἀξιῶς τῆς πωρώσεως ἀπειργάσατο, κρίσει δικαίᾳ ὑπέμενον τοῦτο, δίκην ἐκτίνοντες τῆς προλαβούσης καὶ τῆς ἔτι ἐνεστώσης αὐτῶν δυσσεβείας· ὁ μὲν γὰρ Ἡσαΐας τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν προβλέπων προφητικῶς τὸ γενησόμενον ἔλεγεν· ἀκοῆ ἀκούσετε καὶ οὐ μὴ συνῆτε καὶ βλέποντες βλέψετε καὶ οὐ μὴ ἴδητε τὴν αἰτίαν τῆς ἀπονοίας καὶ τῆς τυφλώσεως εὐλόγως αὐτοῖς ἐπιγράφων. ὁ δὲ εὐαγγελιστὴς ἀκριβῶς ἐπιστάμενος, ὅτι ἡ ὑπὸ τοῦ θεοῦ προγνωσθεῖσα αὐτῶν ἀπιστία ἐξ ἅπαντος εἰς ἔργον χωρήσει, προσετίθει τὴν αἰτίαν, ὅτι οὐκ ἠδύναντο πιστεῦναι, ὅτι εἶπεν Ἡσαΐας· τετύφλωκεν αὐτῶν τοὺς ὀφθαλμούς· ἀψευδὴς γὰρ ἡ τοῦ θεοῦ πρόγνωσις οὐκ ἀναγκάζουσα μὲν τοὺς ἀσεβεῖς εἰς ἀπιστίαν, προβλέπουσα δὲ μόνον καὶ γινώσκουσα τὴν μέλλουσαν αὐτῶν τὴν ἐκ προαιρέσεως ἀπειθειαν. Οὐκ αὐτὸς ὁ θεὸς ἐτύφλωσεν ἢ ἐπώρωςεν αὐτούς, ἀλλὰ συνεχώρησεν αὐτοὺς ἐπέκεινα, ἵνα ἤθελον ποιεῖν, ἐπειδὴ ἡ προλαβούσα παρανομία ἀξίως πωρώσεως ἐποίησε καὶ ἡ νῦν ἀπιστία. ὁ μὲν οὖν Ἡσαΐας προφητικῶς ὀρῶν τὰ ἐσόμενα προεἶπεν αὐτοῖς ἐπιγράφων τῆς πωρώσεως τὴν αἰτίαν, ὁ δὲ εὐαγγελιστὴς φησιν, ὅτι τὰ προγνωσθέντα παρὰ θεῶ ἀδύνατον ἦν μὴ ἐκβῆναι· ἀψευδὴς γὰρ ἡ πρόγνωσις τοῦ θεοῦ, οὐκ ἀναγκάζουσα μὲντοι τοὺς ἀσεβεῖς ἀπιστεῖν, ἀλλὰ προβλέπουσα μόνον τὴν ἐξομένην ἀπιστίαν ἢ προφητεία γέγονεν. 8 Jo 12, 40 Πωρωθέντες γὰρ ἐξ ἀπιστίας οὐκέτι προσεῖχον οὐδὲ τῷ μεγέθει τῶν σημείων. περὶ οὗν τούτου ὁ προφήτης προεἶπεν. 9 Jo 12, 41 Ἐξ ὧν λέγει ὁ εὐαγγελιστὴς τὸν υἱὸν εἶδεν ὁ Ἡσαΐας. 210 col1 Jo 12, 42–43 Ὡσπερ ἀμέλει καὶ ὁ Νικόδημος καίπερ γνησίως διακεῖσθαι περὶ τῶν κυρίου δοκῶν παρὰ τὰς ἀρχὰς λανθάνειν τοὺς ἄρχοντας ἐσπούδασε καὶ νυκτὸς παρεγένετο πρὸς αὐτὸν κρυπτόμενος διὰ φόβον καὶ ὡσπερ κλέπτων ἐν νυκτὶ πρὸς αὐτὸν εἶσοδον καὶ πιστεῦναι μὲν ὡμολόγει, , παρρησιάζεσθαι δὲ τέως οὐκ ἐτόλμα, ἵνα μὴ ἀποσυναγωγὸς γένηται, οὕτω καὶ οὔτοι· κατὰ διάνοιαν γὰρ ἀποδέχεσθαι αὐτὸν καὶ πιστεῦναι δοκοῦντες οὐδαμῶς παρρησιάζεσθαι ὑπέμενον. διόπερ καὶ μὴ τολμῶντες οὐδὲν τοιοῦτον ὠφελεῖσθαι ἠδύναντο· ἡ γὰρ τῆς πίστεως συγκατάθεσις, εἰ μὴ προσλάβῃ καὶ τὴν τοῦ λόγου παρρησίαν, οὐδένα καθ' ἑαυτὴν τελειῶσαι ἰσχύει. χρὴ οὖν μήτε τὴν πίστιν ἀπαρρησίαστον ἔχειν μήτε τὴν διὰ τοῦ στόματος ὁμολογίαν δίχα τῆς ἐμφύχου

συγκαταθέσεως προσφέρεσθαι. Καὶ ὁ Νικόδημος, ἐξ ὧν νυκτὸς ἦλθεν πρὸς αὐτόν, ἐσήμαινεν, ὅτι διὰ φόβον τοῦτο ἐποίησε, πιστεύων μὲν, οὐ μὴν παρρησίᾳ πρὸς αὐτὸν ἐλθεῖν τολμῶν, ἵνα μὴ ἀποσυνάγωγος γένηται καὶ τὴν τῶν ἀνθρώπων ἀπολέση δόξαν, δι' ἣν καὶ τῆς ἀποκειμένης παρὰ θεῷ ἐλπίδος ἐξέπεσαν· οὐ γὰρ μόνον δεῖ κατὰ διάνοιαν πιστεῦναι, ἀλλὰ καὶ παρρησίᾳ τοῦτο ὁμολογεῖν. 211 Jo 12, 44–45 Τῶν πιστευόντων τὴν διάθεσιν διὰ τῆς εἰς αὐτὸν πίστεως παραπέμπει πρὸς τὸν πατέρα· δι' ὧν γὰρ τις ἐμὲ τιμᾶ, φησὶν, τὸν ἀποστείλαντά με τιμᾶ. εἰκῶν δὲ ὧν τοῦ θεοῦ ἀληθεύων ἔλεγε ὁ ἐμὲ θεωρῶν θεωρεῖ τὸν πατέρα. 213 Jo 12, 46 Φῶς γὰρ εἰς τὸν κόσμον ἐλθὼν ἐχαρίσατο ἡμῖν τὸν φωτισμὸν τῆς γνώσεως καὶ οὐκ εἶασεν ἐν σκότει τῆς ἀπιστίας εἶναι. 214 Jo 12, 47–48 Ὁ σκοπὸς γὰρ τῆς νῦν παρουσίας οὐ διὰ τὸ κρίναι γέγονεν, ἀλλὰ διὰ τὸ σῶσαι τοὺς πιστοὺς. εἰ δὲ τινες οὐκ ἐπίστευσαν οὐδὲ ἐσώθησαν, ἑαυτοῖς ἐπιγραφέσθωσαν ὡς μὴ θελήσασιν σωθῆναι τῷ ἐλθόντι σῶσαι μὴ πεισθέντες. ἵνα δὲ μὴ δῶ αὐτοῖς ἀφορμὴν ἀπιστίας, ἐπὶ τὸν πατέρα ἀνάγει τῆς εἰς αὐτὸν ἀπιστίας τὴν αἰτίαν δίχα ἀπολογίας πάσης ἐν τῷ καιρῷ τῆς δευτέρας αὐτοῦ παρουσίας κατακριθησόμενος· ὁ γὰρ λόγος τῆς ταπεινοφροσύνης αὐτοῦ κρι νεῖ αὐτούς. 215 Jo 12, 49–50 Τὸν πατέρα ὀνομάζει καὶ ἐξ αὐτοῦ λέγει πεπέμφθαι καὶ τὰ αὐτοῦ λαλεῖν, ἵνα δυσωπήσῃ αὐτοὺς κἂν οὕτω πεισθῆναι τοῖς αὐτοῦ λόγοις. ἐπειδὴ δὲ ἡ παρὰ τοῦ πατρὸς ἐντολὴ ποιεῖ ζωῆς αἰωνίου ἀπολαύειν τοὺς φυλάσσοντας αὐτήν, ζωὴν αὐτὴν ἐκάλεσεν. εἰπὼν δέ, ὅτι ἃ εἶπεν καὶ ὁ πατὴρ λαλῶ οὐ μόνον Ἰουδαίους ἐντρέπει, ἀλλὰ καὶ τοὺς Σαβελλιανούς· δύο γὰρ ἡμῖν πρόσωπα ὑποσημαίνει τὸ τοῦ ἐντελλομένου καὶ τοῦ λαβόντος τὴν ἐντολήν.

216 Jo 13, 1 Ὡραν δὲ πολλαχοῦ ὀνομάζει τὴν τοῦ πάσχα ἑορτήν, ἐν ἣ ἔδει αὐτὸν τὴν τοῦ πάθους οἰκονομίαν πληρώσαντα καὶ ἑαυτὸν λύτρον ὑπὲρ ἡμῶν προσενεγκόντα μεταβῆναι ἐκ τοῦ κόσμου τούτου πρὸς τὸν πατέρα, οὐ το πικῶς ὡς θεὸν ποιούμενον τὴν μετάβασιν· οὔτε γὰρ ὁ πατὴρ οὔτε ὁ υἱὸς ἐν τόπῳ, σωματῶν γὰρ ἴδια ταῦτα, ἀλλὰ κατὰ τὴν οἰκονομίαν ἦν δι' ἡμᾶς ἐποίησεν. 217 Jo 13, 1 Ὡραν πολλαχοῦ λέγει τὴν τοῦ πάσχα ἑορτήν, ἐν ἣ παθῶν ἀνέβη πρὸς τὸν πατέρα ἀναστάς. τοιοῦτον ἀγαπήσας τοὺς ἰδίους ὡς πᾶν εἶδος ἀγάπης εἰς αὐτοὺς ἐνδείξασθαι, δι' ὧν γέγονεν ἄνθρωπος, δι' ὧν δέδωκεν αὐτοῖς τὸ τῆς υἰοθεσίας ἀξίωμα, δι' ὧν πάντα ἐποίησε καὶ εἶπεν, ὅσα συνέφερε, δι' ὧν ὑπὲρ αὐτῶν ἐσφάγη, ἔπειτα δι' ὧν τοῖς μαθηταῖς διακονῆσαι οὐκ ἀπηξίωσεν. 218 Jo 13, 2–5 Ὡστε παραφυλακτέον ἐκάστῳ· ἰδοὺ γὰρ εἰς ποῖον κακὸν ἐποίησεν ὁ διὰ βολὸς ἐλθεῖν τὸν Ἰούδαν, ὅτι τὸν διδάσκαλον ἑαυτοῦ καὶ θεὸν παρέδωκεν εἰς θάνατον. εἰπὼν δὲ ὁ εὐαγγελιστὴς, ὅτι πάντα εἶχεν ὑπὸ χεῖρα ὁ υἱὸς καὶ ταῖς ἰδίαις χερσὶν ἔνιπτε τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν, δείκνυσι <ὅτι> τοὺς πόδας νύψας τῶν μαθητῶν τῆς ταπεινοφροσύνης τὴν ὑπερβολὴν <ἀνέλαβεν>. εἰδὼς δέ, ὅτι καὶ μετ' οὐ πολὺ ἡμέλλε πρὸς τὸν πατέρα ἀνελθεῖν εἰς τοὺς οὐρανοὺς, οὐκ ἠσχύνθη ἐν τάξει ὑπηρετοῦ τοῦτο ποιῆσαι. 219 Jo 13, 6 Ὡς δι' εὐλάβειαν ἐκώλυεν αὐτὸν ὁ Πέτρος. εἰκὸς δέ, ὅτι διὰ τοῦτο ἔνιπτεν αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς τοὺς πόδας διὰ τῆς ἐπαφῆς καταρτίζων αὐτῶν τοὺς πόδας εἰς ἐτοιμασίαν τοῦ εὐαγγελίου δυνάμεως αὐτοῖς ἀρρήτου μεταδιδούς. ἀλλ' ἀγνοῶν τοῦτο ὁ Πέτρος ἐκώλυεν ὁρῶν τὸν ἑαυτοῦ δεσπότην οὕτω δουρικὸν καὶ ταπεινὸν σχῆμα ἑαυτῷ περιθέντα. 221 Jo 13, 8 Δι' ἀπειλῆς ἐπιστομίζει αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς. 222 Jo 13, 9 Ὡσπερ τὴν ἀρχὴν διὰ ταπεινοφροσύνην ἀντιλέγειν ἐδόκει, οὕτω νῦν ἀκούσας τοῦτο παρακαλεῖ δι' ὑπερβολὴν εὐλαβείας καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν κεφαλὴν νιφθῆναι. 223 Jo 13, 10–11 Πέτρῳ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐμαρτύρει καθαρότητα διὰ τῆς τοῦ λόγου ἀναγεννήσεως ἁγιασθεῖσιν. προσέθηκε δὲ ἀναγκαίως τὸ οὐχὶ πάντες διὰ τὴν τοῦ προδότου κακίαν

, ἦν εἶχεν. 224 Jo 13, 12–15 Τοῦτο εἶπεν διδάξαι αὐτοὺς θέλων τοῦ γεγονότος τὴν οἰκονομίαν καὶ ἐνάγων αὐτοὺς εἰς μίμησιν τῆς ταπεινοφροσύνης ἑαυτοῦ. διό φησιν· ὑπόδειγμα δέδωκα ὑμῖν οὐ μόνον λόγῳ, ἀλλὰ καὶ ἔργῳ τῆς τελείας ταπεινοφροσύνης παρασχὼν ὑπόδειγμα. 225 Jo 13, 16 Ὅτι γὰρ μὴ οἶόν τε ὑμᾶς δούλους τε ὄντας καὶ ἀποστόλους ἑμοὺς μείζονας εἶναι τοῦ πέμψαντος δεσπότου εὐδηλον, ἐπεὶπερ ὅτε δούλος μέχρις ἂν δούλος ᾖ, ἐλάττων πολὺ τοῦ κυρίου καθέστηκεν, ὅτε ἀπεσταλμένος μέχρις ἂν τὴν τοῦ ἀπεσταλμένου τάξιν ἐπέχη, οὐδαμῶς ὁμότιμος εἶναι τῷ πεπομφότι δύναται. 226 Jo 13, 17 Ἴνα μὴ αἰσχυρθῶσι ποιεῖν, ὅπερ ὁ κύριος πεποίηκε, καὶ μακαρισμὸν καλεῖ τοῦτο καὶ προτρέπει ἐπὶ τὸ ἔργον, ὅπερ ἐστὶ τέλος πάσης διδασκαλίας. 227 Jo 13, 18 Ἦιδει γὰρ αὐτός, τίνες ἦσαν ἄξιοι ἢ οὐ τῆς ἐπαγγελίας αὐτοῦ καὶ ὁμῶς ἠνείχeto τοῦ προδότου, ἵνα ἡ γραφή πληρωθῇ· ἡ μὲν γὰρ προδοσία γέγονε κατὰ προαίρεσιν τοῦ προδότου, ἡ δὲ γραφή τοῦτο ἔκπαλαι κηρύξασα νῦν διὰ τοῦ ἔργου τῆς προδοσίας ἐπληρώθη. εἰ δὲ δὴ λέγοι τις, διὰ τί εἶασεν αὐτὸν γενέσθαι προδότην, λεκτέον, ὅτι ἔθος τῷ θεῷ ἔαν τὸν ἄνθρωπον πράττειν, ὡς θέλει, ἐπεὶπερ δέδωκεν αὐτῷ τὸ αὐτεξούσιον· οὕτω γὰρ καὶ ἐπὶ τοῦ Ἀδάμ ἐποίησεν, ὁμοίως καὶ ἐπὶ τοῦ Σαούλ, καὶ οὐκ ἐξεβίασατο αὐτὸν πρὸς ἄμεινον, ἀλλ' εἶασεν ἐν αὐτῷ, ὃ ἐβούλετο, πρᾶξαι. καὶ τοῦτον οὖν εἶασεν, ἵνα ὃς μὲν κολασθῇ, οἱ δὲ ἄλλοι μαθηταὶ στεφανωθῶσιν ὡς ἰδίᾳ προαιρέσει τὴν ἀρετὴν κατορθώκοτες. 228 Jo 13, 18 Ἡ μὲν προδοσία καὶ ἡ εἰς τὸν κύριον ἐπιβουλή κατὰ προαίρεσιν τοῦ Ἰσκαριώτου ἐγένετο, ἡ δὲ γραφή ἐκ πολλοῦ προφητεύσασα τὸ ἔργον τῆς προδοσίας διὰ τῆς ἐκβάσεως ἐπληροῦτο. ἡ δὲ τοῦ ἐνὸς μαθητοῦ ἐκούσιος παρανομία συνίστησι τῶν ἄλλων ἀποστόλων τὴν τῆς ψυχῆς ἐλευθερίαν οὐκ ἀνάγκη πρὸς εὐσέβειαν ἀχθέντων, ἀλλὰ προαιρέσει κατορθωσάντων τὴν πολιτείαν. 229 Jo 13, 19 Ταῦτα προεἶπεν, ἵνα μὴ τις εἶπη, ὅτι ἀγνοῶν τὴν τοῦ Ἰούδα γνώμην προεδόθη, ἀλλὰ πιστεύσωσι πάντες, ὅτι ἦδει σαφῶς τὸ ἐσόμενον. 230 Jo 13, Οἱ γὰρ τὸν ἀποσταλέντα γνησίως δεχόμενοι τὴν πρὸς τὸν ἀποστείλαντα δεικνύσιν εὐπειθειαν καὶ εἰς τὸν πέμψαντα φθάνει τοῦ πεμφθέντος ἡ τιμὴ. 231 Jo 13, 21 Ἀναγκαῖα ἡ τοιαύτη πρόρρησις πρὸς ἀσφάλειαν τῶν ἀκούοντων λεγομένη· εἰ γὰρ συνέβη αὐτὸν μηδὲν προειπόντα παραδοθῆναι ὑπὸ τοῦ Ἰούδα, ὑπόπτεισεν ἂν τις δι' ἄγνοιαν αὐτὸν τῆς ἐκείνου μοχθηρίας τὴν ἐπιβουλήν ὑπομεμενηκέναι. προειρηκῶς δὲ τὸ γενησόμενον καὶ σαφῶς περὶ τούτου προδιδάξας τῆς μὲν ἀγνοίας τὴν ὑποψίαν ἐξέκλινεν, τοῦ δὲ προδότου τὴν κακίαν διήλεγξεν. 232 Jo 13, 21 Ἀγανακτῶν ἐπὶ τῇ τοῦ προδότου παρανομίᾳ ἐταράχθη. 233 Jo 13, 22 Διηπόρουν λογιζόμενοι τίς ἄρά ἐστιν ὁ τοῦτο μέλλον κατατολμᾶν τοῦ κυρίου. 234 Jo 13, 25–26 Διὰ τὴν τῆς ἀγάπης παρρησίαν ἠρώτησε τὸν Ἰησοῦν ὁ Ἰωάννης τίς ἐστιν· ἡγωνία γὰρ ἕκαστος σφόδρα καὶ ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ ὑπὲρ τοῦ πλησίου, ὁ δὲ Ἰησοῦς διὰ συμβόλου ἐπέδειξεν αὐτόν. 235 Jo 13, 26–27 Ἡ τοῦ ἄρτου ἐπίδοσις ἔλεγχος αὐτοῦ γέγονε τῆς ἀσεβείας, οὐ μὴν αἰτία τῆς ἀποστάσεως, ὅτε οὖν δημοσιευθεὶς οὐ μετεβλήθη, ἀλλ' ἐνέμεινε τῇ ἰδίᾳ κακίᾳ, τότε εἰσῆλθεν εἰς αὐτόν ὁ σατανᾶς ὑπηρέτην τῆς ἰδίας κακίας ποιησάμενος. 236 Jo 13, 27 Ὡς προφανῆ λοιπὸν ἐχθρὸν ὁ σωτὴρ κατεπείγει ποιεῖν τὸ δόξαν αὐτῷ τῷ προδότῃ. 237 Jo 13, 30 Καταφανῆς γεγονὼς πᾶσιν εὐθύς ἐξῆλθεν ἐν αὐτῇ τῇ νυκτὶ θέλων τὸ ἑαυτοῦ θέλημα ποιῆσαι. 238 Jo 13, 31–32 Ὁ μὲν υἱὸς διὰ τοῦ πάθους θανάτων τὸν θάνατον ἐδοξάζετο, ὁ δὲ πατὴρ δι' ὧν ἡγείρεν αὐτόν ἐκ νεκρῶν ἐδοξάζετο ἐν αὐτῷ. διὰ μὲν οὖν τοῦ υἱοῦ ὁ πατὴρ ἐδοξάζετο, ἐπειδὴ ἐφανέρωσεν ἐν τοῖς ἀνθρώποις ὁ υἱὸς τὸ τοῦ πατρὸς ὄνομα, ἀντεδοξάζετο δὲ καὶ αὐτὸς οἰκονομικῶς ἀκούων· κάθου ἐκ δεξιῶν μου. 239 Jo 13, 33 Μετ' οὐ πολὺ γὰρ ἔμελλε παραδοθῆναι εἰς τὸ πάθος. 240 Jo 13, 33 Μετὰ γὰρ τὸ ἀναληφθῆναι εἰς οὐρανοὺς ἐπεπόθουν συνεῖναι αὐτῷ καὶ οὐκ ἠδύναντο ἐκεῖ εἶναι τέως. 241 Jo 13, 34 Καινὸν δὲ ἐστὶ τὸ

είδος τῆς ἐντολῆς ταύτης, ἐπεὶ περ ἀπαιτεῖ ἕκαστον ὑπὲρ ἑαυτὸν ἀγαπᾶν τὸν πλησίον. 243 Jo 13, 36 243 Ἀφορητῶς ἔχων κἂν πρὸς βραχὺ αὐτοῦ χωρισθῆναι τοῦτο εἶπεν. εἶτα ὁ Χριστὸς λέγει <ὅτι> οὔτε εἰς τὸν ἄδην πρὸς τὸ παρὸν ἠδύνατο αὐτῷ ἀκολουθῆσαι διὰ δειλίαν οὔτε μετὰ τὴν ἀνάστασιν εἰς οὐρανὸν ἀνιόντι εὐθὺς αὐτῷ συνανελεῖν· ἔχρηζε γὰρ αὐτῶν ὁ κόσμος διὰ τὴν εὐαγγελικὴν διδασκαλίαν. πλὴν ἐπαγγέλλεται τρόπον τινά, δι' ὃν φησιν ὕστερον εἰς οὐρανοὺς βαστα σθήθονται. 244 Jo 13, 37 Ἐπειδὴ λυπηρὸν ἦν σφόδρα τῷ Πέτρῳ τὸ χωρισθῆναι κἂν πρὸς βραχὺ τοῦ διδασκάλου (διάπυρος γὰρ ἦν), ἐπηγγέλλετο οὐ μόνον συναποθνήσκειν αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ ὑπεραποθνήσκειν. 245 Jo 13, 38 Εἰδὼς ὡς θεὸς τὸ τοῦ Πέτρου ἄτονον ἐναντία αὐτῷ λέγει καὶ ἡ πεῖρα ἔδειξεν τὸν ἀληθεύοντα.

246 Jo 14, 1 Δείκνυσιν, ὅτι οὐκ ἔστι τέλειος πιστός, εἰ μὴ ὁ εἰς πατέρα καὶ υἱὸν πιστεύων. 247 Jo 14, 1 Ἐπειδὴ τὰ εἰρημένα σκυθρωπά ἱκανὰ ἦν αὐτοὺς ταραῖσαι, διὰ τοῦτο εἶπε τοῦτο μονονουχὶ λέγων, ὅτι ἢ πρὸς ὀλίγον ἄρνησις παραχρήμα ἐξαλειφθήσεται ὑπὸ τῆς γινομένης εὐθὺς τῷ Πέτρῳ μεταμελείας καὶ ὁμολογίας. 248 Jo 14, 2-3 Ἐπειδὴ διάφορος καὶ ποικίλη τις εἶναι δοκεῖ ἡ τῶν ἀνθρώπων πολιτεία—οὐ γὰρ εἷς ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος οὐδὲ μία καὶ ὁμοία τῶν πάντων ἐστὶν ἀγωγή, ἀλλ' ἄλλος ἄλλου κρείττων ἢ ἐλάττων τυγχάνει κατὰ τὴν ἄσκησιν τῆς δικαιοσύνης ὑπερέχων καὶ ἐλαττούμενος—εἰκότως οὐδὲ μία, ἀλλὰ πολλαὶ τοῖς ἀγίοις ἠτοιμάσθησαν μοναί, ὅπως ἐκάστου κατὰ τὴν ἀξίαν τῶν βεβιωμένων αὐτῷ καὶ τὸ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Χριστοῦ ἐνδιαίτημα λαμβάνοντος ἢ τοῦ κυρίου φανῆ δικαιοσύνη. 249 Jo 14, 2-3 Ἐπειδὴ διάφορος ἢ κατ' ἀρετὴν δικαιοσύνη, εἰκότως καὶ διαφορὸς λέγει τὰς δοθησομένας αὐτοῖς τιμὰς, ἵνα φανῆ ἡ τοῦ θεοῦ δικαιοσύνη. ταῦτα δὲ λέγει ὑπισχνούμενος αὐτοῖς τὴν ἀπὸ γῆς εἰς οὐρανοὺς ἄνοδον. βεβαιοὶ δὲ αὐτὸ διὰ τῶν ἐξῆς· μετὰ γὰρ τὴν ἀνάστασιν ἀνελθὼν εἰς οὐρανὸν πάλιν ἦλθε πρὸς αὐτοὺς διαφόρως αὐτοῖς ὀπτανόμενος, ὅπως αὐτοὺς κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν ἀναγάγοι πρὸς ἑαυτὸν εἰς οὐρανῶν βασιλείαν. 250 Jo 14, 6 Ἀγνοοῦντι καὶ ἐπιζητοῦντι μαθεῖν τὴν ὁδὸν δείκνυσιν ἑαυτὸν εἶναι τὸν ἀπὸ γῆς εἰς οὐρανὸν ἀνάγοντα καὶ ἄξοντα τοὺς ἀξιόους πρὸς τὸν πατέρα. ἀλήθειαν δὲ ἑαυτὸν καλεῖ διὰ τὴν τῶν ἐπαγγελιῶν ἀψευδίαν, ζωὴν δὲ διὰ τὸ διδόναι πᾶσι τὴν αἰώνιον ζωὴν ὡς πηγὴν. δι' ἑαυτοῦ δὲ λέγει πρὸς τὸν πατέρα ἦξιν τοὺς ἀγίους, ἐπειδὴ διὰ τῆς εἰς τὸν υἱὸν πίστεως ἐπιγινώσκει τις τὸν πατέρα. 251 Jo 14, 7 Διὰ γὰρ τοῦ υἱοῦ οἱ ἄγιοι καὶ τὴν πρὸς τὸν πατέρα ἐπίγνωσιν λήψονται. τότε δὲ λέγει αὐτοὺς ἐγνωκέναι, ὅτε διὰ τῆς διδασχῆς ἔμαθον τὴν περὶ αὐτοῦ ἀλήθειαν. 252 Jo 14, 8 Ὡς ἕτερόν τι τὸν πατέρα ὄντα παρὰ τὸν υἱὸν οἰηθεῖς εἶπε τοῦτο. 253 Jo 14, 8-9 Ὁ μὲν γὰρ ὀφθαλμὸς ὄρων οὐ πολλοῦ χρόνου δεῖται πρὸς τὴν τοῦ συν τυγχάνοντος θέαν, ὁ δὲ νοητῶς γινῶναι βουλόμενος χρόνου δεῖται οὐκ ὀλίγου καὶ πολλῆς τῆς περισκέψεως πρὸς τὴν τοῦ ἀσωμάτου κατάληψιν. ἐχρῆν οὖν δήπου καὶ τὸν Φίλιππον ἐν πολλῷ τῷ παρελθόντι χρόνῳ τὰς δυνάμεις τοῦ κυρίου θεωρήσαντα ἐν καταλήψει ἡδὴ ὑπάρχειν καὶ σαφῶς ἐγνωκέναι τὴν θεότητα τοῦ κυρίου. προδιδάξας τοιγαροῦν, ὅτι τῆς ψυχῆς τὴν γινῶσιν ἐπιζητεῖ, ἀκολουθῶς ἐπισυνῆψε περὶ τῆς ὁράσεως, ὅτι οὐκέτι ὑποπτεύεσθαι ἐδύνατο σωματικὴν ὄρασιν ἐπιζητεῖν λέγων ὁ ἑωρακὼς ἐμὲ ἑώρακε τὸν πατέρα. ἐξ οὗ παρίσταται, ὅτι τὴν κατὰ διάνοιαν ὄρασιν ἔλεγεν. 254 Jo 14, 9 Οὐ τοῦτο λέγει, ὅτι αὐτὸς ἦν ὁ πατήρ, ἀλλ' ὅτι διὰ τῆς εἰκόνας τὸ ἀρχέτυπον τῇ διανοίᾳ θεωρῆσαι δυνατόν· ὅλην γὰρ εἶχεν ὁ υἱὸς τοῦ πατρὸς ἐν ἑαυτῷ τὴν οὐσίαν οὐκ ὀφθαλμοφανῶς δυναμένην ὀραθῆναι, ἀλλὰ τῇ τῆς θεωρίας γνώσει <κατὰ> τὸ ἐφικτόν. διὸ καὶ περὶ τῆς ἑαυτοῦ οὐσίας τῆς ἀγνώστου καὶ ἀθεωρήτου οὗ φησιν οὐκ ἑώρακάς με, ἀλλ' οὐκ ἔγνωσ με ὅπερ διὰ πολλοῦ χρόνου δυνατόν σε ἦν γινῶναι τὰς τοιαύτας ἑωρακότα

θεοσημείας· ἡ γὰρ θεὰ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν ἐν ὀλίγῳ γίνεται καιρῶ, ἡ δὲ γνώσις τῶν ἀοράτων ἐν πολλῶ διαστήματι. ἐπεὶ οὖν δεῖ τῆς κατὰ διάνοιαν γνώσεως, ἵνα τις γνῶ μου τὴν οὐσίαν, ὃ ἐμὲ γινώσκων καὶ τὸν πατέρα γινώσκει· οὐ γὰρ οὐδὲ Ἰουδαῖοι ὀφθαλμῶ με θεωρήσαντες ὡς ἄνθρωπον ἤδη δι' ἐμοῦ εἶδον καὶ τὸν πατέρα· οὐκοῦν δῆλον, ὅτι τὴν κατὰ διάνοιαν ὄρασιν λέγει. 255 Jo 14, 10 Ἀρμόζει κατὰ Σαβελλίου· τὸν γὰρ ἐν ἄλλῳ ὄντα καὶ ἐν ἑαυτῷ ἄλλον ἔχοντα πῶς ἐγχωρεῖ ὑπονοεῖν μόνον ὄντα; ὁ τοίνυν υἱὸς οὐσιωδῶς περιεχόμενος ὑπὸ τοῦ πατρὸς οὐδὲν ἤττον καὶ αὐτὸς ἔχει ἐν ἑαυτῷ τὸν πατέρα. 256 Jo 14, 10 Οὐχ ὡς εἷς τῶν ἀγίων εἶχεν ἔνοικον τὸν πατέρα ὁ υἱός, ἀλλ' ὡς φύσει ζωὴ εἶχεν ἐν ἑαυτῷ τὴν φύσει ζωὴν καὶ ὅλην πάλιν εἶχε περὶ ἑαυτὸν αὐτόν. διὸ καὶ ἂ ἐλάλει καὶ ἐποίηει, καθὸ ἦν ἅπας ἐν αὐτῷ ὁ πατήρ, αὐτὸς ἐλάλει καὶ εἰργάζετο, ἃ ὁ υἱὸς ἐποίηει. 257 Jo 14, 11 Ὡς ὁμοούσιος τῷ πατρὶ ἔχει τὸν πατέρα ἐν ἑαυτῷ καὶ περιέχεται ὑπ' αὐτοῦ. οὐ κεῖται ὅλως τὰ ῥήματα ταῦτα ἐν τοῖς καθ' ἑξῆς. Θεόδωρος δὲ ὁ Θράκης οὕτω ἐρμηνεύει αὐτὰ λέγων. οὐχ οὕτως ἐστὶν ὁ υἱὸς πρὸς τὸν πατέρα ὡς ἡμεῖς ἐν τῷ Χριστῷ· ἡμεῖς γὰρ ἐν τούτοις ἐσμὲν ἐν Χριστῷ οὐ καθὸ ποιούμεν οὐρανοὺς ἢ γῆν ἢ τὰ ἄλλα, ἃ αὐτὸς ποιεῖ καὶ ἐποίησεν ἐπὶ γῆς, ἀλλὰ καθὸ μιμούμεθα αὐτοῦ τὴν ἀνεξικακίαν, τὸ πρᾶον, τὸ ἀγαπητικὸν καὶ ὅσα ὅμοια οὐκ ὄντες αὐτῷ ὁμοούσιοι· πῶς γὰρ οἱ ἐξ αὐτοῦ γεγονότες; ὁ δὲ υἱὸς οὗτός ἐστιν ἐν πατρὶ ὡς πάντα ποιῶν, ὅσα ὁ πατήρ. ἐπεὶ μίᾳ ἐστὶν αὐτῷ οὐσίας καὶ φύσεως καὶ ὅλος ἐστὶν ἐν τῷ πατρὶ φυσικῶς καὶ ὅλον αὐτὸν ἔχει ἐν ἑαυτῷ κατ' οὐδὲν ἐλαττοῦντα, εἰ μὴ μόνον, ὅτι ἰδιοσυστάτως ἐστίν· υἱὸς γὰρ ἐστὶ καὶ οὐ πατήρ. 258 Jo 14, 12–14 Οἱ ἀπόστολοι καὶ μείζονα ἐποίησαν σημεῖα, ὧν ἐποίησεν Jo ὁ Ἰησοῦς ἐπὶ γῆς ὧν, ἐν οἷς ἡ σκιὰ αὐτῶν ἰάσεις ἐποίηει καὶ ὅτι ὁ μὲν Χριστὸς ἐπὶ μόνῃ εὐεργεσίᾳ τῶν ἀνθρώπων ἐθαυματούργει, οἱ δὲ καὶ ἐπὶ τιμωρία, ὡς ὅτε Ἄνα νίας ἀπώλετο καὶ ὅτι ὁ Παῦλος παρεδίδου εἰς τιμωρίαν τὸν Κορίνθιον. δι' ὧν ἐδείκνυτο τοῦ Χριστοῦ ἡ δύναμις, ὅτι οὐ μόνον τὴν εὐεργετικὴν εἶχεν, ἀλλὰ καὶ τὴν κολαστικὴν, ἀλλὰ τὴν τιμωρητικὴν εἰς δέοντα καιρὸν ὑπερέθετο. ὅμως καὶ ἐξ ὧν ὁ μὲν Ἰησοῦς τὰ πολλὰ ἐν μόνῃ τῇ Ἰουδαίᾳ ἐθαυματούργησεν, οἱ δὲ ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ ἀοράτως αὐτοῖς συνόντος Χριστοῦ καὶ ἐνεργοῦντος, πάλιν ἔδοξαν μείζονα πεποιηκέναι. ἀπιέναι δὲ λέγει πρὸς τὸν πατέρα ὡς ἀναληφθησόμενος, ὅτε καὶ διδόναι αὐτοῖς εὐθὺς τὰ αἰτήματα ὑπισχνεῖται, ἵνα ὁ μὲν πατήρ διὰ τοῦ υἱοῦ δοξασθῇ ὁ διδὸνς τοιαύτην ἐνέργειαν τοῖς μαθηταῖς. 259 Jo 14, 12–14 Πρὸς γὰρ ταῖς ἄλλαις δυνάμεσι, αἷς οἱ ἀπόστολοι ἐποίησαν, καὶ διὰ τῆς σκιάς αὐτὸν ἐθεράπευον. οὐ μόνον δὲ ἐν τούτῳ τὸ πλέον ἐδείκνυτο, ἀλλὰ μάλιστα ἐν ἐκείνῳ, ὅτι αὐτοῦ πρὸς εὐεργεσίαν μόνον χρησαμένου τῇ τῆς θεοῦ τῆς δυνάμει καὶ πρὸς ἐκάτερα οἱ μαθηταὶ ἐνήργησαν διὰ τῆς δοθείσης αὐτοῖς ἐξουσίας, πρὸς τε εὐεργεσίαν τῶν πιστευόντων καὶ πρὸς τιμωρίαν τῶν σφόδρα πονηρευομένων, καὶ πρὸς ἐκάτερα τὴν ὑπερβολὴν τῆς δυνάμεως τοῦ διδασκάλου παρέστησαν ἰσχύοντος μὲν μειζόνως τιμωρήσασθαι τοὺς ἀσεβεῖς, ἐπισχόντος δὲ καὶ ταμειυσαμένου τέως τὴν κολαστικὴν αὐτοῦ δύναμιν εἰς τὸν ἐπιτήδειον τῆς κρίσεως καιρὸν. 260 Jo 14, 15–16 Δίκαιον οἶμαι πυθέσθαι καὶ τῶν ἀπὸ Φρυγίας, εἰ οἱ ἀπόστολοι ἠγάπησαν τὸν κύριον καὶ ἐτήρησαν αὐτοῦ τὰς ἐντολάς, ὡσπερ εἶπεν αὐτοῖς· ἐὰν ἀγαπάτε με, τὰς ἐντολάς τὰς ἐμὰς τηρήσετε. κἂν μὲν ἀφρόνως εἶπεῖν τολμήσωσιν, ὅτι οὐκ ἠγάπησαν οὐδὲ ἐτήρησαν αὐτοῦ τὰς ἐντολάς, αὐτόθεν ἐλεγχθήσεται αὐτῶν ἡ ἀσέβεια πάντων ἀνθρώπων ἀκριβῶς εἰδόντων, ὅτι οἱ μαθηταὶ τοῦ κυρίου οὐ μόνον διὰ τῶν ἔργων καὶ τῆς ἄλλης πολιτείας, ἀλλὰ γὰρ καὶ διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος ἐν τῷ μαρτυρίῳ γνησίαν ἔδειξαν τὴν πρὸς τὸν διδάσκαλον ἀγάπην· τίς γὰρ ἂν γένοιτο μείζων ταύτης ἀγάπῃ, δι' ἣν περ καὶ τὸν θάνατον παρ' οὐδὲν λογισάμενοι ἐτοιμῶς ὑπὲρ τοῦ δεσπότου τὰς ἑαυτῶν προσήκαντο ψυχάς. ἐὰν δὲ ἀναγκασθῶσιν διὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ πράγματος εἰπεῖν

, ὅτι ἠγάπησαν αὐτὸν καὶ ἐτήρησαν αὐτοῦ τὰς ἐντολάς, πῶς οὐχὶ ἀκό λουθον αὐτοὺς ὁμολογήσαι, ὅτι καὶ αὐτὸς τὴν ὑπόσχεσιν, ἥπερ αὐτοῖς ἐπηγγείλατο, εὐθύς ἐξεπλήρωσεν ἐρωτήσας τὸν πατέρα καὶ ἄλλον παράκλητον πέμψας αὐτοῖς· εἰ γὰρ ἐκείνων οὐ μόνον ἀγαπησάντων, ἀλλὰ καὶ ἀποθανεῖν προελομένων ὑπὲρ αὐτοῦ αὐτὸς μὴ ἀπέστειλεν αὐτοῖς, ὡς ἐπηγγείλατο, τὸν παράκλητον κατὰ τὴν Φρυγιακὴν ἀσέβειαν, ψευδῆς ἐν ταῖς ἐπαγγελίαις εὐρεθήσεται. εἰ δὲ ἀλήθεια ὑπάρχων ἀπέστειλεν αὐτοῖς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, μάτην πλανώμενοι φαντάζουσι φάσκοντες διὰ Μοντανοῦ καὶ Πρισκίλλης ἀπεστάθαι τὸν παράκλητον μετὰ διακόσια που καὶ τριάκοντα ἔτη τῆς ἀποστολικῆς χάριτος γενομένων. 261 Jo 14, 15–16 Ἐξ ὧν πάντα ἐποίησαν οἱ ἀπόστολοι τὰ τοῦ θεοῦ θελήματα καὶ ὑπερ ἀπέθανον αὐτοῦ δῆλον, ὅτι ἐτήρησαν αὐτοῦ τὰς ἐντολάς. οὐκοῦν ἠξιώθησαν καὶ τῆς τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐνοικήσεως εὐθύς καὶ διαψεύδονται ἢ τῶν κατὰ Φρύγα αἵρεσις λέγοντες μετὰ σ' ἄ' ἔτη διὰ Μοντανοῦ καὶ Πρισκίλλης καὶ Μαξιμίλλης ἀπεστάθαι τὸν παράκλητον. ἐξ ὧν δὲ λέγει αἰτεῖν τὸν πατέρα, ἵνα ἄλλον παράκλητον πέμψῃ, σαφῶς τὰ τρία πρόσωπα τῆς μιᾶς παρίστησι τριάδος· οὐδεὶς γὰρ λέγει, ὅτι ἑαυτὸν τις αἰτεῖ καὶ ἑαυτὸν πέμπει ὅπερ φασὶν οἱ τὰς ὑποστάσεις συγχέοντες. 262 Jo 14, 17 Κόσμον ὧδε λέγει τοὺς κοσμικοὺς ἀνθρώπους τοὺς μηδὲν ἔξω τῶν ὄρων μένων πιστεύοντας εἶναι. διὸ καὶ τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας οὐκ ἠδύνατο φύσει ὄν ἀσώματον λαβεῖν καὶ θεωρεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν οὐ δυνάμενον. ὡς ἤδη δὲ αὐτῶν ἐν πνεύματι ἁγίῳ βαπτισθέντων καὶ ἐχόντων ἐν ἑαυτοῖς τὸν ἁγιασμὸν εἶπεν, ὅτι παρ' ὑμῖν μένει καὶ ἐν ὑμῖν ἔσται· τὴν γὰρ διὰ τοῦ βαπτίσματος λαβόντες δωρεὰν ἤμελλον καὶ τὴν διὰ τοῦ παρακλήτου λαμβάνειν δωρεὰν μετ' οὐ πολὺ. 263 Jo 14, 18 Οὐδέποτε γὰρ τῆς ἑαυτοῦ προνοίας εἶσεν ἐρήμους αὐτοὺς, ὅπου γε καὶ μετὰ τὴν ἀνάστασιν πλειστάκις συνηυρέθη αὐτοῖς. 264 Jo 14, 19 Ἦμελλε γὰρ μετὰ τὴν ἀνάστασιν μόνοις ὀφθῆναι τοῖς μαθηταῖς, ἀραβῶνα διδόναι πιστοῖς τῆς μελλούσης αἰδίου ζωῆς. 265 Jo 14, Τότε φησὶν θεασάμενοί μου τὴν δόξαν μέλλετε πληροφορεῖσθαι, ὅτε πάντες ἐνωθησόμεθα τῷ τῆς ἀγάπης συνδέσμῳ ἐκάστης ὑποστάσεως μενούσης ἐν τοῖς ἰδίοις ὄροις. 266 Jo 14, 21 Γνώρισμα τῆς πρὸς τὸν Χριστὸν ἀγάπης ἢ τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ τήρησις. 267 Jo 14, 22 Ἦθελεν ὁ Ἰούδας, ἵνα ὡς φίλος πάντα τὸν κόσμον ἀξιώσῃ τοῦ τοιοῦτου ἀγαθοῦ τῆς ἑαυτοῦ θεοπτίας. 268 Jo 14, 22–24 Ἐβούλετο ἐκεῖνος διὰ τὴν προϋούσαν φιλανθρωπίαν μὴ μόνον τοῖς μαθηταῖς τὴν ἐκ τῆς ἐπιφανείας ὑπάρξαι ὠφέλειαν, ἀλλ' ὁμοῦ, εἰ οἷόν τε ἦν, παντὶ τῷ κόσμῳ. ὁ δὲ γε κύριος βουλόμενος δεῖξαι, ὅτι οὐ πάντων ἔστι καταξιῶσθαι τοιοῦτων, διὰ τῆς ἀποκρίσεως παρίστησιν ὡς μόνοι οἱ φυλάσσοντες αὐτοῦ τὰς ἐντολάς ἄξιοι φανήσονται τῆς τε αὐτοῦ ἐπιφανείας καὶ τῆς τοῦ πατρὸς ἀγάπης. ὁ δὲ μὴ πιστεύων μηδὲ τηρῶν αὐτοῦ τοὺς λόγους, ἀλλότριος παντελῶς τῆς ἀγάπης αὐτοῦ καθέστηκεν. τὸν δὲ λόγον τῆς διδασκαλίας οὐκ ἴδιον, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντος αὐτὸν πατρὸς εἶναι εἰρηκῶς σαφῶς καὶ ἐκ τούτου τὸ διάφορον τῶν προσώπων ὑπέδειξεν. 269 Jo 14, 23 Δι' ὧν λέγει, σημαίνει, ὅτι οὐ πάντες ἀξιοῦνται τῶν εἰρημένων, ἀλλ' οἱ τηροῦντες τὰς ἐντολάς αὐτοῦ, ἃς παρέδωκε διδάξας δι' ἑαυτοῦ. ἐπαγγέλλεται δὲ πληθυντικῶς εἰπὼν ἔλευσόμεθα τὴν ἐν τοῖς πιστοῖς ἐνοίκησιν, ἵνα ἀνέλῃ τὴν Σαβελλίου αἵρεσιν τὴν ἕνα λέγουσαν τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱόν. 270 Jo 14, 24 Ὁ ἀπιστῶν αὐτοῦ τοῖς λόγοις, ἀλλότριός ἐστι τῆς αὐτοῦ ἀγάπης. τὸ δὲ ὄλον τῆς διδασκαλίας τῷ πατρὶ ἀναθεῖς τὸ τῶν ὑποστάσεων παρίστησιν ἴδιο σύστατον, δι' ὧν λέγει τὸν ἀποστείλαντα καὶ ἀποσταλέντα. 271 Jo 14, 26 Διδαχθῆναι μὲν καὶ τοὺς ὀτεδήποτε γεννησομένους μετὰ ταῦτα ὑπὸ τοῦ παρακλήτου ἐνεχώρει, ἀναμνησθῆναι δὲ ὑπ' αὐτοῦ τοὺς μὴ πρότερον ὑπὸ τοῦ κυρίου μαθόντας παντελῶς ἀδύνατόν ἐστιν. προηγουμένως οὖν τοῖς ἀποστόλοις τοῖς πρότερον παρ' αὐτοῦ ἀκούσασιν, μετέπειτα δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ

παρακλήτου ὑπομνησθεῖσιν, ἐκεῖνα δὲ ἐκ δευτέρου εἰπόντος ἀρμόζει ἡ τοιαύτη ἐπαγγελία· ὑπομιμνήσκειται γὰρ οὐχ ὁ ἄρτι πρῶτον μανθάνων, ἀλλ' ὁ ἐκ δευτέρου ἐκεῖνα ἀκούων, ἅπερ πρότερον ἤδη ἔμαθεν. ἀδύνατον οὖν ἐστι περὶ Μοντανοῦ καὶ Πρισκίλλης καὶ Μαξιμίλλης ταῦτα εἰρησθαι μήτε τὸν κύριον ἑωρακότων μήτε ἀκουσάντων τι παρ' αὐτοῦ, <ἵνα> ἀκούσαντες ἀναμνησθεσθαι δόξωσιν. 272 Jo 14, 26 Οὐδεὶς δύναται εἰς ὑπόμνησιν ἔλθειν, εἰ μὴ ὧν ἤδη ἤκουσεν, ὅπερ ἐπαγγέλλεται ποιήσιν τὸ πνεῦμα. πῶς οὖν δυνατόν εἶπείν, ὅτι Μοντανὸς καὶ Πρισκίλλα μήτε τὸν Χριστὸν ἑωρακότες μήτε ἀκούσαντές τι παρ' αὐτοῦ πρῶτοι ἔτυχον τοῦ πνεύματος; τί γὰρ εἶχεν αὐτοὺς ἀναμνησθαι τὸ πνεῦμα, ὧν ὅλως οὐδὲν ἤκουσαν; 273 Jo 14, 27 Εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν. αὕτη συνάπτει μὲν τοὺς ἐν ἕξει αὐτῆς γινομένους τῷ πατρί, τῶν δὲ ἀγίων ἐν τῷ φρόνημα ἀπεργάζεται. οὐ μόνον δὲ πάντας κοινῇ πρὸς ἀλλήλους συνάπτει, ἀλλὰ καὶ ἰδίᾳ ἕκαστον ἑαυτῷ σύμφωνον ἀποτελεῖ· ἐπειδὴ γὰρ οἶμαι ἡ ἀνθρωπίνη φύσις ἐξ ἐπιβουλῆς τοῦ ἐναντίου πρὸς ἑαυτὴν διέστη τὸ πρὶν καὶ ὡσπερ ἐμφύλιον πόλεμον εἰς αὐτὴν ἐδέξατο τοῦ πονηροῦ ἐπαναστήσαντος τὸ χεῖρον τῷ κρείττονι καὶ ἐπιτειχίσαντος τὴν σάρκα τῷ πνεύματι, ἐδεῖτο τῆς παρὰ τοῦ κυρίου εἰρήνης, ὅπως ἡ ψυχὴ εὐήνιον πάλιν τὴν σάρκα καὶ πειθήνιον τὸ σῶμα ἀπολαβοῦσα τῆς ἐμφυλίου στάσεως ἀπαλ λαγῆναι δυνηθῆ. 274 Jo 14, 27 Εἰρηνοποιήσας αὐτοὺς τῷ πατρὶ βεβαίως παιδεύει τοῦτο φυλάξαι. δι' ὧν δὲ ἐπάγει, δείκνυσιν, ὅτι ἄλλη τίς ἐστὶν ἐξαιρετός εἰρήνη ἢ παρ' αὐτοῦ παρὰ τὴν τοῦ κόσμου βεβαία οὖσα καὶ ἀληθῆς καὶ εἰς μίαν συμφωνίαν καὶ εἰς ἓν φρόνημα ἄγουσα τοὺς πιστούς. καὶ οὐ μόνον ἡ ἐκ θείας χάριτος εἰρήνη πείθει ἡμᾶς τοῖς ἕξωθεν εἰρηνεύειν, ἀλλὰ καὶ ἑαυτοῖς· ἡ γὰρ φύσις πρὸς ἑαυτὴν ὑπὸ τοῦ διαβόλου ἐκταραχθεῖσα τὴν ἀρχὴν ἐπολέμει, ἡ δὲ τοῦ κυρίου εἰρήνη ποιεῖ εὐπειθῆ τὴν σάρκα τῆ ψυχῆ, δι' οὗ οἱ ἐμφύλιοι πόλεμοι κατευνάζονται. 275 Jo 14, 28 Ἔδει μὲν οὖν, εἰ τελείαν εἶχον ἀγάπην, μὴ παρορᾶν τὰ σφόδρα λυσιτελῆ, ἀλλὰ χαίρειν, εἶγε ἐχωρίσθη αὐτῶν· ἀλλ' ἐπειδὴ, φησὶν, τῆς σωματικῆς μου παρουσίας πάνυ διψᾶτε, ἀλλ' οὖν κἂν ὅτι ἠκούσατε, ὅτι πρὸς τὸν πατέρα ἄπειμι, χρή χαρῆναι. μερίζονα δὲ λέγει οἰκονομικῶς τὸν πατέρα, ἐπεὶπερ οὐπω τὴν δέουσαν εἶχον περὶ αὐτοῦ δόξαν οὐδὲ οἱ μαθηταὶ ἓνα μόνον ἐκ τοῦ νόμου σέβειν θεὸν καὶ πατέρα προκατηχηθέντες. 276 Jo 14, 28 Ὀλίγον αὐτῶν χωρισθεὶς καιρὸν τὸν τοῦ πάθους καὶ μέλλων αὐτοῖς ἐμφανίζεσθαι μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἐπλήρωσε τὴν περὶ τούτου ὑπόσχεσιν. 277 Jo 14, 29 Τῆ πείρα ἐβεβαίωσεν ὁ κύριος τὴν ἑαυτοῦ ἀψευδίαν. 278 Jo 14, 30–31 Ἐγγὺς ὄντος τοῦ ἐπιβουλεύοντος οὐκέτι ὁ καιρὸς ἐπέτρεπε λαλεῖν πλείονα. ἄρχοντα δὲ τοῦ κόσμου τὸν διάβολον λέγει ὡς διὰ ἀπάτης ἄρξαντα πρὸς ὀλίγον τοῦ κόσμου κατὰ θεοῦ συγχώρησιν. οὐδὲν δὲ εὗρεν ἐν αὐτῷ, ἐπειδὴ οὔτε λόγῳ οὔτε ἔργῳ ἡμαρτέ τι ὁ Χριστός. ὅμως φησὶ διὰ τὴν πρὸς τὸν πατέρα ὑπακοὴν ὑπομένω ἐκεῖνα, ἅπερ οἱ ἁμαρτήσαντες, ἵνα γένωμαι λύτρον τοῦ κόσμου κατὰ τὰς ἐντολὰς τοῦ πατρός. 280 Jo 14, 31 Σπεύδων ἐπὶ τὸ πάθος ἐκεῖ αὐτοὺς κατέπειγεν ἀπελθεῖν, ὅπου ἔλθων ὁ Ἰούδας ἡμελλεν αὐτὸν παραδώσειν.

281 Jo 15, 1–2 Ἄμπελον ἑαυτὸν ὠνόμασεν ὡς ἔχων ἐν ἑαυτῷ καὶ ἐξ αὐτοῦ τὰ κλήματα, ὃ ἐστὶν οἱ πιστοί, οὓς κατὰ καιρὸν λέγει τοὺς καρποὺς ἀποδιδόναι ἐπιμελεία τοῦ πνεύματος. 282 Jo 15, 2 Κάθαρσιν ὧδε λέγει τῶν λογικῶν κλημάτων τὴν συνεχῆ τῆς θείας προνοίας ἐπιμελείαν, δι' ἧς ἐν τε τοῖς ἀγῶσι καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ κατ' εὐσέβειαν πολιτεία καθαίρονται. 283 Jo 15, 3 Ἐπειδὴ, φησὶν, βίος ὀρθὸς καὶ πίστις καθαίρει, ὑμεῖς δὲ ταῖς ἐμαῖς ἠκοι λουθήσατε ἐντολαῖς, οὐκοῦν καθαροί ἐστε ἐν ταῖς θλίψεσι δοκιμασθέντες ὡς χρυσὸς ἐν καμίνῳ. 284 Jo 15, 4 Δείκνυσιν ἐκ τῶν εἰρημένων ὡς ἕκαστος τῶν ἐπικεικῶς ζῆν βουλομένων προαιρέσει οἰκεία μένει ἐν τῇ ἀμπέλῳ ἐνούμενός τε αὐτῇ διὰ τῆς ἀγάπης κολλώμενος ἢ τούναντίον ἀφίσταται

οἰκεία προαιρέσει ἀλλοτριούμενος αὐτῆς. 285 Jo 15, 4–5 Ἐκ τούτων δῆλον, ὅτι ἕκαστος προαιρέσει ἰδίᾳ μένει ἐν τῇ ἀμπέλῳ καὶ ἀφίσταται. διὸ οὐκ ἀναγκαστικῶς ἔλκει, ἀλλὰ προαιρετικῶς παραινεί. ὁ οὖν μὴ ὢν ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ δι' οἰκείαν κακίαν ἑαυτὸν ἀποσχίσας ἄκαρπος μένει τοῦ λοιποῦ ὡς τὸ κλήμα τὸ ἐκκοπέν. 286 Jo 15, 5–6 Ἄμπελον ἑαυτὸν καλεῖ ὁ κύριος καὶ τοὺς μαθητὰς κλήματα διδάσκων, ὅτι οὐ δύνανται τι πράξει δόκιμον μὴ τῆς ἰκμάδος μετέχοντες τῆς ἀπὸ τῆς ρίζης. ὡσπερ δὲ ὁ δόκιμος διὰ τῆς ἰδίας ἀρετῆς φέρει τὸν καρπὸν παινόμενος ἐκ τῆς ρίζης, οὕτως ὁ ἀργὸς ἐκκόπτεται καὶ ὡς μηκέτι δυνάμενος καρποφορεῖν πυρὶ παραδίδοται. 287 Jo 15, 7 Δι' ὧν ἐπαγγέλλεται δώσειν δείκνυσιν, ὅτι οὐκ ἀνόνητος ἔσται τοῖς ἀγίοις τῆς εὐσεβείας ἢ ὁδός. 288 Jo 15, 8 Ἐν γὰρ τῷ πολὺν καρπὸν ἐνεγκεῖν τοὺς μαθητὰς δεδοξάσθαι τὸν πατέρα φησὶν· ὁ γὰρ καρπὸς τῶν μαθητῶν διαφόρως νοεῖται, ποτὲ μὲν ἐπὶ τῶν ἔργων τῆς κατὰ τὴν πολιτείαν δικαιοσύνης λαμβανόμενος, ποτὲ δὲ ἐπὶ τῶν ἔθνων τῶν εἰς ἐπίγνωσιν θεοῦ ἐρχομένων διὰ τῆς ἀποστολικῆς αὐτῶν χάριτος καὶ διδασκαλίας, ἀμφοτέρωθεν ὑπὸ τῶν μαθητῶν κατορθωθέντα εἰς δόξαν θεοῦ. 289 Jo 15, 12 Προσθεῖς τὸ καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς τὸ ἐξαίρετον ἐσήμανε τῆς εὐαγγελικῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἐντολῆς τὴν αὐξήσιν καὶ τὸ καινὸν αὐτῆς τὸ ὑπὲρ ἑαυτὸν ἀγαπᾶν τοὺς φίλους. 290 Jo 15, 15 Ὡς διὰ τὴν προκοπὴν τῆς ἀρετῆς τὸ τῶν δούλων ὑπερβάντας μέτρον φίλους ὀνομάζει. διὸ φησὶν ὡς εἰλικρινῶς ὑμᾶς ἀγαπῶν οὐδὲν ὑμᾶς τῶν ὀφειλομένων ἀπέκρυψα. 291 col1 Jo 15, 16 Χάριτι εἰς τὸ τῆς ἀποστολῆς ἀξίωμα ἐκλήθητε καὶ διδάσκαλοι τῆς ὅλης οἰκουμένης κατέστητε ὡσπερ ἐν θερισμῷ πολὺν τὸν καρπὸν διὰ τοῦ πλήθους τῶν πιστευόντων ἐνεγκεῖν τῷ δεσπότη. πολλαχοῦ δὲ τῶν εὐαγγελιστῶν τοὺς ὑπακούοντας τῷ ἀγγελικῷ λόγῳ τῆ τοῦ σίτου παρεπλησίασε καρποφορίᾳ ὡσπερ καὶ νῦν πρὸς τοὺς μαθητὰς τοῦτο φησὶν· οὐδὲ γὰρ ἄλλως τοῦ σκοποῦ περιγενέσθαι ἠδύναντο καὶ τοιοῦτον καρπὸν τῆς κατὰ τὴν πίστιν εὐφορίας ἐνεγκεῖν, εἰ μὴ αὐτὸς ὁ πατὴρ αἰτοῦσιν αὐτοῖς τὰ ἐπουράνια χαρὶς ματα ἐδίδου καὶ τὰς τεραστίους δυνάμεις ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ μονογενοῦς παρεῖχεν. Χάριτι γὰρ ἐκλήθησαν εἰς τὸ τῆς ἀποστολῆς ἀξίωμα, ἵνα διδάσκαλοι τῆς οἰκουμένης ἀναδειχθέντες πολὺν καρπὸν ἐνεγκῶσι τῷ κυρίῳ διὰ τοῦ πλήθους τῶν πιστῶν, ὅπερ ἴσχυσαν ποιῆσαι ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ υἱοῦ τὸν πατέρα αἰτοῦντες ἰσχυροποιῆσαι αὐτούς. 292 Jo 15, 17–18 Εἰδὼς, ὅτι ἡμελλον ὑπὸ πάντων μισεῖσθαι παρεγγυᾷ αὐτοῖς ἔχειν τὴν πρὸς ἀλλήλους ἀγάπην, ἵνα διὰ ταύτης ἀντιστῶσιν Ἰουδαίοις καὶ Ἕλλησιν, ὧν καὶ πρὸς καθάρσεις ἦν τὸ εὐαγγελικὸν κήρυγμα. 293 Jo 15, 18–19 Βουλόμενος αὐτοὺς πρὸς ὁμοφροσύνην ἀγαγεῖν τὴν ἐκ τῆς ἀγάπης ἀσφάλειαν δεσμὸν αὐτοῖς ἀρραγῆ ἐπέβαλεν, ὅπως διὰ τῆς τοιαύτης συμπνοίας φραζάμενοι τῇ πρὸς ἀλλήλους διαθέσει ἀντιστῆναι δυνηθῶσι πρὸς τὸ μῖσος τοῦ κόσμου· ἐπειδὴ γὰρ τὸ κήρυγμα αὐτῶν καὶ ἡ διδασκαλία πρὸς καθάρσεις πάσης πλάνης ἐγένετο, ἀκόλουθον ἦν αὐτοῖς δεινὸν μῖσος τὸ παρὰ τῶν ἀπίστων ὑποδέξασθαι. ὅθεν ὀπλίζων αὐτοὺς τῇ ὁμοφροσύνῃ ἀντιτίθησιν αὐτῶν τὴν ἀγάπην τῷ μίσει τοῦ κόσμου, τοῦτ' ἔστι τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων, ἀλλ' ἵνα μὴ ὡς ἄνθρωποι ἀφόρητον εἶναι νομίσωσι τὸ ἐκ τῶν πονηρῶν μῖσος, τὰ καθ' ἑαυτὸν ὑπομιμνήσκωσι αὐτοὺς λέγων· εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσκετε, ὅτι ἐμὲ πρῶτον ὑμῶν μεμίσηκεν, ὅπως μαθόντες ὡς οὐδὲ αὐτοῦ τοῦ δεσπότη ἐφείσαντο, προθυμότερον καὶ αὐτοὶ κατὰ μίμησιν τοῦ διδασκάλου ὑπομένωσι τὸ μῖσος. ἐξῆς δὲ αὐτοὺς ὡς οἶόν τε ἦν παραμυθούμενος τοὺς εἰκότας λογισμοὺς προβάλλεται φάσκων· εἰ ἐκ τοῦ κόσμου ἦτε, ὁ κόσμος ἂν τὸ ἴδιον ἐφίλει· ἀπὸ γὰρ τῶν πονηρῶν ὑμᾶς ἐκλεξάμενος ἀνθρώπων διὰ τῆς πίστεως καὶ τῆς τοῦ βίου ἀρετῆς παντελῶς ἀλλοτρίους ἐκείνους κατέστησα· οὐκέτι γὰρ ὑμῶν ἐν γῆ, ἀλλ' ἐν οὐρανοῖς τὸ πολίτευμα. 294 Jo 15, 19 Κόσμον λέγει τοὺς πονηροὺς, ὧν αὐτοὺς ὁ κύριος ἀπέσχισε διὰ τοῦ εἰς αὐτὸν πιστεύειν καὶ ποιεῖν τὰ τῆς θεοσεβοῦς

ἀρετῆς ἔργα. τοὺς οὖν τοιοῦτους ἐμίϋουν οἱ φαῦλοι. 295 Jo 15, Ἵνα μὴ ἀφορήτως ἀκούσωσι τὸ ἐκ τῶν ἀνθρώπων ἐσόμενον εἰς αὐτοὺς μῖϋος, ἐκ τῶν καθ' ἑαυτὸν διατυποῖ αὐτοὺς ἐλαφρῶς ἐνέγκαι τοῦτο, ὅπου γε καὶ τῷ δεσπότῃ οὕτω προσηνέχθησαν. 296 Jo 15, Ἐὰν ἐνθυμηθῆτε, ὅτι ἐμὲ μάτην ἐμίσησαν καὶ ἐδίωξαν τὸν κύριον τὸν ὑπὲρ τῶν δούλων ὑπομείναντα ταῦτα, ὑμεῖς οἱ δούλοι, ὅταν ὑπὲρ τοῦ δεσπότου τὰ αὐτὰ πάθητε, οὐκ ἔχετε βαρέως ἐνέγκαι, εἰ τὰ ἴσα μοι πάσχετε. 297 Jo 15, 21 Οὐ γὰρ δι' ἄλλην αἰτίαν ἐδίωκον τοὺς μαθητάς, εἰ μὴ μόνον, ὅτι ἐκήρυσσον τὸ τοῦ Χριστοῦ ὄνομα, ὡς μηδὲ τὸν πατέρα εἰδότες. 298 Jo 15, 22 Ἐπείθησαν δὲ αὐτῷ οὐ παρὰ τὴν τοῦ λέγοντος αἰτίαν, ἀλλὰ διὰ τὴν οἰκείαν προαίρεσιν. διὸ ἀναπολόγητοί εἰσιν. 299 Jo 15, 23 Ὁ γὰρ τὸν υἱὸν μισῶν οὐδὲν ἤττον καὶ τὸν πατέρα αὐτοῦ. 300 Jo 15, 23–25 Αἱ γὰρ θεοσημεῖαι αὐτοῦ ὑπερακοντίσασαι πάντα τὰ γεγονότα σημεῖα διὰ τῶν προφητῶν ἀναπολογήτους αὐτοὺς καθίστων ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως μὴ πειθομένους αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ δι' ὧν αὐτὸν ἐμίϋουν καὶ τὸν πατέρα αὐτοῦ μιϋοῦσιν. 301 Jo 15, 25 Δι' ὧν οὗτοι ἐπονηρεύοντο, τὸ προφητικὸν ἐτελεῖτο λόγιον. 302 Jo 15, 26–27 Ἵνα δυνηθῆτε, φησίν, ὑπενέγκαι τῆς ὑπομονῆς τὸν ἀγῶνα, ἔρχεται ὁ παράκλητος ἐπικουρήσων ὑμῖν καὶ ἵνα συνεργήσας ὑμῖν εἰς τὸν εὐαγγελικὸν λόγον μάρτυς γένηται τῆς ἐμῆς θεότητος, οὐ μόνον δὲ ἐκεῖνος, ἀλλὰ καὶ ὑμεῖς οἱ θεωροῦντές με ἀναστάντα ἐκ νεκρῶν κατὰ ἀλήθειαν ἐκεῖνα πιστοῦ μενοι ὧν ἐν πείρᾳ γεγόνατε. δι' ὧν δὲ λέγει, διδάσκει, ὅτι τὸ πνεῦμα ἐκ τῆς τοῦ πατρὸς οὐσίας ἐκπορεύεται διὰ τοῦ υἱοῦ εἰς ἀνθρώπους καταπεμπόμενον.

303 Jo 16, 1 Προδιδάσκει αὐτοὺς τὰ δυσχερῆ, ἵνα δι' εὐχῆς ἑαυτοῖς ὀπλίζωσι τὸ ἐκφυγεῖν τὰ δυσχερῆ καὶ ἵνα δείξῃ, ὅτι ἀψευδεῖς εἰσι πάντες οὓς προεῖπε λόγους. 305 Jo 16, 2 Προαναφωνεῖ τὸ σταθερὸν αὐτῶν τῆς πίστεως, ὅτι μέχρις αἵματος εἶχον ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας ἀγωνίσασθαι ὡς καὶ τοὺς διώκοντας αὐτοὺς εἰς οὕτως ἄλογον ἐμπεσεῖν ζῆλον ὡς οἴεσθαι τὴν τῶν μαθητῶν ἀναίρεσιν εὐαρεστεῖν τῷ θεῷ ὡσανεὶ διὰ τοῦτο λατρευόντων τῷ θεῷ τῶν φονευτῶν. 307 Jo 16, 3 Ταῦτα δὲ γίνεται διὰ τὴν τῶν ἀπίστων ἄγνοιαν, ἣν ἔκοντι ἐσπεύσαντο τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας οὐ δεξάμενοι. 308 Jo 16, 4 Διὰ μὲν τῆς προρρήσεως εὐτολμοτέρους αὐτοὺς ποιεῖ, πλὴν ἐν αὐτῇ τῇ τῶν πραγμάτων ἀκμῇ παραγγέλλει τῶν αὐτοῦ λόγων εἰς μνήμην ἔλθεῖν, ἵνα λάβωσί τινα παραψυχὴν τῶν χρηστῶν ἐπαγγελιῶν εἰς μνήμην ἰόντες. 309 col1 Jo 16, 4–5 Πρὸς δ' ἂν τούτοις καὶ ἄκαιρον εἶναι ἐδόκει πρὸ πολλοῦ τῆς τοῦ πάθους οἰκονομίας συνῶν αὐτοῖς ἔτι καὶ διατρίβων προλέγειν ἐξ ἀρχῆς περὶ τῶν τοιοῦτων καὶ τὴν κατ' εὐσεβείαν διδασκαλίαν, δι' ἣσπερ βεβαιουῖσθαι ἔμελλον τὴν ψυχὴν, ἀμαυροῦν τῇ τῶν προλεγομένων διδασκαλίᾳ. Οὐκ εὔκαιρον ἦν πρὸ πολλοῦ τὴν κατ' εὐσεβείαν ἀρετὴν ὑμῖν καταλλάξαι, ἵνα μὴ ἀναιρεθῆτε τῷ χρόνῳ καὶ ὅτι συνῶν ὑμῖν ἔργοις αὐτὴν παρεδίδουν, νῦν δὲ, ἐπειδὴ ἀπέρχομαι, ἀναγκαῖον εἶπεῖν. καὶ ὅτε μὲν ἔλεγον πρὸ τούτου, ὅτι ἀπέρχομαι, ἠρωτάτέ με ποῦ ὑπάγεις, νῦν δὲ ἀκούσαντες τὰ μέλλοντα ὑμᾶς καταλαβεῖν ὑπὸ τοῦ δέους καὶ τῆς λύπης οὐδὲν με περὶ τούτου ἐρωτάτε. 310 Jo 16, 7 Ἐπειδὴ ἠγνόουν ἔτι τὴν τοῦ υἱοῦ οὐσίαν οἱ ἄνθρωποι, τὸ δὲ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔλθὼν ἐδίδαξεν, ὅτι μία τῆς τριάδος οὐσία, συμφέρειν εἶπε τὴν τοῦ πνεύματος παρουσίαν· ὁ γὰρ υἱὸς ὡς ἔτι ἀτελῶν ὄντων τῶν μαθητῶν οὐ κατήγγειλεν αὐτοῖς πάντα, ὅσα ἔδει μαθεῖν. 311 col1 Jo 16, 8–11 Ἐλθόντος γὰρ αὐτοῦ ἐπ' ἀνατροπῆ τῆς κατεχούσης τὸν κόσμον ἁμαρτίας καὶ τὸν ἰλασμόν παρασχόντος πᾶσι τοῖς ἀσμένως αὐτοῦ δεξαμένοις τὴν παρουσίαν οἱ ἐν ἀπιστίᾳ διαμείναντες ἀναφαίρετον καὶ ὡσπερ ἐσφραγισμένην ἔσχον τὴν ἁμαρτίαν. Ἐλθόντος γὰρ τοῦ ἁγίου πνεύματος εἰς τὸ ἐξαλεῖψαι τὰς ἁμαρτίας τῶν πιστῶν, ὅσοι αὐτὸ οὐκ ἐδέξαντο, ἔμειναν ἔχοντες ἀσυγχώρητον τὴν ἁμαρτίαν καὶ ὡσπερ ἐσφραγισμένην

καὶ ἀναφαίρετον. τὸ δὲ περὶ δικαιοσύνης τοῦτο φησιν, ὅτι δεῖ με ἀνελθεῖν πρὸς τὸν πατέρα πάντα τὰ τῆς οἰκονομίας πληρώσαντα, ἵνα καὶ πᾶσι τοῖς δικαίοις τὴν εἰς ἀνθρώπους ὁδὸν ἀνοίξω ἀμοιβὴν ταύτην αὐτοῖς τῶν πόνων διδούς. ἢ τοῦτο λέγει, ὅτι ἐὰν μετὰ τὸ ἀπελθεῖν με καὶ μηκέτι ὑμῖν ὀφθῆναι ἐμμείνητε τῇ περὶ ἐμὲ πίστει, δικαιουσθε. τὸν δὲ ἄρχοντα τοῦ κόσμου τὸν διάβολόν φησι τὸν κατακριθέντα ὡς μάτην τοῖς ἀνθρώποις τὸν θάνατον ἐπαγαγόντα καὶ προφασίζόμενον, ὅτι ὁ Ἄδὰμ οὐ δι' αὐτὸν ἀπέθανεν, ἀλλ' ὅτι ἥμαρτεν. ἰδοὺ γὰρ ὁ Χριστὸς μηδὲν ἁμαρτῶν ἀπεκτάνθη παρὰ Ἰουδαίων τοῦ διαβόλου παρ' οὐδὲν αὐτοῦ εἰς τὸν κατὰ τοῦ Χριστοῦ θάνατον. 312 Jo 16, 10 Ἴσως περὶ τῆς τῶν ἀποστόλων δικαιοσύνης λέγει· ἕως μὲν γὰρ ὅτε εἶχον αὐτὸν συμπρόντα ἐπὶ γῆς, ἐδόκουν αὐτῷ κεχαρισμένα εἰς πρόσωπον διαπραττεσθαι, ἀναληφθέντος δὲ αὐτοῦ πρὸς τὸν πατέρα καὶ μηκέτι θεωροῦ μένου τῇ αὐτῇ ἐπιμείναντες προθέσει λαμπροτέραν τὴν αὐτῶν δικαιοσύνην ἐπεδείξαντο. 313 Jo 16, 11 Ἄρχοντα τοῦ κόσμου τὸν ἐναντίον προσαγορεύει δι' ἀπάτης τὸν πρῶτον ἄνθρωπον θεοῦ ἀποστήσαντα καὶ ὑπὸ τὴν ἰδίαν ἐξουσίαν ποιήσαντα. ὅστις διὰ τῆς τοῦ κυρίου ἐνανθρωπήσεως ἀφηρέθη μὲν ἐκ τῆς ἐξουσίας, ἐκβέβληται δὲ ἔξω τῆς κατὰ τὴν ἀπάτην προηρημένης ἀρχῆς. τοῦ οὖν δευτέρου ἀνθρώπου τὴν κατ' εὐσέβειαν πολιτείαν ἀκριβῶς διανύσαντος ὁ ἐναντίος τοῦτ' ἔστιν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου κατεκρίνετο δικαίως ἀδίκως αὐτῷ τὸν θάνατον διὰ τῶν ἀρχόντων ἐπάγων. διὰ τοῦτο φησιν· ὅτι ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου κέκριται. 314 Jo 16, 12–13 Ἐπειδὴ ἀτελεῖς ἦσαν καὶ οὐκ ἠδύνατο τῶν σαρκικῶν ἀποστήναι τοῦ νόμου οἷον ἐδεσμάτων ἀδιαφόρων μετασχεῖν ἢ ἀπέχεσθαι περιτομῆς χειροποιήτου, οὐ παραδίδωσιν αὐτοῖς τὰ τελειότερα ἀναμένων τὴν ἐν πίστει προκοπὴν· εἰ γὰρ καὶ οἷός τε ἦν ὁ Χριστὸς τὰς ἐκείνων μετασκευάσαι ψυχὰς εἰς ὅπερ ἠθέληεν, ἀλλ' οὐ ποιεῖ, ἐπειπερ τὸ ἐξ ἀνάγκης ἄμισθον. ὅτε οὖν προέκοψαν ἐν πίστει, τότε ἐπιφοιτήσαν αὐτοῖς τὸ πνεῦμα πάντα αὐτοῦς ἐδίδαξε, τὰ τέλεια καὶ ἀπόρρητα, ὅσα ὁ υἱὸς διὰ οἰκονομίαν οὐκ ἐδίδαξε, καὶ ἀπέδειξε διὰ τῆς εὐαγγελικῆς παιδείας κρείττονα τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ καὶ εἰς πᾶσαν ὠδήγησε δογματικὴν ἀλήθειαν καὶ τὰ τοῦ πατρὸς λαλοῦν λόγια τοῖς μαθηταῖς τὰ ἐσόμενα ἀπήγγειλεν. 315 Jo 16, 14 Τὸ γὰρ ἅγιον πνεῦμα μάρτυς γέγονε τῆς τοῦ μονογενοῦς θεότητος ἐκ τῆς οὐσίας αὐτοῦ ὃν καὶ τὴν οὐσίαν αὐτοῦ ἐξαγγέλλον. 316 Jo 16, 15 Ὡσπερ εἰσὶν ἐν τῷ πατρὶ οἱ θησαυροὶ τῆς Ἰοφίας πάντες οἱ ἀπόκρυφοι, οὕτω καὶ ἐν ἐμοί. διὸ ὡς ἴδια ἔχων τὰ τοῦ πατρὸς ὅλα τὸ ἐκ τοῦ ἐμοῦ λαμβάνει εἶπον. 317 Jo 16, 16 Τὸν τοῦ πάθους τῆς τριημέρου καιρὸν ἀπολειφθεὶς καὶ πάλιν ὀφθεὶς αὐτοῖς ἀνελήμφθη εἰς οὐρανοῦς. 318 Jo 16, 17 Ὑπὸ γὰρ τῆς λύπης τὴν διάνοιαν σκοτούμενοι οὐκ ἐννόουν τὰ λαλούμενα αὐτοῖς ὡς ἐν αἰνίγμασιν. 319 Jo 16, 19– Ὡς θεὸς εἰδὼς τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν καὶ τὴν ἀμφιβολίαν τῆς καρδίας προλαμβάνει αὐτῶν τὴν ἐρώτησιν καὶ φησιν, ὅτι τὸ εἰρημένον παρ' ἐμοῦ τοι οὗτόν ἐστιν, ὅτι ὑμεῖς μὲν ἔχετε κλαῦσαι παρὰ τὸν τοῦ πάθους καιρὸν, οἱ δὲ ἀσεβεῖς ἐπεγγελάσαι μοι. ἀλλ' ὑμῶν μὲν ἡ λύπη εἰς χαρὰν μεταβληθήσεται μετ' οὐ πολὺ ὀρώντές με ἐκ νεκρῶν ἀναστάντα. 321 Jo 16, 21–22 Ἡμελλον ὡς ἡ τίκτουσα γυνὴ οἱ μαθηταὶ παρὰ τὸν τοῦ πάθους καιρὸν δυσφορεῖν οὐ φέροντες ὁρᾶν τὰς τοῦ διδασκάλου ὕβρεις. εὐθὺς δὲ μετὰ τὴν ἀνάστασιν αὐτὸν ὀρώντες οὐ μόνον, ὅτι ἀπεβάλλοντο τὴν φθάσαντα λύπην, ἀλλὰ γὰρ καὶ τὸσαύτην ἔσχον χαρὰν ὡς ἀναφαίρετον αὐτὴν ἔχειν· οὐδὲ γὰρ σβέννυται ἡ τῆς ἀναστάσεως χαρὰ ἀεὶ μένουσα· ἐπίσθησαν γὰρ οἱ μαθηταί, ὅτι θεὸς ἦν ἀθάνατος καὶ διὸ εἰς οὐρανοῦς ἀνέδραμε καὶ μετὰ τῆς ἰδίας σαρκὸς αὐτὸν ὀρώντες. 322 Jo 16, 23–24 Εἰς τὸσαύτην, φησίν, μέλλετε ἀναβῆναι διὰ τῆς πίστεως θεοσέβειαν ὡς μετὰ παρρησίας αἰτεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου τὸν πατέρα καὶ λαμβάνειν δι' αὐτοῦ, ὃ αἰτεῖτε· ἐγὼ γὰρ ἕως νῦν τοῦτο ἐποίουν, ἀλλ' ἐὰν αἰτήσαντες λάβητε, ἐπιβεβαιούται χαρὰ ὑμῖν διὰ

τῆς μεταλήψεως τῶν ἀγαθῶν. 323 Jo 16, 25 Ἐπεσκιασμένως ἐλάλει ὁ κύριος διὰ τὴν τῶν ἀκούοντων νηπιότητα· ἐπαγγέλλεται δὲ αὐτοῖς προκόπτουσι σαφῶς τὴν τοῦ πατρὸς ἀποκαλύπτειν δόξαν. 324 Jo 16, 26–27 Ὡς εἴρηται ἡ πολλὴ προκοπὴ δίδωσιν αὐτοῖς τοῦ αἰτεῖν τὴν παρρησίαν. τοῦτο δὲ γέγονεν ἐκ χάριτος τοῦ μονογενοῦς διὰ τὴν εἰς αὐτὸν πίστιν. φίλους ἐποίησε τῷ πατρὶ τοὺς ἀγίους. 325 Jo 16, 28 Ἐχρῆν γὰρ αὐτὸν οἰκονομήσαντα πάντα τὰ πρὸς σωτηρίαν ἡμῶν πάλιν ἐπὶ τὸν πατέρα καὶ τὴν ἑαυτοῦ δόξαν ἐπαναδραμεῖν. 326 Jo 16, 29–30 Ταῦτα ἔλεγον οἱ μαθηταὶ ἀποθαυμάζοντες αὐτὸν ὡς θεόν, ἐξ ὧν ἐλάλει μάλιστα ἐκεῖνα σαφῶς, ἅπερ ἐν ἑαυτοῖς διελογίζοντο. διὸ ἐξ ὧν ἤκουον, οὐ μὴν ἀλόγως, ἐπίστευον, ὅτι θεοῦ υἱὸς ὧν γέγονεν ἄνθρωπος καὶ ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον. 327 Jo 16, 31–32 Ὡς μήπω ἔχουσι τελείαν τὴν εἰς αὐτὸν πίστιν προλέγει τὰ συμβησόμενα, ὅτι συσχεθέντος αὐτοῦ ἡμελλον πάντες φεύγειν καὶ ὄσον τὸ ἐπ' αὐτοῖς μόνον ἐάσαντες. ἀλλ' οὐκ ἦν μόνος αἰεὶ ἔχων ἐν ἑαυτῷ καὶ σὺν αὐτῷ τὸν πατέρα. 328 Jo 16, 33 Πολλῆς ἔχρηζον παρακλήσεως, ἵνα φύγῃσι τὴν τῶν ἐιομένων δυσχέριαν καὶ μείνωσιν ἐν τῇ εἰρήνῃ αὐτοῦ, ἣν ἐχαρίσατο πᾶσι τοῖς εἰς αὐτὸν πιστεύουσι νικήσας καὶ καθελὼν διὰ ἀνεξικακίας τὸν ἄρχοντα τοῦ αἰῶνος τούτου.

329 Jo 17, 1 Ὁραν λέγει τὸν ἐπιτήδειον τοῦ πάθους καιρὸν ὡς καὶ ἀλλαχοῦ· οὐ γὰρ τὴν ἐξ εἰμαρμένης λέγομεν τῆς οὐχ ὑφεστῶσης, ἀλλὰ καθ' ἣν αὐτὸς ἔκρινε παθεῖν συγχωρήσας τῇ τῶν ἐπιβουλευόντων πονηρίᾳ· οὕτω γὰρ καὶ ἐπὶ τοῦ σημείου τοῦ οἴνου ὥραν τὴν εὐκαιρίαν εἶπεν. ὁμωνύμως δὲ λέγει τὸ δοξάζειν καὶ δοξάζεσθαι, ἵνα τὸ ἀδιάφορον διδάξῃ ἑαυτοῦ τε καὶ τοῦ πατρὸς· δοξάζεται μὲν γὰρ ἐκ τοῦ πατρὸς καθὼς ὡς ἄνθρωπος ἀνίσταται διὰ πατρός, δοξάζει δὲ ἑαυτὸν καθὼς θεὸς ἑαυτὸν ἀνιστῶν ἐν τῇ ἑαυτοῦ δυνάμει δίδωσιν ἡμῖν ἐνοπτρί ζεσθαι τὸν πατέρα αὐτὸν οἶον ἔτεκεν υἱὸν καὶ ἐξ οὗ φαίνεται ὅσος ἐστίν. 330 Jo 17, 2 Πάντων μὲν δεσπόζει σωματῶν καὶ ψυχῶν, τοῖς εἰς αὐτὸν δὲ μόνον πιστεύουσι δίδωσι τὴν μακαρίαν ζωὴν. 331 Jo 17, 3 Ἀληθινὸν θεὸν λέγει τὸν πατέρα ὡς ἀγέννητον, οὐ μὴν ἑαυτὸν ἐκβάλλει τοῦ εἶναι θεόν· θεὸς γὰρ καὶ ὁ μονογενής, ἀλλὰ γεννηθεὶς ἐκ θεοῦ. τοῦτο δὲ εἰπὼν τὸ τῆς ἀληθείας ἡμᾶς ἐδίδαξε δόγμα. 332 Jo 17, 4–5 Δι' ὧν, φησὶν, γεγονὼς ἄνθρωπος ὑπέμεινα τὰ πρὸς σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων, ἵνα γνωρίσω αὐτοῖς τὸ ὄνομά μου, ἐδόξασά σε γνώριμόν μου ποιῆσαι τὴν ἰσχὺν διὰ τῆς ἐμῆς δυνάμεως τῆς ἴσης οὔσης τῇ σῆ. εἰπὼν δὲ πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι δείκνυσιν ἑαυτὸν θεὸν τῶν ἀπάντων προαιώνιον. ἐκείνην οὖν οἰκονομικῶς αἰτεῖ ἀπολαβεῖν τὴν δόξαν, οὐκ ἦν οὐκ εἶχεν, ἀλλ' ἦν ὡς ἄνθρωπος γεγονὼς οἰκονομικῶς εἰς ὕβρεις ἑαυτοῦ καθῆκεν εὐδοκίᾳ πατρὸς καὶ ἦν ἐκένωσεν ἔχων αὐτήν, ἦν οὐ λαβεῖν, ἀλλὰ ἀπολαβεῖν <ἔδει>. ἦτοι διὰ τοῦ σχήματος μόνου εἰπὼν δὲ ἑαυτὸν πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι ἔδειξεν, ὅτι οὐκ ἦν ἄνθρωπος ψιλὸς ἀπὸ τοῦ χρόνου τῆς γεννήσεως τῆς παρθένου ἀρξάμενος εἶναι, ἀλλὰ προαιώνιος ὧν, ἐπ' ἐσχάτων δὲ σαρκωθεὶς τῶν ἡμερῶν. εἰπὼν δὲ τῇ δόξῃ, ἣ εἶχεν, δείκνυσιν, ὅτι ὁ υἱὸς ἀνάρχως εἶχε παρ' ἑαυτοῦ τὴν δόξαν, οὐ παρὰ ἄλλου. 333 Jo 17, 4–5 Προσῆκει εἰδέναι, ὅτι οὐ λαβεῖν, ἀλλ' ἀπολαβεῖν προσηύχεται. οὐ μὴν δέ, ἀλλὰ καὶ τοὺς αἰρετικούς ἐπιστοιμίζει τοὺς ἄνθρωπον μόνον αὐτὸν ὑπολαμβάνοντας τὴν αὐτοῦ δόξαν πρεσβυτέραν τοῦ κόσμου εἶναι λέγων· οὐδὲν δὲ ἤττον καὶ Μαρκέλλου τὴν ἀπάτην ἀποδεικνύει φήσαντος τὸν λόγον μὴ παρὰ τοῦ <πατρὸς> εἰληφέναι τὴν δόξαν, ἀλλ' ἀνάρχως κεκτῆσθαι παρ' ἑαυτοῦ. 334 Jo 17, 6–8 Πλανηθέντων εἰς ἀθεσίαν τῶν πολλῶν παρεγένετο ὁ τοῦ θεοῦ υἱὸς εἰς θεογνωσίαν ἀνάγων τοὺς ἀνθρώπους διὰ τοῦ δοῦναι αὐτοῖς τὸν τῆς γνώσεως φωτισμόν. ἔστι μὲν οὖν τοῦ πατρὸς τὰ ὄντα, πλὴν οὐδὲν ἤττόν ἐστι τοῦ υἱοῦ διὰ τὸ ὁμοούσιον. ἀλλὰ καὶ δεδωκέναι λέγεται τῷ υἱῷ τὰ πάντα, δι' ὧν ὑπακούσαντες τῷ υἱῷ προσάγονται δι'

αὐτοῦ τῷ πατρὶ διὰ τῆς θεογνωσίας καὶ τοῦ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρεῖν. εἰ δὲ λέγει νῦν ἔγνωκαν, τὸ τῆς πείρας ἔμαθον, ὡς πρέποντα δὲ τῇ ἀνθρωπότητι ταῦτα λέγει. ὅμως καὶ ὁ πατὴρ ἐν τῇ παλαιᾷ φαίνεται πρὸς τὸν Ἀβραὰμ λέγων· νῦν ἔγνω, ὅτι φοβῆ σὺ τὸν θεόν. ὅμως τὰ τοῦ πατρὸς ῥήματα ὁ υἱὸς εἰς τοὺς ἀνθρώπους διδοὺς ἐπληροφόρησε τοὺς πιστοὺς, ὅτι ἐκ τῆς οὐσίας ἦν τοῦ πατρὸς ἐξεληθὼν. 335 Jo 17, 9–11 Οὐ περὶ τῶν κοσμικῶν εὐχεται, ἀλλὰ περὶ τῶν ἀγίων, οὓς λέγει εἶλη φένοι παρὰ τοῦ πατρὸς, οὓς ἀρρήτως ὁ πατὴρ προσάγων τῷ υἱῷ μένει πάλιν ὡν δεσπότης αὐτῶν. οἱ δὲ ἅγιοι καὶ τὸν κατ' ἀρετὴν ἀσκοῦντες βίον τοῦ θεοῦ λέγονται οὐ δημιουργήματα, ἀλλὰ ἄνθρωποι καθὼς τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ ποιοῦσιν. ὅμως τὰ ἑαυτοῦ λέγει ὁ υἱὸς τοῦ πατρὸς, οὐδὲν δὲ ἤττον καὶ τὰ τοῦ πατρὸς ἴδια. ταῦτα δὲ ἔλεγεν ἐπειγόμενος εἰς οὐρανὸν ἀνελεθεῖν. διὸ ὡς ἔτι μενόντων τῶν μαθητῶν ἐπὶ γῆς διὰ τὸ κήρυγμα φησι ταῦτα. 336 Jo 17, 11 Οἰκονομικῶς ὡς ἄνθρωπος λαλεῖ. ὡσπερ, φησὶν, ἐμὲ ὑπερυψώσας καὶ ἔχω τὸ τῆς θεότητος ὄνομα, οὕτω καὶ τούτους διατήρησον ἐν τούτῳ τῷ ὀνόματι, ἵνα τῇ πίστει τελειωθέντες ἐνωθῶσι καθὼς κἀγὼ καὶ σὺ ἐν ἑσμεν τῇ οὐσίᾳ, εἰ καὶ διάφοροι κατὰ τὰς ὑποστάσεις. 337 Jo 17, 12 Συνὼν γὰρ αὐτοῖς ἐτήρει αὐτοὺς διὰ τε τῆς διδασκαλίας καὶ διὰ τῆς ἐπιχορηγίας τῆς ἑαυτοῦ δυνάμεως ἣτις λέγεται τοῦ πατρὸς. δείκνυσι δέ, ὅτι οὐκ ἀνάγκη αὐτοὺς εἶλκεν, ἀλλὰ προαιρέσει συνόντας ἐφύλασσε. διὸ καὶ Ἰούδας δι' ἐκούσιον δυστροπίαν ἀπώλετο, ἵνα πληρωθῆ ἡ γραφὴ λέγουσα· ὁ ἐσθίων ἄρτους μου, ἐμεγάλυνεν ἐπ' ἐμὲ πτερνισμόν, ἣτις πρόρρησις οὐκ ἂν ἀγκαστική γέγονε τῷ Ἰούδα, ἀλλὰ ἔλεγχος τῆς αὐτοῦ κακίας. 338 Jo 17, 13 Ἐπειδὴ μεταδοὺς αὐτοῖς θείας δυνάμεως, ὅτε ἐποίησεν αὐτοὺς ἐκβάλλειν τὰ δαιμόνια, χαρᾶς ἐπλήρωσεν αὐτούς, ταύτην αὐτοῖς διατηρηθῆναι αἰτεῖ τὴν χαράν. 339 Jo 17, 14–16 Ἐπειδὴ παρεδέξαντο τὴν εὐαγγελικὴν διδασκαλίαν, ἐμίσησεν αὐτοὺς ὁ κόσμος, τοῦτ' ἔστιν οἱ πονηροὶ ἄνθρωποι, οἱ τὰς κοσμικὰς ἡδονὰς ποιοῦντες. ὡν ἕξω ὄντες οἱ ἅγιοι οὐκέτι ἐκ τοῦ κόσμου εἰσίν. θέλει οὖν τέως ἐν τῷ κόσμῳ αὐτοὺς εἶναι διὰ τὴν εὐαγγελικὴν διακονίαν, διατηρεῖσθαι δὲ ἐκ τῶν διαβολικῶν ἐπιβουλῶν. διὰ τὸ ἐνάρετον δὲ τῆς ψυχῆς αὐτῶν καὶ τῆς πολιτείας ἀλλοτρίους αὐτοὺς λέγει τοῦ κόσμου ὡς καὶ ἑαυτὸν διὰ τὸ ἀναμάρτητον. 340 Jo 17, 17 Ἔδει πρὸς ἐργασίαν τῆς εὐαγγελικῆς πολιτείας τοῖς μαθηταῖς τοῦ ἁγίου τοῦ ἐκ πατρὸς βεβαιουῦντος αὐτοὺς τῷ λόγῳ τῆς ἀληθείας. 341 Jo 17, 18–19 Ὡσπερ αὐτὸς οἰκονομικῶς ὡς ἄνθρωπος ἀπεστάλη κηρῦσαι τὸν σωτήριον λόγον, οὕτω καὶ αὐτὸς μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἀπέστειλε τοὺς μαθητὰς διδάξοντας τὴν οἰκουμένην προαγιάσας αὐτοὺς ἐν ἑαυτῷ· δι' ὧν γὰρ ἑαυτὸν ἐπέδωκεν εἰς σφαγὴν, ἀγιάζει ἑαυτὸν (ἀγιάσαι γὰρ λέγεται τὸ εἰς θυσίαν δοῦναι), θυσίαν ἑαυτὸν προσφέρων ὑπὲρ τοῦ κόσμου, ἵνα τυχόντες τῆς ἐν αὐτῷ ἀπολυτρώσεως ὧσιν ἡγιασμένοι ἐν ἀληθείᾳ. 342 Jo 17, –21 Μεταδοὺς γὰρ αὐτοῖς τῆς ἁγίας δόξης καὶ ἰδίας κοινωνοὺς αὐτοὺς ἐν τούτῳ πεποίηκε τῶν ἀξιωματῶν. συνεχῶς δὲ τοῦ τῆς ἐνώσεως μέμνηται τρόπου εἰς ἀκριβῆ ἄγων τελειοτάτης νοήσεως κατάληψιν, δι' ἧς εἰς τελείαν ἄγονται πίστιν. ἦν ὁρῶντες οἱ πιστοὶ δι' αὐτῶν ἐμάνθανον τῶν πραγμάτων, ὅς ἦν ὁ ταῦτα δεδωκὼς τοῖς αὐτοῦ μαθηταῖς, δι' ὧν ἐδείκνυτο καὶ ἡ τοῦ πατρὸς εὐδοκία ἀγαπήσαντος αὐτοὺς καὶ τελειώσαντος διὰ τῆς ἐν Χριστῷ χάριτος. 343 Jo 17, –21 Οὐ μόνον τῶν μαθητῶν, ἀλλὰ καὶ πάντων μνημονεύει τῶν πιστεύειν μελλόντων διὰ τῶν μαθητῶν, οἵτινες καὶ αὐτοὶ ἐν γεγόνασι συναφθέντες ἑαυτοῖς τε καὶ τῷ θεῷ διὰ τοῦ συναφθῆναι τῷ Χριστῷ. αὕτη δὲ ἡ ἐνῶσις οὐ κατ' οὐσίαν γίνεται ἢ καθ' ὑπόστασιν, ἀλλὰ κατὰ τὴν τῆς πίστεως συμφωνίαν. ἐκ ταύτης δὲ τῆς συμφωνίας καὶ ὁ κόσμος ἐπίστευσεν, ὅτι ὁ Χριστὸς εὐδοκία τοῦ πατρὸς ἐσαρκώθη καὶ ἐκήρυξεν τὸν λόγον τὸν σωτήριον· τοῦτο γάρ ἐστι τὸ ἀποστα λῆναι. 344 Jo 17, 24 Αἰτεῖ αὐτοὺς ἐν οὐρανῷ εἶναι, ἵνα θεωροῦντες αὐτοῦ τὴν δόξαν ἀπο λαύωσι τῆς μακαριότητος ταύτης.

είληφέναι δὲ λέγει ὡς ἄνθρωπος. δι' ὧν δὲ τὸν δεδωκότα καὶ τὸν λαβόντα λέγει, τὰς ἑαυτοῦ καὶ τοῦ πατρὸς ὑποστάσεις δηλοῖ. λέγων δὲ πρὸ κόσμου ἠγαπήσθαι παρὰ τοῦ πατρὸς ἐλέγχει τὴν πλάνην τῶν λεγόντων ἀρχὴν αὐτὸν εἰληφέναι ἐκ τῆς παρθένου Μαρίας. 345 Jo 17, 25 Τῶν ἐν τῷ βίῳ ἀπίστων οἰκεία προθέσει οὐ θελησάντων διὰ τῆς εὐαγγελικῆς παιδείας ἐπιγνῶναι τὸν θεὸν τρόπον τινὰ ὡς αὐτὸς γινώσκων τὸν πατέρα οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῶν μαθητῶν μαρτυρεῖ τὴν γνῶσιν τοῦ εἰδέναι, ὅτι ἐκ τοῦ πατρὸς ἦν ἐξεληθὼν. 346 Jo 17, 26 Ὡς αὐτὸς ἀποκαλύψας αὐτοῖς τὴν εἰς τὸν πατέρα γνῶσιν τοῦτο φησιν ὡς καὶ διὰ προκοπῆς ἐπὶ πλεῖον γινώσκοντας, ἵνα ἀγαπηθῶσιν ἀναλόγως παρὰ Jo, ὅσον χρῆ ἀνθρώπους ἀγαπηθῆναι ἐκ θεοῦ.

347 Jo 18, 1–2 Προορῶν τὸν Ἰούδαν ἐρχόμενον ἐπὶ τὸ συλλαβέσθαι αὐτὸν μετὰ τὸ εἰπεῖν ταῦτα ἀπῆλθεν εἰς τὸν κήπον, ὅπου πολλάκις συναχθεὶς μετὰ τῶν μαθητῶν ὡς ἐν ἰδιάζοντι τόπῳ ἐδίδασκεν αὐτοὺς τὰ μυστικώτερα τῶν μαθημάτων. διὸ καὶ ὁ Ἰούδας ἤδει τὸν τόπον. 348 Jo 18, 3 Ἦλθεν ὁ Ἰούδας συλλαβεῖν τὸν διδάσκαλον προδότης ἀντὶ μαθητοῦ γεγονώς. 349 Jo 18, 4–6 Ἀπῆντα τούτοις ὁ κύριος, ἵνα εἰς πέρας ἀγάγῃ τὰ προορισθέντα αὐτῷ καὶ δείξῃ τὸ ἐκούσιον τῆς τοῦ πάθους ὑπομονῆς καὶ τῆς θεότητος τὴν ἐξουσίαν· ποιήσας γὰρ ἑαυτὸν ἄγνωστον τὴν ἀρχὴν καίπερ παρόντος τοῦ Ἰούδα καὶ φώτων ὄντων ἱκανῶν πάλιν ἐφανέρωσεν ἑαυτὸν λέγων ἐγὼ εἰμι καὶ δείξας, ὅτι ὁ μόνῳ λόγῳ ρίψας ὑπτίους δυνατὸς ἦν, εἰ ἤθελεν, ἀνελθεῖν καὶ τοὺς ἐπιβουλεύοντας ἀνεξικακῶς ἔφερε τοὺς ἐπελθόντας. 350 Jo 18, 8–9 Ὡς πατὴρ ἀγαθὸς προιστάμενος τέκνων ἐκείνους μὲν ἔξω ποιεῖται τῶν πειρασμῶν διὰ τὸ ἀσθενὲς αὐτῶν καὶ ἔτι νηπιῶδες καὶ ἵνα πληρώσῃ τὸν λόγον, ὃν εἶπεν, ἑαυτὸν δὲ προδίδωσιν. 351 Jo 18, 10–11 Δι' ὧν ἐποίησεν ὁ Πέτρος, δῆλος ἦν θέλων ὑπεραποθανεῖν τοῦ δεσπότη, ἐπεὶ διότι μαχαίρα ἐκέχρητο καὶ τὸ οὐς κόψας τοῦ οἰκέτου οὐδὲ οὕτως ἐπαύετο, εἰ μὴ ἐκωλύθη ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ. 352 Jo 18, 11 Δείκνυσιν, ὅτι τὸν προορισθέντα θάνατον εὐδοκίᾳ πατρὸς κρίνας ὑπο μείναι ἑαυτὸν ἐκδέδωκεν. 353 Jo 18, 12–14 Δήσαντες αὐτὸν ἐπλήρωσαν τὸ ἐν τῷ Ἡσαΐᾳ ῥητὸν τὸ φάσκον δῆσωμεν τὸν δίκαιον. οἱ δὲ πονηροὶ ἀρχιερεῖς ἀπὸ οἰκίας εἰς οἰκίαν ἔπεμπον τὸν Ἰησοῦν διὰ τούτου αὐτὸν ζητοῦντες θριαμβεῦσαι. ὁ μὲν οὖν Καϊάφας ὡς ἐπιβουλεύων τῷ Χριστῷ ἔλεγε δεῖν αὐτὸν ἀναιρεθῆναι· ὁ δὲ θεὸς τὴν ἄδικον ἐκείνου βουλήν ὑπὲρ σωτηρίας τοῦ παντὸς ὠκονόμησε γενέσθαι. 354 Jo 18, 15 Ὁ Πέτρος μόνος ἠκολούθησε διὰ τὴν πρὸς τὸν διδάσκαλον διάθεσιν καὶ ὁ ἄλλος, ἐπειδὴ γνωστὸς ἦν τῷ ἀρχιερεῖ. διὸ καὶ συνεισηλθε τῷ Ἰησοῦ. 355 Jo 18, 16 Διὰ τὴν πρὸς τὸν ἀρχιερέα γνῶσιν ἐθάρρησεν ὁ Πέτρος συνεισελθεῖν τῷ Ἰωάννῃ. 356 Jo 18, 17 Ὁ πρὸ μικροῦ πρὸς τοιοῦτον πλῆθος παραταξάμενος μετεβλήθη καὶ πρὸς ἄρνησιν ἐτράπη. 357 Jo 18, 18 Ὡς ἀντὶ σημείου λέγει τὸ ἐν τοιοῦτῳ καιρῷ τοιοῦτον γενέσθαι ψυχὸς ἐν τῇ Παλαιστίνῃ ὡς ὑπὸ ἀνθρακίαν θερμαίνεσθαι. 358 Jo 18, 19 Πάντων σχεδὸν εἰπεῖν τῶν ἐν Ἰουδαίᾳ καὶ Ἱερουσαλήμ ἀκουσάντων αὐτοῦ τῆς διδασκαλίας μόνος ἀγνοεῖν προσποιεῖται οὗτος, καίπερ ἀκούσας ἃ ἐποίησε σημεῖα. 359 Jo 18, –21 Ἐλέγχει αὐτὸν ἄγνοιαν προσποιούμενον, ἐπεὶπερ τὰ ἐν τῷ ἱερῷ λαλῆθέντα ἔλεγεν ἀγνοεῖν· ἐξῆν γὰρ αὐτῷ, εἰ καὶ μὴ ἠκηκόει, ἀλλ' οὖν τοὺς ἀκούσαντας ἐρωτήσας μαθεῖν. ἐξ ὧν οὖν εἶπεν, ὅτι φανερώς πάντα εἶπον, δείκνυσιν, ὅτι τὰ λεγόμενα αὐτοῦ παρὰ τισιν ἀπόκρυφα οὐκ εἰσὶ δεκτά. 360 Jo 18, 22–23 Τὸ καὶ τὰς παρὰ τῶν εὐτελῶν ἀνθρώπων ἐπαγομένης ὕβρεις γενναίως καὶ ἀνεξικακῶς φέρειν τὴν ἀνυπερβλήτον αὐτοῦ δείκνυσι μακροθυμίαν. 361 Jo 18, 23 Οὐκ ὀργιζομένου ἐστὶ τὸ ῥῆμα, ἀλλὰ δικαιολογούμενου. ταῦτα δὲ ἴσως ἀπὸ τινος σκαιοῦ δαίμονος ἐπράττετο διὰ τοῦ ὑπηρέτου ἐξερεθίζοντος αὐτὸν διὰ τὴν ὑπερβολὴν εἰς ἀγανάκτησιν. 362 Jo 18, 24–25 Ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ἔπεμπον δεσμώτην ἐπὶ πλεῖον αὐτὸν ὑβρίζειν νομίζοντες.

ἀρνησάμενος ἐνταῦθα δεύτερον ὁ Πέτρος ἠτήθη τῆς ὑποσχέσεως τῆς ἀσθενοῦς σαρκὸς οὐκ ἀρκεσάσης πρὸς τὴν τῆς ψυχῆς προθυμίαν τοῦ πονηροῦ ἐπιθεμένου αὐτῷ καὶ δονήσαντος αὐτόν. 363 Jo 18, 28 Ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ, ἐν ἣ τὸ τυπικὸν ἥσθιον πρόβατον, ἐχρῆν σφαγῆναι καὶ τὸν ἀμνὸν τοῦ θεοῦ. οἵτινες τῇ προαιρέσει μεμιασμένας ἔχοντες τὰς χεῖρας ἐπὶ τῷ ἀδικωτάτῳ φόνῳ μολυσμὸν ἠγοῦντο τὸ πλησιάσαι ἀψύχῳ τόπῳ, οὐδὲν λυμήνασθαι συνήμυναν τὸν τῆς καρδίας καθαρὸν. 364 Jo 18, 29 Εἰ καὶ ἐθνικὸς ἦν, ἀλλὰ φυσικῶ λογισμῶ κινούμενος τὴν αἰτίαν ἐπεζήτει, δι' ἣν αὐτὸν εἰς θάνατον παρέδωκαν. 365 Jo 18, 30 Οὐκ ἔχοντες εἰπεῖν τι ἀμάρτημα κατ' αὐτοῦ ἀορίστως κατ' αὐτοῦ ἔλεγον κακοποιὸν ὀνομάζοντες. 366 Jo 18, 31 Ἐλέγχει αὐτῶν τὴν παρανομίαν δι' ἧν παραιτεῖται. 367 Jo 18, 31 Ἔργῳ αὐτοὶ τὸν φόνον ἐργαζόμενοι ἔλεγον, ὅτι οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν ἀποκτεῖναι. τοῦτο δὲ ἔλεγον ὡς καὶ ἐκπεσόντες τῆς ἀρχαίας ἐξουσίας καὶ τῆς ἀρχῆς ἦτοι διὰ τοῦτο εἶπον τοῦτο, ἐπειδὴ οὐκ εἶχον ἔθος σταυροῦν τοὺς φονευομένους. διὸ καὶ Ῥωμαίοις παρέδωκαν, παρ' οἷς ὁ τρόπος τῆς διὰ σταυροῦ ἀναιρέσεως ἐπράττετο. 368 Jo 18, 33 Παρὰ γὰρ τοῖς πιστοῖς ἡ τοιαύτη διεφέρετο φήμη. καὶ οὐδεμίαν οἱ ἀρχιερεῖς εὐρίσκοντες ἀφορμὴν ὡς ἀντιλέγοντα Καίσαρι διέβαλλον. 369 Jo 18, 35 Οὐδεμίαν γὰρ οἱ ἀρχιερεῖς εὐρίσκοντες ἀφορμὴν ὡς βασιλέα καὶ ἀνταίροντα Καίσαρι διέβαλλον. 370 Jo 18, 36 Ὁ Χριστὸς βουλόμενος πείσαι τὸν Πιλάτον ἐδείκνυεν, ὅτι βασιλεὺς μὲν ἐστὶ, ἀλλ' οὐκ ἀνθρωπίνην ἀρχὴν μετεχειρίζετο καὶ λοιπὸν ἐκ τῶν εἰκότων πείθει αὐτόν, ὅτι οὐκ ἐπίκτητον ἔχει ἰσχὺν ἢ δόξαν ὡς οἱ ἐπὶ γῆς βασιλεῖς

, ἀλλὰ φυσικῶς ἔχει τὰ τῆς δυνάμεως. εἰ δὲ ἤμην, φησὶν, βασιλεὺς ἐπίγειος, ἀνάγκη εἶχον οἱ ὑπασπισταί μου ἐπαμύνειν μοι ὡς ἀδικουμένῳ καὶ ὡς παρὰ προαίρεσιν δῆθεν ἀγομένῳ εἰς θάνατον· οἱ γὰρ ἄγγελοι οὐκ ἐποίησαν τοῦτο, ἀλλ' ἠσύχαζον ἐκπληττόμενοι ὡς νοοῦντες τὴν οἰκονομίαν τῆς τοῦ Χριστοῦ παρουσίας. 371 Jo 18, 37 Μέγος ἀποκριθεὶς οὔτε τὴν ἰδίαν ἠρνεῖτο βασιλείαν οὔτε ὡς ὁ Πιλάτος ἐνενοεῖ, συνῆναι· εἰς γὰρ τὸ βασιλεύειν γεννηθεὶς οὐκ ἐπίκτητον, ἀλλὰ φυσικὴν εἶχε τὴν βασιλείαν. μάρτυς δὲ ἡμῖν γέγονε καὶ διδάσκαλος τῆς ἀληθοῦς πίστεως. 372 Jo 18, 37–38 Ὁ θεῶ ἀνακείμενος καὶ περὶ πολλοῦ ποιούμενος τὴν ἀλήθειαν ἐπε γίνωσκεν, ὅτι πάντα, ὅσα ἐλάλει, ἀληθῆ ἦν. ὁ δὲ Πιλάτος ξένος ὢν τούτου–σχεδὸν γὰρ ἐξ ἀνθρώπων ἠφάνιστο ἢ θεογνωσία–εἶπεν· τί ἐστὶν ἀλήθεια; Οὕτως αὐτὸν ἀνεῖλε τοῖς βραχέσι ῥήμασιν ὡς εἰπεῖν τί ἐστὶν ἀλήθεια· σχεδὸν γὰρ ἐξ ἀνθρώπων ἠφάνιστο τὸ πρὶν καὶ ἠγνοεῖτο ὑπὸ πάντων ἔτι ἐν ἀπιστίᾳ ἐξεταζομένων. 373 Jo 18, 38–40 Τέως αἰδοῖον ἑαυτὸν ἐξ ὧν λέγει ἀποφαίνει καὶ φυσικῶ νόμῳ κινούμενος δίκαιον εἶναι ὤετο ἀπολυθῆναι αὐτόν. ἐξ ὧν καὶ ὑπεμίμησεν αὐτούς, ὅτι καὶ σύνηθες ἦν αὐτοῖς κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας ἐπιτηδεύειν μὴ εἶναι ἀπνηεῖς. οἱ δὲ ληστρικοῦ ὄντες φρονήματος τὸν ὁμοίτροπον ἑαυτοῖς ἐζήτησαν ἀπολυθῆναι, τὸν δὲ δίκαιον ἀποκτανθῆναι ὡς ἐναντία αὐτοῖς φρονοῦντα.

374 Jo 19, 1–3 Ὁ μὲν Πιλάτος βουλόμενος αὐτῶν τὸν θυμὸν μαλάξαι ἐμάστιξεν αὐτόν, οἱ δὲ στρατιῶται διασύροντες αὐτόν ἐπετίθεσαν αὐτῷ δῆθεν βασιλικὸν σχῆμα, ὁ δὲ ἠνείχετο. 375 Jo 19, 4–6 Διὰ τῆς τῶν πραγμάτων ἐξετάσεως ὁ Πιλάτος δημοσίᾳ ἠβούλετο αὐτόν ἀναίτιον ἀποφήνασθαι, οἱ δὲ ἀγρίως ἐπεφώνησαν τὸ σταύρωσον. 376 Jo 19, 6 Ὁ Πιλάτος ἀλόγως αὐτῶν ἐπιβούντων πολλάκις τε αὐτόν ἀναίτιον εἰπὼν καὶ μὴ πείσας ἀφοσιούμενος τὸ πρᾶγμα φησι ταῦτα. 377 Jo 19, 7 Ἐναντία τοῦ νόμου φθεγγόμενοί φασι ταῦτα· εἰ γὰρ οἱ τυχόντες Ἰσραηλίται υἱοὶ θεοῦ ἐκαλοῦντο, οὐδέποτε νόμον εἶχον ἐγκαλέσαι τῷ ὄντι θεοῦ υἱῷ κατ' ἀλήθειαν, ὅτι τὸ ὄν ἔλεγεν υἱὸν ἑαυτὸν ὀνομάζων θεοῦ. 378 Jo 19, 8–9 Ἀκούσας αὐτόν υἱὸν θεοῦ εὐλαβέστερον διετέθη. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἰδὼς, ὅτι εἰς μάτην ἀπελογεῖτο ἀνθρώποις

οὐ πειθομένοις σιωπᾶ. 379 Jo 19, 10 Ὡς διὰ τῆς ἀρχοντικῆς ἀπειλῆς ἀναγκάζειν αὐτὸν τὰ ἀπόρρητα. 380 Jo 19, 11 Δι' ὧν λέγει ἄνωθεν αὐτῷ δεδόσθαι τὴν ἐξουσίαν, τὸ περὶ προνοίας δόγμα συνίστησι καὶ δείκνυσιν, ὅτι οὐ μόνοι Ἰουδαῖοι, ἀλλὰ καὶ ὁ Πιλάτος ὑπακούων αὐτοῖς ἔνοχος ἦν τῆς κατ' αὐτοῦ ἀναιρέσεως. 381 Jo 19, 12 Ἐγκλημα ἐπιφέρουσι τῷ Πιλάτῳ ὡς ἀναίτιον θέλοντι ἀπολύσαι καὶ τὰ μὴ λυσιτελοῦντα Καίσαρι διανοουμένῳ ποιεῖν. 382 Jo 19, 14 Οὐ μόνον τὸ πάθος ὁ εὐαγγελιστὴς ἀπεγράψατο, ἀλλὰ καὶ τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ὥραν, ἐν ἧ τὸ κρίμα τοῦ θανάτου ὑπέστησεν αὐτῇ τῇ ἑορτῇ τῶν Ἰουδαίων ἀποκτεινάντων αὐτόν. 383 Jo 19, 15 Τοῦτο ἄρνησις φανερά τοῦ θέλειν ὑπὸ θεοῦ βασιλεύεσθαι, ὑπὸ δὲ τὸν ἀλλόφυλον εἶναι. 384 Jo 19, 15 Ὀνειδίζων αὐτοῖς συνεχῶς ἐκάλει αὐτὸν βασιλέα αὐτῶν. 385 Jo 19, 16 Δέδωκεν αὐτὸν ὁρῶν αὐτοὺς οὕτως ἐγκληματικῶς λαλοῦντας. 386 Jo 19, 17–18 Ἐπαύξοντες τὴν κατ' αὐτοῦ ὕβριν καὶ δι' ἑαυτοῦ παρεσκεύασαν βασιλεύειν τὸν σταυρὸν καὶ εἰς μέσον τῶν δύο ληστῶν ἀνέπηξαν. 387 Jo 19, 19 Ἔδει κατὰ τὸ ἔθος τὴν αἰτίαν ἀπογραφῆσαι, δι' ἣν ἀνήρητο, καὶ μὴ εὐρῶν τί γράφη ὁ Πιλάτος βασιλέα αὐτὸν τῶν Ἰουδαίων εἶπεν. 388 Jo 19, 19–22 Διαφόροις γλώσσαις ἐγράφη, ἵνα μηδένα τῶν παρατυχόντων καὶ ἀναγιγνωσκόντων λάθῃ, ὅτι ἄδικον ὑπέστη κρίσιν. τῶν δὲ ἀρχιερέων θελησάντων τοῦτο κωλύσαι καὶ ἀνατρέψαι φιλονεικότερον πῶς πρὸς αὐτοὺς ὁ Πιλάτος εἶπεν, ὃ εἶπεν. 391 Jo 19, 23–24 Τῶν ἐπιχωρίων ἐκ δύο φαρίων κατασκευαζόντων τὸν χιτῶνα καὶ ἄνω περὶ τοὺς ὤμους ραπτόντων καὶ ἐν τοῖς φαρίοις χειριδίους συζευγνύντων ὁ τοῦ σωτήρος χιτῶν ἄνωθεν ἦν ὑφαντὸς δι' ὅλου συνημμένος, ὃν μὴ σχίσαντες, ἀλλὰ κλήρω τὴν τούτου κτήσιν ἐπιτρέψαντες τὴν ἀψευδίαν τῆς γραφῆς ἐσήμαναν. 392 Jo 19, 25 Οὐ διὰ τὸ συγγενές, ἀλλὰ καὶ δι' οἰκείαν εὐλάβειαν πιστῶς παρέμενον τῷ κυρίῳ αὐταῖς. 394 Jo 19, 26–27 Οὐ μόνον ὅτε ἔζη ἐθεράπευε τὴν μητέρα, ἀλλὰ καὶ προενοεῖτο παρατιθέμενος αὐτὴν τῷ μάλιστα παρ' αὐτοῦ ἀγαπωμένῳ μαθητῇ. διὸ ὁ μαθητὴς ὡς ἀναγκαίαν παρακαταθήκην λαβὼν εὐθὺς ἀπήγαγεν αὐτὴν εἰς τὰ ἴδια. 395 col1 Jo 19, 28–29 Πάντων τῶν εἰς αὐτὸν γεγραμμένων ἔργῳ λοιπὸν ἐπιτελουμένων ἐν μόνον ὑπελείπετο εἰς ἔλεγχον τῆς ἐκείνων ὑπερβαλλούσης κακίας τὸ προσαγαγεῖν αὐτῷ σπόγγον ὄξους μεστὸν μεθ' ὕσώπου. Ἐν μόνον ἔλιπε τὸ ποτισθῆναι αὐτὸν ὄξος. διὸ εἶπε διψῶ, ἵνα καὶ τοῦτο ποιήσαντες φανῶσιν ἐξ ὑπερβαλλούσης κακίας πάντα πεποιηκέναι. 397 Jo 19, 30 Δείκνυται καὶ ἐκ τούτων, ὅτι οὐ ψιλὸς ἦν ἄνθρωπος ὁ πάσχων, ἀλλὰ θεὸς σαρκωθεὶς. καὶ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ παραδιδούς τὸ πνεῦμα, ὅς γε οὐκ ἄλλως ἀπέθανεν, εἰ μὴ ἐπλήρωσε καὶ τὴν περὶ τοῦ ὄξους προφητείαν. μόνου δὲ θεοῦ ἴδιον τὸ πάντα, ὅσα θέλει, ποιεῖν. διὸ ἡ τελευταία δηλοῖ τῆς ψυχῆς τὸν ἀπὸ τοῦ σώματος χωρισμόν. 398 Jo 19, 31 Καὶ αὕτη ἡ αἴτησις ὠμοτάτη· διὰ γὰρ τὸ εἶναι τὴν ἡμέραν ἐκείνην μεγάλην, ἔσπευδον, ἵνα πρὸ τοῦ σαββάτου ἀποθάνωσιν. 399 Jo 19, 33–37 Ἐπειδὴ εὖρον τὸν Ἰησοῦν ἀποψύξαντα εἰς ἐκέντησεν αὐτοῦ τὴν πλευρὰν καὶ ἐξῆλθεν αἷμα, δι' οὗ τῶν πάντων γέγονεν ἡ ἀπολύτρωσις, καὶ ὕδωρ, δι' οὗ γέγονεν ὁ ἁγιασμός. θαρρῶν δὲ τῷ ἑαυτοῦ συνειδῶτι ὁ εὐαγγελιστὴς ἀψευδίαν μαρτυρεῖ τοῖς ἑαυτοῦ λόγοις. δεικνύς δὲ , ὅτι αὐτοῖς πράγμασις <σύμ φωνοι> οἱ τῶν προφητῶν ἐγίνοντο λόγοι, μέμνηται καὶ τούτων. 400 col1 Jo 19, 38–40 Θαυμάσειεν ἂν τις τὸ περὶ Ἰωσήφ καὶ Νικόδημον, ὅτι ζῶντος μὲν ἔτι τοῦ Χριστοῦ κατὰ σάρκα οὐκ ἐτόλμων παρρησιάζεσθαι, μετὰ δὲ τὸν σταυρὸν τοσαύτη ἐχρήσαντο παρρησίᾳ ὡς ὑπ' ὄψει τῶν παρανόμων τὸ σῶμα αἰτῆσαι καὶ τῇ ἐξ ἔθους κηδεῖα τιμῆσαι· θεασάμενοι γὰρ οἶμαι τὰ μετὰ τὸ πάθος σημεῖα βεβαιότεραν ὡς εἰκὸς εἶχον τὴν περὶ αὐτοῦ πληροφορίαν. Τοῦτό ἐστι τὸ θαυμαστόν, ὅτι οἱ πάλαι ὑποστελλόμενοι φανερῶς πλησιάσαι τῷ Ἰησοῦ ζῶντι, νῦν ἐπ' ὄψει τῶν Ἰουδαίων αἰτοῦσι τὸ σῶμα καὶ τῷ ἐξ ἔθους παραδιδόασιν ἐνταφιασμῷ βεβαιότεροι γεγονότες πρὸς πίστιν ἐκ τῶν σημείων τῶν γεγονότων ἐν τῷ πάθει, τοῦ σκότους καὶ

τῶν λοιπῶν. ἐν καινῷ μνημείῳ δὲ ἐτέθη οἰκονομικῶς πρὸς τρανοτέραν ἀπόδειξιν τῆς ἀναστάσεως, ἵνα δειχθῆ, ὅτι ἀνέστη· εἰ γὰρ ἦν μετὰ ἄλλων, ἡμελλόν τινες λέγειν, ὅτι οὐ τὸ τοῦ Ἰησοῦ ἀνέστη σῶμα, ἀλλὰ ἄλλου.

401 Jo, 1-9 Εὐλαβῆς οὖσα ἡ Μαρία ἠσύχασε τὸ σάββατον, ὀρθρινὴ δὲ ἐλθοῦσα ἐδείκνυ τὴν περὶ τὸν διδάσκαλον διάθεσιν, ὅμως εὐροῦσα τὸν λίθον ἠρμένον, ἔδραμε πρὸς τοὺς μαθητὰς οὐκ ἐννοήσασα ἐκ τούτου, ὅτι ἀνέστη, ὅπερ ἦν ἀκούσασα πολλάκις, ἀλλὰ τὸ μὴ ὄν οὐκ οἶδα πόθεν ἐποπτεύσασα γεγενῆσθαι. οἱ δὲ μαθηταὶ ἔτρεχον εἰδέναι τὸ γεγονός οὐ καρτερήσαντες ἔτι μείναι μετὰ τὸ ἀκοῦσαι τοῦτο. προλαβὼν δὲ ὁ Ἰωάννης τὸν Πέτρον οὐκ εἰσήλθε πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον ἐκδεχόμενος διὰ τιμὴν τὸν πρῶτον μόνον δὲ εἶδε κείμενα τὰ ὀθόνια, ὅπερ γνώρισμα ἦν τῆς ἀναστάσεως· εἰ γὰρ ἐκλάπη τὸ σῶμα ὑπὸ ἐχθρῶν ἢ φίλων, οὐκ ἂν εἶων τὰ ὀθόνια, οἱ μὲν διὰ κέρδος, οἱ δέ, ἵνα μὴ γυμνὸν ὑβρίσωσι τὸ σῶμα, ἀλλὰ περιεσταλμένον μεταθῶσιν. εἰ δὲ μαθηταὶ ἔκλεπτον, ἀρπάσαντες ἂν ἔφυγον διὰ τε τοὺς φυλάσσοντας στρατιώτας καὶ διὰ τοὺς Ἰουδαίους καὶ οὐκ ἂν ἴσταντο ἀποδύοντες τὸ σῶμα καὶ ἰδίᾳ τὰ ὀθόνια τιθέντες, ἀλλαχοῦ δὲ τὸ Ἰουδάριον. ἐφ' οἷς οὖν εἶδον οἱ μαθηταί, ἔλαβον ἐκ χάριτος καὶ σύνεσιν τῶν γραφῶν καὶ ἐπίστευσαν τῷ τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ λόγῳ ἀγνοοῦντες τοῦτο πρῶην. 402 Jo, 11 Διὰ πολλὴν διάθεσιν ἔμεινε μόνη ἐν τῷ μνημείῳ ὄδυρομένη. 403 Jo, 11-13 Ἐπειδὴ διὰ φιλοστοργίαν ἀνέμεινε περὶ τὸν τάφον, ἠξιώθη καὶ ὀπτασίας ἀγγέλων ἐξ αὐτοῦ τοῦ τῆς ὀπτασίας σχήματος δεικνυόντων τὴν τοῦ κυρίου ἀνάστασιν. εἰ δὲ ἄλλος εὐαγγελιστὴς λέγει, ὅτι εἷς ἦν ὁ ἄγγελος, οὐδὲν ἐκ τούτου· ἡ γὰρ Μαρία οὐχ ἄπαξ, ἀλλὰ καὶ πολλάκις ἦλθεν εἰς τὸν τάφον, ποτὲ μὲν σὺν ἄλλαις, ὅτε εἶδε τὸν ἕνα ἄγγελον, ποτὲ δὲ πάλιν μόνη, ὅτε εἶδε τοὺς δύο καὶ οἱ μὲν εὐαγγελιστῶν τὰ πρῶτα εἶπον, οἱ δὲ τὰ δεύτερα, πλὴν ὅτι πάντες συναινοῦσιν, ὅτι ὤφθησαν ἐν ἐσθήσει λευκαῖς οἱ ἄγγελοι τὴν ἀνάστασιν εὐαγγελιζόμενοι. 404 Jo, 11-13 Διὰ τοῦ λευκοῦ θεωρεῖ τὸ τῶν ἀγγέλων καθαρὸν. ἐρωτῶσι δέ, οὐχ ἵνα μάθωσι τί κλαίει, ἀλλ' ἵνα παύσῃται· οὐ γὰρ ἔπρεπεν αὐτὴν ἐν τοιοῦτῳ δακρῦ εἶναι καιρῷ καὶ τὴν πανήγυριν ἐνυβρίζειν. δι' ὧν δὲ ἐφάνησαν ἐν τῷ τόπῳ ἐκεῖνῳ οἱ ἄγγελοι, σημαίνουσι, ὅτι ἀγγέλων προσεδρευόντων τῷ τόπῳ οὐδεὶς ἠδύνατο τὸ θεῖον σῶμα μετακινήσῃ, καὶ μυσταγωγῶσιν αὐτὴν τὸ τῆς ἀναστάσεως μυστήριον ὡς μὴ εἰδυῖαν τὴν γραφὴν κατὰ τοὺς μαθητὰς. 405 Jo, 15 Καταποθεῖσα γὰρ ὑπὸ τῆς λύπης ἔτι ἀμφέβαλλε περὶ τῆς ἀναστάσεως καὶ μετὰ τὴν ὀπτασίαν. 406 Jo, 16 Πολλὴν ἔχουσα διάθεσιν περὶ αὐτὸν πολλὴν εἶχε καὶ τὴν ἐκ τῆς ἀγνοίας ἀπιστίαν. διὸ καὶ ἐξ ὀνόματος αὐτὴν καλεῖ, ἵνα κἂν οὕτως ἐπιγνοῦσα πεισθῆ ἀναμφιβόλως, ὅτι ἀνέστη. 407 Jo, 16-17 Διὰ τῆς φωνῆς ἀναμφιβόλως πιστεύσασα διδάσκαλον ὁμολογεῖ καὶ ἔρχο μὲνην αὐτὴν προσκυνῆσαι αὐτὸν κωλύει. 408 Jo, 17 Ἐσπευδε γὰρ ὡς εἰκὸς πρὸ τοῦ ἀνθρωπίνῃ ἀφῆ ὑποπεσεῖν ἄθικτος μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἀναβῆναι πρὸς τὸν πατέρα. 409 Jo, 17 Ἐκ πολλῆς φιλίας καὶ μετὰ τὸ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν πάλιν τοὺς ἀποστόλους ἀδελφοὺς καλεῖ. ὅμως οὐχ ὥσπερ ἐστὶ τοῦ υἱοῦ πατὴρ ὁ θεός, οὕτω καὶ τῶν κατ' ἀρετὴν προκοπόντων ἀγίων, ἐπειδὴ ὁ μὲν φύσει μονογενὴς υἱὸς ἐκ θεοῦ γεννηθεὶς, οἱ δὲ θέσει διὰ τὴν πολιτείαν τὸ τῆς υἰοθεσίας ἀξίωμα λαβόντες· εἰ γὰρ μὴ διήρητο τοῦτο, οὐδὲν ἐκώλυεν εἰπεῖν· ἀπέρχομαι πρὸς τὸν πατέρα ἡμῶν. εἰπὼν οὖν πατέρα μου καὶ πατέρα ὑμῶν τὴν τοῦ δόγματος ἔδειξεν ἀκρίβειαν. 410 Jo, 18 Ἐπιμείναςα γὰρ μετὰ διαθέσεως ἐπὶ πολὺ ἐν τῷ μνημείῳ πρῶτη αὐτὸν ἠξιώθη ἰδεῖν μετὰ τὴν ἀνάστασιν καὶ ταῦτα ἀκοῦσαι. 411 Jo, 19-20 Δι' ὧν εἰσήλθε τῶν θυρῶν κεκλεισμένων ἔδειξε τὴν τῆς θεότητος ἰσχύϊν. δείξας δὲ τὰ τοῦ πάθους γνωρίσματα ἐπληροφόρησεν, ὅτι αὐτὸς ἦν ὁ ἀναστὰς ἐκ νεκρῶν, εἰ καὶ νῦν τὸ σῶμα πνευματικὸν

ἦν γεγονὸς εἰς ἀφθαρσίαν μεταχωρήσαν. 412 Jo , Ὑποδείξας τὸ σῶμα καὶ εἰρήνην αὐτοῖς χορηγήσας ἐπλήρωσεν αὐτοὺς χαρᾶς μεγάλης ἐνθέου. 413 Jo , 22 Πνεῦμα δὲ πνευματικὴν χάριν τῶν ἀποστόλων καλεῖ εἰπὼν λάβετε πνεῦμα ἅγιον διὰ τὸ πνευματικὸς ἀπεργάζεσθαι τοὺς ἀκούοντας ὡς αὐτὸς προλαβὼν εἶπεν· τὰ ῥήματα, ἃ λελάληκα ὑμῖν, πνεῦμά ἐστι καὶ ζωὴ ἐστίν. εἰ οὖν τὰ ῥήματα, ἃ αὐτὸς ἐλάλησεν, πνεῦμα καλεῖ τοῦτ' ἔστι πνευματικά, πῶς οὐχὶ μᾶλλον τὸ τηλικούτον χάρισμα πνεῦμα ὁμωνύμως προσηγόρευσεν; 414 Jo , 22–23 Ὡς διδάσκαλοι τῆς οἰκουμένης τὸ μέγα τοῦτο λαμβάνουσιν ἐφόδιον τῆς θείας αὐτοῦ ἐξουσίας τὸ δύνασθαι ἀφεῖναι ἀμαρτίας καὶ κατακρίνειν τινὰς ὡς τὴν Σαπφείραν καὶ τὸν Ἀνανίαν, ἥνπερ ἐξουσίαν καλεῖ ἅγιον πνεῦμα, τὸ πνευματικὸν χάρισμα· οὐ γὰρ τὸ πνεῦμα διδόναι, ἀλλὰ πέμπειν ἐπηγγείλατο. 415 Jo , 24–25 Διὰ τὴν τοῦ πράγματος ὑπερβολὴν ὁ Θωμᾶς ἀπιστεῖ καὶ λέγει ταῦτα. διὸ ὁ κύριος δι' ἄλλης αὐτὸν ἀποκαλύψεως πείθει. 416 Jo , 26–27 Διὰ τὴν τοῦ Θωμᾶ ἀπιστίαν ἐδέησε τῷ κυρίῳ δι' ἄλλης αὐτὸν πείσαι ἀποκαλύψεως καὶ ἐπέστη τῷ τρόπῳ ᾧ καὶ τὴν ἀρχὴν καὶ προτρέπεται τὸν Θωμᾶν εἰς τὸ ψηλαφήσαι αὐτόν, πλὴν ὀνειδίζει αὐτῷ, ὅτι οὔτε τοῖς μαθηταῖς ἐπίστευσεν οὔτε τῇ τοῦ Χριστοῦ προρρήσει, ἣν εἶπε περὶ τῆς ἑαυτοῦ ἀναστάσεως. 417 Jo , 28 Πεισθεὶς καὶ διὰ ἀφῆς καὶ ὄψεως ὁμολογεῖ θεὸν καὶ κύριον τὸν Ἰησοῦν. 418 Jo , 29 Ἐπειδὴ ὡς περὶ ἐκ τῆς πείρας συνηλάθη εἰς τὸ πιστεῦσαι, μακαρίζει ὁ σωτὴρ τοὺς ἐξ ἀκοῆς πιστεύσαντας. 419 Jo , 30–31 Πολλὰ ποιήσαντος τοῦ κυρίου σημεῖα ὀλίγων ἐμνημόνευσαν οἱ μαθηταί, ὅσων ἦν ἡ μνήμη αὐτάρκης πρὸς ὠφέλειαν τῶν μελλόντων πιστεύειν, ὅτι ἀνέστη κηρυχθεὶς ἐκ τῶν προφητῶν υἱὸς τοῦ θεοῦ. οὗτός ἐστιν ὁ ἐνανθρωπήσας καὶ Ἰησοῦς ὀνομασθεὶς, οὗ ἐν τῷ ὀνόματι ζωοποιεῖται τὰ πάντα. 4 Jo 21, 1–6 Μήπω ἀποσταλέντες ἐπὶ τὸ κήρυγμα οὐ καλὸν ᾧοντο ἀργεῖν. διὸ ἐτράπησαν οἱ περὶ τὸν Πέτρον εἰς τὸ τῆς ἀλιείας ἔργον καὶ μάτην αὐτῶν καμνόντων καὶ μηδὲν πιαζόντων εὐκαίρως ὥφθη αὐτοῖς ὁ κύριος καὶ ἐλάλει αὐτοῖς μὴ γινώσκουσιν τίς ἦν ὁ προστάξας καὶ ὅση αὐτοῦ ἡ ἰσχὺς.

421 Jo 21, 6–14 Αὕτη γὰρ ἡ παράδοξος τῶν ἰχθύων ἄγρα ἐκπλήξασα αὐτοὺς ἐσήμαινε τὴν τοῦ κυρίου ἐπιφάνειαν. ὁ δὲ Πέτρος ὑπὸ εὐλαβείας ἐνεδύσατο, ὑπὸ δὲ θέρμης κολυμβήσας μόνος ἦλθεν εἰς τὴν γῆν· οἱ γὰρ ἄλλοι ἐν τῷ πλοίῳ ἀνεῖλκον τὴν σαγήνην. σύμβολον δὲ τοῦτο ἐποίησεν ὁ Χριστὸς τῆς μελλούσης τῶν ἀνθρώπων ἄγρας διὰ τῆς ἀοράτου αὐτοῦ ἐνεργείας ἔσεσθαι διὰ τῶν οἷς εἶπε δεῦτε ὀπίσω μου καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἄλεεις ἀνθρώπων. εἶτα εὐρίσκουσιν ἐπὶ τῆς ἀνθρακιάς ἰχθύν, δι' οὗ ἡ ἄφατος αὐτοῦ πάλιν ἐδείκνυτο δύναμις, εἶτε οὖν ἄνευ ἀγκίστρου ἔλαβεν ἐκ τῆς θαλάσσης ἰχθύν, εἶτε ἐξ οὐκ ὄντων ἐποίησε· καὶ κελεύει καὶ ἐκ τῶν ἀγρευθέντων ὀπτηθῆναι καὶ φαγεῖν αὐτούς, ἵνα ἐκ τῆς ἀμφοτέρων ὁμοιότητος γινώσιν, ὅτι ἀμφοτέρων αὐτὸς δημιουργὸς ἦν. λέγοντος δὲ τοῦ κυρίου ἀριστὴ σατε οὐδεὶς ἐτόλμα τι εἰπεῖν αὐτῷ· ἤδεισαν γάρ, ὅτι αὐτὸς ἦν, εἰ καὶ ἐναργῶς αὐτὸν οὐπω ἐώρων ἢ διὰ τὸ ἔτι σκοτίαν εἶναι ἢ ὅτι αὐτὸς ἑαυτὸν ἄγνωστον αὐτοῖς ἐποίησε. μεταδούς δὲ αὐτοῖς τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ ὄψαριου παρα χρῆμα ἑαυτὸν ἐπιγνωσθῆναι ἐποίησε. ταύτην δὲ τρίτην ἐπιφάνειαν τοῦ Χριστοῦ ὁ εὐαγγελιστὴς καλεῖ. 422 Jo 21, 7–8 Ὑπερβαλλούσης εὐλαβείας τοῦ μακαρίου Πέτρου καὶ τοῦτο γνώρισμα, διότι τοῦ κυρίου αἰφνιδίου ἐπιστάντος αὐτοῦ τὸν μὲν ἐπενδύτην διὰ τὴν γύμνωσιν ταχὺ διεζώσατο, εἰς θάλασσαν δὲ καθεὶς ἑαυτὸν θᾶττον ἐπείγει τὸ ἐλθεῖν πρὸς αὐτὸν ἐστῶτα ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ. τοῦτο δὲ ἐποίησε ὁ σωτὴρ οὐ τὸν ἐκ τῆς ἀλίας πόρον τοῖς μαθηταῖς περιποιῶν ἀκτῆμονας γὰρ αὐτοὺς καὶ πτωχοὺς εἶναι βούλεται ἀλλὰ σύμβολον αὐτοῖς παρεῖχε τῆς μελλούσης τῶν ἀνθρώπων ἄγρας· εἰπὼν γὰρ ἐν ἀρχαῖς τοῦ εὐαγγελίου· δεῦτε ὀπίσω μου καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἄλεεις ἀνθρώπων διὰ τῆς παρούσης

άλιας τῶν ἀλόγων ἰχθύων εὐέλπιδας αὐτοὺς ἐποίει ὡς καὶ ἐπὶ τῆς λογικῆς τῶν ἀνθρώπων θήρας αὐτὸν ἔξουσιν ἀοράτως αὐτοῖς συνεργοῦντα καὶ παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν τοὺς ἀνθρώπους ἐκ βυθοῦ τῆς πλάνης ἀνιμώμενον καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἔλκοντα τῆς κατὰ τὴν θεοσέβειαν ἀληθείας. 423 Jo 21, 13–14 Τῆς δὲ εὐλογίας τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ ὄψαριου μεταδούς παραχρήμα ἑαυτὸν ἐπιγνῶναι ἐποίησεν. ὅθεν ἐπήγαγεν ὁ εὐαγγελιστὴς λέγων, ὅτι τοῦτο τρίτον ἐφανερῶθη τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν. 424 Jo 21, 15–17 Βουλόμενος οἶμαι ἐκ τῆς κατὰ τὴν ἄρνησιν ῥαθυμίας διεγεῖραι αὐτοῦ τὸ φρόνημα καὶ ἀναζωπυρῆσαι τὴν ἀγάπην ἐπυθάνετο, εἰ πλεόν αὐτὸν τῶν ἄλλων φιλεῖ. ὁ δὲ πρὸς τὴν ἐρώτησιν λέγει· ναί, κύριε, σὺ οἶδας, ὅτι φιλῶ σε· θαρροῦντος γὰρ ἦν καὶ σφόδρα πεποιοῦτος τὸ μὴ ἄλλον τινὰ μάρτυρα τῆς ἑαυτοῦ συνειδήσεως παραλαβεῖν ἢ αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν ἐμβατεύοντα τὰς καρδίας καὶ τὰ κρύφια τῶν ἀνθρώπων ἐπιστάμενον. ὅθεν ὡς ἀληθεύοντα ἀποδεξάμενος ἐγχειρίζει αὐτῷ τῶν λογικῶν ἀρνίων τὴν ἐπιμέλειαν φήσας βόσκε τὰ πρόβατά μου. 425 Jo 21, 15–17 Ταῦτα ἐρωτᾷ βουλόμενος διὰ τῆς ἀγάπης ἀναζωπυρῆσαι αὐτοῦ τὸ φρόνημα ἐκ τῆς κατὰ τὴν ἄρνησιν ῥαθυμίας. ὁ δὲ Πέτρος ὡς θαρρῶν, ὅτι ἤδει τὰ ἐν καρδίᾳ αὐτὸν μάρτυρα ποιεῖται τὸν Χριστόν, ὧν ἐλάλει. διὸ ἀποδεξάμενος αὐτὸν ὁ σωτὴρ ἐγχειρίζει αὐτῷ τὴν ἐπιμέλειαν τῶν λογικῶν ἀρνίων ὡς γνησίῳ ποιμένι. ὅτε δὲ τὸ τρίτον ἠρωτήθη, ἐλυπήθη ἀγνοῶν τὸν τοῦ σωτῆρος σκοπὸν καὶ νομίζων, ὅτι ὡς ὑποπτος ἠγνοεῖτο καὶ φησιν, ὅτι εἰ μὲν πρὸς ἄνθρωπον ἐλάλουν, εἰκὸς ἦν με ὡς ψεύστην ὑπονοεῖσθαι· ἐπειδὴ δὲ πάντα οἶδας καὶ οὐδὲν σε λανθάνει, οἶδας, ὅτι φιλῶ σε. ὁ δὲ τρίτον αὐτῷ προσεφώνησεν εἰπὼν βόσκε τὰ πρόβατά μου. οὐκ ἀγνοῶν δὲ αὐτοῦ τὴν διάθεσιν τρίτον ἠρώτησεν, ἀλλ' ἵνα τὰς τρεῖς τῆς ἀρνήσεως φωνὰς ἐξαλείψῃ διὰ τῶν τριῶν συγκαταθέσεων καὶ ὁμολογιῶν τῆς ἀγάπης. 426 Jo 21, 18–19 Νεώτερος γὰρ ὢν αὐτεξουσίῳ κινήματι, ὃ ἤθελεν, ἐποίει· τοῦτο γὰρ ἐστὶ τὸ ἐζῶννυες σεαυτὸν καὶ ὅπου ἤθελες περιεπάτει. ἐπειδὴ δὲ προβεβηκῶς γέγονεν ἀπόστολος, ἦλθεν ἐπὶ τὸν τοῦ μαρτυρίου ἀγῶνα καὶ ἐσταυρώθη· τοῦτο γὰρ σημαίνει τὸ ἐκτενεῖς τὰς χεῖρας. ὑπέμεινε μὲν οὖν ἄκων τὸν θάνατον, πλην διὰ τὰς μελλούσας ἐλπίδας ἐκὼν ὑφίστατο. εἰπὼν δὲ ἀκολουθεῖ μοι προτρέπεται αὐτὸν μιμεῖσθαι τὴν τοῦ διδασκάλου πολιτείαν καὶ κατ' ἴχνος βαίνειν τῆς αὐτοῦ ἀρετῆς κατὰ τὸ δυνατόν. 427 Jo 21, 18–19 Ἄξιον καὶ ἐν τούτῳ θαυμάσαι τὴν τοῦ κυρίου πρόγνωσιν πρὸ τοῖσιν ἐτῶν προειπόντος αὐτῷ οὐ μόνον, ὅτι μάρτυς γενήσεται, ἀλλ' ὅτι καὶ διὰ σταυροῦ ὑποστήσεται τὴν ἀναίρεσιν· ἢ γὰρ ἔκτασις τῶν χειρῶν καὶ ὁ δεσμὸς τῆς ζώνης οὐδὲν ἕτερον ἐδήλου ἢ τὸ σχῆμα τοῦ σταυροῦ. βούλεται δὲ αὐτῷ ἀκολουθεῖν αὐτὸν μιμούμενον αὐτὸν ἐν πᾶσι τὴν κατ' εὐσέβειαν πολιτείαν· οἱ γὰρ κατ' ἴχνος τῆς ἐκείνου βαίνοντες ἀρετῆς καὶ κατὰ δύναμιν μιμούμενοι αὐτοῦ τὴν τῆς δικαιοσύνης ἀκρίβειαν οὗτοι αὐτῷ τηνικαῦτα ἀκολουθήσουσιν ὁδηγοῦντι εἰς τὴν κατ' οὐρανὸν αὐτοῦ βασιλείαν. 428 Jo 21, –23 Ἀκούσας τὰ καθ' ἑαυτὸν ὁ Πέτρος ὡς ἀγαπῶν τὸν Ἰωάννην ζητεῖ καὶ τὰ περὶ αὐτοῦ μαθεῖν, ἵνα καὶ αὐτὸς ἀξιωθῇ τῶν ὁμοίων. ἀλλ' ὁ κύριος οὐ πάντα ἤθελε διὰ τοῦ μαρτυρίου τελειῶσαι. διὸ καὶ εἶπε τοῦτο τί πρὸς σε. τοῦ δὲ κυρίου ἀορίστως λαλήσαντος καὶ μὴ ἀποφηνάμενου, ὅτι μένει ἕως τῆς δευτέρας αὐτοῦ παρουσίας, πολλοὶ ἐνόμισαν, ὅτι οὐκ ἀποθανεῖται. διὸ ὁ Ἰωάννης τὴν ἐσφαλμένην αὐτῶν ὑπόνοιαν ἐγγράφως ἀπεσημειώσατο εἰπὼν, ὅτι ἄλλο εἰρηκότος τοῦ κυρίου, ἄλλο ἐκεῖνοι ἐνενόουν. 429 Jo 21, 24 Ἐν πολλοῖς τόποις ἀορίστως εἰπὼν τὸν ἀγαπώμενον ὑπὸ τοῦ κυρίου νῦν ἐφανέρωσεν, ὅτι περὶ αὐτοῦ λέγει· αὐτὸς γὰρ ἐστὶν ὁ τὸ προκείμενον εὐαγγέλιον συγγράψας. εἰδὼς δέ, ὅτι ἀψευδῶς πάντα ἔγραψεν, ἑαυτῷ μαρτυρεῖ τὴν ἀλήθειαν. 430 col1 Jo 21, 25 Πολλὰ μὲν οὖν ἐστὶ τὰ ὑπὸ τοῦ σωτῆρος γενόμενα σημεῖα, ὀλίγα δὲ μόνον ἰστόρησαν οἱ εὐαγγελισταί, ἵνα μὴ τὸ πλῆθος τῆς ἀπαγγελίας ὑπερβαίνειν τὴν μνήμην τῶν

ἀκούοντων δοκῆ. ὧνπερ τεραστίων τὸ πλῆθος καὶ τὸ μέγεθος σημαίνει θελήσας εἶπεν, ὅτι ἐὰν γράφηται καθ' ἓν, οὐδ' αὐτὸν οἶμαι τὸν κόσμον χωρῆσαι τὰ γραφόμενα βιβλία. ἑκάτερον δὲ σημαίνει δύναται ὁ λόγος, ἔν μὲν, ὅτι εἰ ἀπαραλείπτως ἐγράφετο, τσαῦτα συνετάχθη βιβλία ὡς ἄπειρα εἶναι καὶ ἀπεριόριστα ἀριθμῶ, ὑπερβαίνειν δὲ τῷ πλήθει τὴν τοῦ κόσμου χρείαν. ἄλλο δέ, ὅτι καὶ ἴσως τὸ μέγεθος τῶν γεγονότων παραστήσαι θελήσας ἐδείκνυεν, ὅτι τσαῦτά ἐστιν ὡς ὑπερβαίνειν τὴν ἀνθρωπίνην ἀκοὴν καὶ χωρεῖσθαι ὑπὸ τοῦ κόσμου μηδαμῶς δύνασθαι. Πολλῶν ὄντων τῶν ὑπὸ τοῦ σωτῆρος γενομένων σημείων ὀλίγα ἰστόρησαν οἱ εὐαγγελισταί, ἵνα μὴ τὸ πλῆθος τῶν λεγομένων ὑπερβαίνειν δόξη τὴν μνήμην τῶν ἀκουσάντων. ἢ οὖν τοῦτο λέγει, ὅτι, εἰ ἀπαραλείπτως πάντα ἐγράφη, τσαῦτα ἔμελλεν εἶναι βιβλία ὡς ἀναρίθμητα εἶναι καὶ ὑπερβαίνειν τὴν τοῦ κόσμου καὶ τοῦ δυναμένου γνωσθῆναι χρείαν ἢ ὅτι, ἐὰν θελήσῃ τις τὸ μέγεθος τῶν γεγονότων παραστήσαι, τοιαῦτά ἐστιν ὡς ὑπερβαίνειν τὴν ἀνθρωπίνην ἀκοὴν ὡς μὴ δύνασθαι χωρηθῆναι ὑπὸ τοῦ κόσμου.